

Wək Min
Wək Min Rəha Aposol Min

Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Wək Min

?Pah təmäte naoa u? Luk təmäte naoa u. Afin e “Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Luk” o nitunən məmә Luk in pah.

?Təmäte tatuwin kəm pah? Luk təmäte naoa u tatuwin kəm in kit, nərgin u Teofilas, etəm kitiəh əm itəm Luk təmäte naoa u “Namnusen Təwir Itəm Luk Təmäte” tatuwin kəm in. Nərig u, nipətin təmə, “Etənim itəm tokeike Uhgin.” Luk təmäte naoa u tatuwin kəm suah u, mətō in titun məmә İaihlua tepət okotafin min.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmäte? Naoa min rəha Namnusən Təwir koatəghat-in nəmegəhən ne nimisən rəha İesu. Naoa u tatən-iarəp məmә niməfak təmahro mətuoun. Naoa u məsin tatəghat-in təpət e wək rəha Pita, kən məsin min tatəghat-in nəmegəhən ne wək rəha Pol.

?Təmäte naoa u o naka? Luk təmäte naoa u matən məmә niməfak təmahro min nulan mətuoun, kən otahro min nulan niməfak otatəwiə. Kən e naoa u, kitat okotehm məmә İəfak min okotahruhalpin nəghatən kəm netəm İsrel ne netəm İaihlua min itəm kotalkeike məmә okotitun nəukəti nahatətəən rəhalat. E naoa u, kotəplan məmә kapman rəha Rom tatəto nəghatən rəha Pol. Kən matəplan məmә Luk ne Pol kiolkeike məmә netənim rafin itəm Rom tatərəmərə elat, ilat okotən nipahrienən e İesu.

Uhgin təmən məmә otahl-ipa

Narmin rəhan

¹ Teofilas, e rəhak naoa itəm eməte aupən, eməte nolən min rəha natimnat rafin itəm İesu təmatol ne matəgətun

itəmat nəsoṭitunən. Rəhak tata pisin əm, in tinitəpun rəkis e rəhan nəsanənən. ⁸ Məto e nian Narmin Rəha Uhgın otuwa matig etəmat, itəmat onəkotos nəsanənən. Kən itəmat onokotəkəike motuwın motən-iarəp rəhak nəghatən əpəh Jerusalem, ne ikin mın əpəh Jutia, ne Sameria, kən ne ikin mın rafin e nətueintən.”

⁹ Nian təmən rəkis əm nəghatən əh kəm ilat, kən Uhgın təmiləs-irəkis in tınər matuwın e neai. Nian ilat kəmoatəplan, kən napuə kit təmuwa malpin, kən ilat kəməsotəplan mınən. ¹⁰ Nian kəmotitəgər əh e neai moategəs-in, roiu agın-əh, suah mil kəiu kəmian e natimnat ruən kəmuət-arəpa muətul ilugin elat, ¹¹ kən muən-ipən kəm ilat məmə, “!Netəm Kalili! ?Təhrol nəkoatətul ikin-u moatətagər nəpo lan e napuə? İesu əh itəm Uhgın təmiləs-irəkis otəmat mİLəs mər matuwın e neai, in otəpanitəlig-pa mın tahmen-pən əm e itəm əh, itəm tər matuwın.”

Aposol mın

¹² Kən aposol mın kəmotiet e nitot u katən məmə, Nitot Rəha Nig U Olif, motitəlig-pən Jerusalem itəm sənəmə in isəu pik, in iuəhkır əm. ¹³ Nian kəmotiet-arəpən Jerusalem, kəmotuwın e nıpəgnoa nimə kit əpəh ilis lan itəm koatətig ikin. Aposol mın əh, nərgilat u Pita ne Jon ne Jemes ne Antru, kən Filip ne Tomas, kən Patolomiu ne Matiu, kən Jemes nəti Alfeas, kən Saimon Selot, † kən Jutas nəti Jemes. ¹⁴ Netəm mın əh ne nıpitan mın, ne Meri u mama rəha İesu, ne pia İesu mın, ilat koatuwa moatəfak kitiaḥ nian tepət.

Etəmim itəm otos nəme Jutas

1:7: Mak 13:32 1:8: Mat 28:19; Luk 24:48 1:11: Mat 26:64; Luk 21:27
 1:12: Luk 24:50-53 † 1:13: Əplan-tu futnot e Mat 10:4. 1:13: Mat 10:2-4

¹⁵ Nian neen tinuwa minuwın rəkis, kən netəm mın u itəm koatahatətə e Iesu kəmotuwa kitiaħ. İlat tepət, tahmen e wan-hanrit-tuente ilat rafın. Kən Pita təmətul matəghat kəm ilat məmə, ¹⁶ “Piak mın ne wınik mın. Nəghatən rəha Naoa Rəha Uhgin otəkəike muwa mol nıpahrienən lan, itəm nuwəh aupən Narmin Rəha Uhgin təmos-ipən nəghatən kəm Kig Tefit, kən Kig Tefit təmən-iarəp suah u Jutas məmə in otit netəmim motuwın kaskəlım İesu. Kən nəghatən əh tinuwa əh-roiu mınol nıpahrienən lan. ¹⁷ Jutas kitat mın kitiaħ əm. Kən in rəhan əh-ikin wək itəm təmatol mətasitu etat.”

¹⁸ (Jutas u inu təmos-nəmtin nəptən kit e mənı u təmos e nolən rat itəm təmol. E nəptən əh, təmıet morın kən kəhap nərpin nisgan tiet. ¹⁹ Kən netəm Jerusalem kəmotətə nəghatən əh, kəmotəun-in nəptən əh e nəghatən ikin məmə, “Akeltama,” nıpətın u məmə Nəptən e Nita.)

²⁰ Kən Pita təmən məmə, “E Naoa Rəha Napuən Mın, nəghatən kit tatən məmə,

‘Təwir məmə rəhan nımə tatətul ərnapın əm, okol etəmim kit təsatıgən ikin.’

“Kən nəghatən kit mın tatən mın-nulan məmə,

‘Təwir məmə etəm pısın kit otuwa mos nəmeen mol wək rəhan.’

²¹⁻²² “Kən tol nəhlan, okotəkəike kilesipər suah kit itəm təmeħm e nıganəmtin nəmegəhən rəha İesu e nımısən, kən in otuwa mın meħm kitat məmə otən-iarəp İesu məmə in İərəmərə rəhatat. Suah u, in suah kit itəm kitat mın kəmoatan aupən e nian mın u itəm İərəmərə İesu təmətaliwək lan. Suah un in suah kit itəm təmətatiğ nian Jon təmatən-iarəp nəghatən rəha nolən bəptais etəm,

muwa mətoarus-pən nian itəm Uhgın təmos-irəkis İesu o kitat miləs mər muwin e Nego e Neai.”

²³ Kən ilat kəmotən-iarəp nərgi etənim kəiu, kit nərgin u Josep u nian neen kətaun-in məmə Pasapas o Jastas, kən kit mın, nərgin u Matias. ²⁴ Kən ilat kəmotəfak motən məmə, “İərəmərə, ik nəkitun niki netənim rafin. Ik asitu etimat məmə suah mil u, in pəhrüən ik ninəmitəpun rəkis ²⁵ məmə otaskəlim wək u rəha aposol itəm Jutas təmapəs məmə otuwin e suatip itəm tərət, iman ətuatip ikin.” ²⁶ Nian kəmotəfak rəkis, ilat kəmoturin kəpiel neen, kotahmen e tais, məmə otəgətun məmə pah otos wək əh, kən nərgi Matias təmiet. Kən ilat kəmotiləs-ipən Matias məmə in aposol kit, kən roiu tinol mın tuelef aposol ilat rafin.

2

Narmin Rəha Uhgın təmuwa e nəmegəhən rəhalat

¹ E nian rəha Pentekos,* lafet kit rəha noanol mın rəha İsrəl, netəm mın u itəm koatahatətə e İesu kəmotuwa kitiah. ² Kən roiu ağin mın, kəmotətə nat kit təmisi-pər e neai tahmen e nimətag asol kit tatelel nat, kən nat əh kəmotətə təmuwa mər rafin e nıpəgnoa nimə itəm koatəpələh ikin. ³ Kən ilat kəmotəplan nat kit tahmen e nigəm təmuəp. Kən ləpləpin nigəm mın əh, kəmotiwig motan ahmen-in netənim rafin itəm koatəpələh əh imə. ⁴ Kən ilat rafin, Narmin Rəha Uhgın təmuwa mərioah mətatig elat, kən minos-ipən nəsanənən kəm ilat, mol ilat kınəotəghat e nəghatən ik pisin mın.

⁵ Kən noanol mın neen əh-ikin rəha netəm İsrəl itəm koatəfak kəm Uhgın. İlat kəmotisi-pən ik pisin pisin mın məto kotatig Jerusalem. ⁶ Nian ilat kəmotətə nəghatən

1:21-22: Mak 1:9; 16:19; Jon 15:27 * 2:1: Pentekos: Əplan e tiksonari.
 2:1: Lev 23:15-21; Dut 16:9-11 2:3: Mat 3:11 2:4: Mak 16:17; Wək
 4:31; 10:44-46; 19:6

mīn əh, netəmim tēpət kəmotuwa. Kən ilat kəmotaut pīk mətō-inu kəmotəto nəghatən mīn rəhalat itəm netəm mīn əh koatən. ⁷ Kəmotaut pīk agin kən motən mēmə, “!Ei! ?Netəm Kalili əm əh koatəghat, o kəp? ⁸ ?Tahro kitat rafin koatəto rəhatat nəghatən mīn itəm ilat koatən? ⁹⁻¹¹ Kitat u netəm ik pīsin pīsin mīn tēpət. İkin-u netəm Patia əh-ikin, ne netəm Metia, ne netəm Elam, ne netəm Mesopotemia, ne netəm Jutia, ne netəm Kapatōsia, ne netəm Pontas, ne netəm Ēsia, ne netəm Fritia, ne netəm Pamfilia, ne netəm İjip, ne netəm Lipia e nīkalin-pən əh Saerin ikin, ne netəm Rom, neen noanol ətuatip rəha netəm İsrəl, neen netəm pīsin mətō koatəfak kəm Uhgīn, ne netəm Krit, ne netəm Arepia. Mətō kitat rafin kəmotəto ilat koatən nat asol itəm Uhgīn təmōl e nəghatən ik pīsin mīn rəhatat.” ¹² Narmilat tēmiwig pīk, rəhalat-kapə tēmikə, kən kəmoatətapəh olat mīn mēmə, “!Ei! ?Naka u tol nulan?” ¹³ Mətō neen kəmotalah-əmnū ilat, motən mēmə, “Nat koatapis əpəh.”

Pita tēməghat kəm netəmim

¹⁴ Kən Pita tēmətul ilat lepen aposol mīn, tēməgət əfəməh matən-ipən kəm netəmim mēmə, “İtəmat rafin noanol mīn rəha İsrəl ne netəm pīsin pīsin mīn u nakoatətig Jerusalem, otətəlig-in wir-tu io, pəs ekuhapik e nīpəti nat əh kəm itəmat. ¹⁵ İtəmat nakoatən mēmə netəm mīn u koatapis. Mətō kəp, kəsotapisən. Nain kilok əm əh-roiu laulaugin. ?Kən tahro ilat koatapis?†

¹⁶ “Mətō in tol nulan. İen rəha Uhgīn aypən, nərgin u Joel, təmən rəkis nat u itəm itəmat nakoatəplan. In təmən mēmə, ¹⁷ ‘Uhgīn təmən mēmə, “E namnun nian mīn, ekosipən rəhak Narmin kəm netəmim rafin. İlat rafin okotos

† 2:15: Netəm əh kəsotənimən wain laulaugin, kən etəm tikə itəm tətəpis laulaugin.

nəsanənən lan. Nenətəmat min, nəman ne nīpitan, ilat okotən-iarəp nəghatən min rəhak itəm io iatos-ipən kəm ilat. Netəm aluə min rəhatəmat, Uhgīn otos-ipən nat kit tahmen e napīlaiirən kəm ilat. Kən naguihl-aguihl min rəhatəmat okotapīlaiir e napīlaiirən pisin pisin min. ¹⁸ Sənəmə netəm-iasol min əm, məto nəman ne nīpitan ilat nolwək min əm rəhak, kən ekos-ipən Narmin rəhak kəm ilat. Kən ilat okotən-iarəp nəghatən min rəhak itəm iatos-ipən kəm ilat. ¹⁹ Oekol nat pispis min əpəh e neai, ne nəmtətin pisin pisin min e nīməptən. Onəkotəplan nita ne nigəm ne nəhaniəm okotər motol napuə lan. ²⁰ Aupən, mitgar otapinəp kən məwig otasiə tahmen e nita. Kən uarisig, Nian asol asol aɡin rəha Iərəmərə otuwa. ²¹ E nian əh, netəmim rafin itəm okotaun-in Nərgək, io ekosmegəh ilat.”’

²² “Noanol min rəha Isrel, itəmat otətəlig-in nəghatən u. Itəmat nəkotitun wir nat pispis min, ne nəmtətin pisin pisin min itəm Iesu təmol e nəsanənən rəha Uhgīn, itəm itəmat nəmotəplan. Natimnat min əh tatəgətun məmə Uhgīn in pisin əm təmahl-ipa Iesu tuwa. ²³ E nalpəkauən rəha Uhgīn itəm təmol mələhəu aupən, in təmos-ipinə suah u e nelmitəmat. Kən itəmat nəmotəhamnu in e nian nəmotəgəhan-in-pən in tuwin e nelmi netəm rat kəsotəfakən. Kəmotəh kətu-pər e nig kəməluau.

²⁴ “Məto Uhgīn təmikis Iesu e nahməən rəha nīmīsən, kən mol in təmegəh min e nīmīsən, məto-inu nīmīsən, rəhan nəsanənən tikə o naskəlīmən. ²⁵ Tefit təmən nulan e Iesu aupən məmə, ‘Nian rafin ekītun məmə Iərəmərə tətətig itimlau min. Okol esəɡinən məto-inu tətətig e nikalik itimlau min. ²⁶ Məto-inu o nat əh, io nikik tagien pik, matənwiwi ik e nohlik. Kən nikik təməlinu məto-inu ekītun məmə Uhgīn otosmegəh nīpətik. ²⁷ Kən okol

nəsapısən narmək tətətig ima netəm kəmotimis ikin. Kən okol nəsegəhan-in minən nipəti rəham Etənim ətuatip məmə otəmnəmit. ²⁸ Ik nəməgətun rəkis suatip rəha nəmegəhən kəm io, kən ik onəkol io nīkik tətəgien pik nian ekətətig kilau min ik.’ In əh nəghatən itəm Tefit təmən e Iesu aupən.

²⁹ “Piak min. Iakolkeike məmə ekən nat ətuatip kəm itəmat. Iaguihl u pipi rəhatat aupən, Kig Tefit, in təmimis rəkis, kən kəmitənim, kən rəhan suwit tətətig imətət ikin mətoarus-pa u-roiu. ³⁰ Məto in ien kit rəha Uhgın, kən in titun məmə Uhgın təmos noanawıl kit kəm in mən-iəkis nəghatən kit kəm in məmə etənim kit e nita rəhan otuarisig-in otəkəike muwa mol Kig. ³¹ Kig Tefit təməplan məmə nat u otəkəike muwa mol nipahrienən lan. In təmən məmə Kristo əh, itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa, in otol təmegəh min e nīmīsən, kən Uhgın otəsapəsən narmin tətətig ima netəm kəmotimis ikin, kən nipətın okol təsəmnəmitən. ³² Kən nəghatən u tatəghat e Iesu itəm Uhgın təmol rəkis təmegəh min e nīmīsən. !Kən itimat emotəplan e niganəmtitimat! ³³ Iesu, rəhan tata təmīləs in mər muwin e nīkalın matip e ikin rəha nisaiiən ne nəsanənən. Kən tahmen-pən əm məmə Uhgın təmən-iəkis mihin aupən, in təmos-ipən Narmin rəhan kəm Iesu məmə Iesu otos-ipən kəm rəhan min. Kən natimnat min u, noatəplan, moatəto, Narmin Rəha Uhgın tatol. ³⁴ Kig Tefit təməsuwinən e Nego e Neai tahmen e Iesu. Kən Tefit təməsəghat-in atipən in nian in təmən nəghatən min əh məmə, ‘Iərəməə təmən kəm rəhak Iərəməə məmə, “Əpələh e nīkalik matip, ikin rəha nisaiiən ne nəsanənən, matəsahgin. ³⁵ Oekol rəham tikimir min məmə okotahmen e nīmoulul itəm nategotain e nəptən,

2:28: Sam 16:8-11 2:29: 1 King 2:10 2:30: 2 Saml 7:12; Sam 89:3-4;
132:11 2:31: Sam 16:10 2:33: Wək 5:32; 7:55-56

kən ik matərəmərə elat.”³⁶ Itəmat rafin noanol min rəha Isrel onəkotəkəike motitun wir məmә Iesu əh itəm itəmat nəmotətu-pər e niğ kəmәluau, in əh, Uhgın təmol məmә in İərəmərə ne Kristo - etəm itəm Uhgın təmən məmә otahl-ipa.”

Netənim tepət kəmoatən nıpahrienən e Iesu

³⁷ Nəghatən u rəha Pita təkək pahrien nıkilat, kən kotətapəh o Pita ne aposol min məmә, “Piatimat min. ? Oekol tahro nulan?”

³⁸ Kən Pita təmən-ıpən kəm ilat məmә, “Onəkotəkəike kəuhlin nətəliğən rəhatəmat, kən kol baptais etəmat e nərği Iesu Kristo, məmә Uhgın otafəl rəkis nolən rat min rəhatəmat. Kən Uhgın otos-ıpınə Narmin u kəm itəmat, ³⁹ mətö Uhgın təmən-ıəkis nəghatən u otəmat, ne nenətıtəmat min, ne namıpıtəmat min itəm okəpanotuwa. Nəniəkisən u tətatiğ o netəm min u itəm İərəmərə Uhgın rəhatat tətaun-in ilat.” ⁴⁰ Kən Pita tatən nəghatən wir tepət məmә otıuw-pa ilat kotuwa, kən matən kəm ilat məmә, “Onəkotiet rəkis e netəm un, netəm kotərat məmә Uhgın otəsolən nalpınən kəm itəmat min ilat.” ⁴¹ Kən ilat tepət itəm kəmotətö nəghatən rəha Pita kəmotən nıpahrienən lan, kən kəmol baptais elat. E nian əh, netənim tepət tahmen e tri-taosan kəmotuwa moatuarisıg-in ilat u koatahatətə e Iesu.

Nalıwəkən rəha netəm min u kəmoatən nıpahrienən e Iesu

⁴² Nian rafin netəm min u koatən nıpahrienən e Iesu, koatətəliğ-in nəghatən itəm aposol min koatəgətun ilat lan. E nalıwəkən rəhalat kəmoatuwa kitıəh, e nagwənən ne Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha Iesu,[‡] ne nəfakən. Kən

2:35: Sam 110:1 2:36: Wək 5:30-31 2:39: Aes 57:19 2:41: Wək 2:47; 4:4 ‡ 2:42: Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha Iesu: Əplan e tiksonari.

nian rafin nikilat tiəkiš məmə okotəkəike moatol nat əh. ⁴³ Aposol min kəmotol nat pišpiš ne nəmtətin pišin pišin min e nəsanənən rəha Uhgın. Kən netəmin narmilat təmiwig pik ron. ⁴⁴ Netəm min u koatahatətə e Iesu, nian rafin koatuwa kitiəh moatawte-in rəhalat nautə min kəm ilat min, ⁴⁵ tahmen e okəmə suah kit rəhan nat kit tikə, kən kit otol-salim-in rəhan kit nautə kən masitu lan. ⁴⁶ Nian rafin kotuwın katəfak kitiəh e Nimə Rəha Uhgın.[§] Kən kəmotuwın e nimə pišin pišin min moatoor nagwənən nigilat e nagienən ne nikilat pahrien, kən kəmotagwən min e Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha Iesu. ⁴⁷ Kən nian rafin koatənwıwi Uhgın, kən netəmin koatənwıwi ilat o rəhalat nolən. Kən nian rafin İərəmərə Uhgın tatosmegəh netəmin kotuwa kitiəh ilat netəm koatahatətə e Iesu.

3

Uhgın təmol nat pišpiš e etəm u nelkin tərat

¹ Nian kit e tri kilok ehnaipən, nian rəha nəfakən, Pita ne Jon kəmuəliwək mətian e Nimə Rəha Uhgın. ² Suah kit itəm təsalıwəkən e nian təmaiir mətoarus-pa nian əh, kəmiləs ka kahtu e nafilüə e Nimə Rəha Uhgın u katən məmə Nafilüə Təwir. Nian rafin tateasiə-in məni o netəmin itəm koatuwin imə. ³ Nian təməplan Pita ne Jon kınatian məmə okia imə, in təmətapəh olau məmə okios-ipən məni kit kəm in. ⁴ Kən Pita ne Jon nıganəmtılau təmətul lan. Kən Pita təmə, “Ətag-pa mehm itımlau.” ⁵ Kən təmətag-pən məplan ilau nıkin tatəht məmə otos məni kit olau.

⁶ Kən Pita təmən-ipən kəm in məmə, “Rəhak məni tikə agın. Məto nat naka itəm io iatos, ekos-ipinə

2:42: Wək 20:7 2:44: Wək 4:32-35 § 2:46: Nimə Rəha Uhgın - ikin itəm noanol min rəha Isrel kotuwa moatəfak ikin kəm Uhgın. 2:47: Wək 6:7; 11:21 3:4: Wək 14:9

kəm ik. !E nərǵi Iesu Kristo etəm Nasaret, iatən-ipinə kəm ik, ətul maliwək!” ⁷ Kən in təmasitu lan, mīləs nelmin matip miuw-pər məmə otətul. Kən roiu aǵin nelkin mil kəmuəǵ-ətuatip. ⁸ Kən təmətīp mər mətul minataliwək, matətəu-pən ilau mətəhaluwīn e Nimə Rəha Uhgīn, kən minataliwək matətīpər-ətīpər matənwiwi Uhgīn. ⁹ Kən netəmim rafin kəmotəplan in tətaliwək matənwiwi Uhgīn. ¹⁰ Nian ilat kinotitun məmə suah ilouin inəh itəm tateasiə o mənī nian rafin e nafilua rəha Nimə Rəha Uhgīn, kəmotaut pīk, narmīlat təmiwig e suah əh.

Pita təməǵhat kəm netəmim əpəh e Nimə Rəha Uhgīn

¹¹ Nian təmatəkul-pən e Pita ne Jon, netəmim narmīlat təmiwig ron, kotaiu motuwa məmə okotəplan iləhal e ikin kit e Nimə Rəha Uhgīn u katən məmə Fəranta rəha Kig Solomon.* ¹² Nian Pita təməplan ilat, kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Noanol min rəha Isrel. ?Tahro narmītəmat tatiwig pīk o nat pīspis u? ?Noatarəplan itiməhal nikitəmat təht məmə itimlau etəm iasim mil kəiu emioal-wīr suah u e nəsanənən əm rəhatimlau? !Kəp! ¹³ O nat pīspis u itəm nəmotəplan, Uhgīn rəha Epraham, ne Aisak, ne Jekop, ne tīpītat mīn rafin, in təmīləs-ipər nərǵi rəhan iolwək lan, Iesu. Inu etəm kitīəh əm Iesu itəm nəmotīləs motuwīn o netəm-iasol mīn rəha kapman məmə ilat okotohamnu, kən Pailat təmən rəkis məmə okisohamnuən okəhlman əm, mətə itəmat nəmotən-ipən kəm Pailat məmə nəsolkeikeən in. ¹⁴ Itəmat nəmotapəs Iesu itəm in iol ətuatip ne etəm təwīr e nīganəmti Uhgīn,

3:6: Wək 4:10; 16:18 * 3:11: Fəranta rəha Kig Solomon - ikin kit imə e Nimə Rəha Uhgīn. Ikin əh inəh, nian rafin netəm-iasol rəha noanol min rəha Isrel koatəǵhat-in Lou rəha Uhgīn. 3:13: Eks 3:6,15; Luk 23:13-25; Wək 2:23

kən nəmotətapəh o Pailat məmə otəhlman suah əh io-
hamnu itəm. ¹⁵ Kən e nolən əh, itəmat nəmotohamnu
Iesu, itəm nəmegəhən rafin tatisi-pən ron. Məto Uhgın
təmol təmegəh min e nimisən. Kən itimat emotəplan e
niganəmtitimat məmə in nıpahrienən. ¹⁶ Suah u itəm
itəmat nəkotitun moatəplan, in təməsanən əm məto-
inu itimat iotahatətə e Iesu ne nəsanənən rəhan. In
nəsanənən rəha Iesu ne nahatətəən itəm təmos-ipa kəm
itimat təmol-wir suah u, kən itəmat rafin nakoatəplan.

¹⁷ “Piak min. Io ekıtun məmə nat un nəmotol e Iesu
itəmat rəhatəmat netəm-iasol min, itəmat rafin nəmotol
məto-inu nəsotitun wirən məmə Iesu in pah. ¹⁸ Məto
suatıp u inu rəha Uhgın o nuhapikən rəhan nəghatən itəm
təmən aupən. E nəghatən rəha rəhan min ien min, in
təmən rəkis məmə rəhan Kristo itəm təməən rəkis aupən
məmə otahl-ipa, in otəkəike məto nahməən e nıpətin.

¹⁹ “Itəla, roiu əh, onəkotəkəike motəuhlin itəmat e
rəhatəmat nolən rat min kən motitəlig-pən o Uhgın
məmə in otafəl rəhatəmat nolən rat min, kən məmə
lərəmərə Uhgın otos-ipinə namegən ne nəsanənən wi e
nəmegəhən rəhatəmat, ²⁰ kən məmə in otahl-ipa Kristo
titəlig-pa min, etəm itəm Uhgın təməən rəkis aupən.
Iatəghat-in Kristo u Iesu. ²¹ Məto Iesu otətətig pitən e
Nego e Neai mətoarus Uhgın otol-wir min natımnat rafin
tahmen-pən e itəm Uhgın təməən-iəkis kəm itəmat, itəm
rəhan ien min aupən aɡın kəmotən-iarəp.

²² “Kən Moses təməən-iarəp məmə, ‘Iərəmərə Uhgın
otiləs-ipər ien kit min etəmat tahmen lak. Onəkotəkəike
motətəlig-in natımnat rafin itəm otən kəm itəmat motol
nəwian. ²³ Netəm min u itəm okotəht nəwia ien əh, Uhgın
otiləs-irəkis ilat o rəhan min netəmim kən ilat okotimis.’
²⁴ Inu nıpahrienən. Ien min rafin kəmotən əm nəghatən

kitiəh, təmätuoun e ien u Samuel, muwa mətouarus-pa u-roiu.

²⁵ “Nəniəkisən mīn u itəm Uhgīn təmən-ipən kəm rəhan ien mīn aupən, in rəhatəmat. Kən nəniəkisən rəha nasituən itəm Uhgīn təmən kəm tīpītəmat mīn aupən, in rəhatəmat mīn, mətō-inu Uhgīn təmən-ipən kəm Epraham məmə, ‘Ekol təwir kəm netəmim rafin e nətueintən, kən nat kit itəm mipim Iosmegəh otol, otos-ipən nəwirən əh kəm netəmim rafin.’ ²⁶ Nian Uhgīn təmīləs-ipər rəhan iolwək u Iesu Iosmegəh, təmaupən mahl-ipinə kəm itəmat məmə in otəuhlin itəmat e rəhatəmat nolən rat mīn, kən e nolən əh, in otol təwir kəm itəmat.”

4

¹ Nian Pita ne Jon kəmatuəghat əh kəm netəmim, kən pris mīn, ne etəm tərəmərə e mopael mīn itəm koatehm Nīmə Rəha Uhgīn, ne Satusi mīn,* kəmotiet-arəpa. ² Nīkilat təmāhmə pīk mətō-inu ilau katuəgətun netəmim məmə Iesu təmimis kən məmegəh mīn. Kən inu tatəgətun məmə netəm u kəmotimis, Uhgīn otosmegəh mīn ilat. ³ Kən kəmotaskəlim ilau, kiləs-ipən ilau e kalapus mətō-inu tīnapinəp rəkis, kən okuəməhl əm mətouarus olauwig.† ⁴ Mətō netəmim tēpət itəm kəmotəto nəghatən itəm kəmuən kəmotən nīpahrienən lan. Kən netəmim rafin itəm kəmotən nīpahrienən e Iesu, ilat iuəhkīr tahmen e faif-taosan.

Pita ne Jon kəmuətul e niganəmti kaonsel

3:25: Jen 22:18 3:26: Wək 13:46 * 4:1: Əplan nəghatən mīn əh e tiksonari: pris mīn, ne mopael itəm koatehm Nīmə Rəha Uhgīn, ne Satusi. † 4:3: Okuəməhl mətouarus olawig mətō-inu lou təmən məmə suah kit təsolən pas e kot lapin.
4:4: Wək 2:41

⁵ Kəmən lawigin, pris asol, ne netəm-iasol rəha noanol min rəha Isrel, ne iəgətun min rəha Lou rəha Moses, † kəmotargəfimin ilat min əpəh Jerusalem. ⁶ Kəmotəpələh ilat Anas u pris asol aḡin, ne Kaeafas, ne Jon, ne Aleksanta, ne netəmim neen e noanol rəha suah u pris asol aḡin, kəmotəpələh e kaonsel. ⁷ Kəmotən Pita ne Jon kian muətul aupən elat, kən kotətapəh olau məmə, “?Nəmios hiə nəsanənən u mioal nat u, o nəmioal e nərgi pah?”

⁸ Kən Narmin Rəha Uhgın təmərıoah e niki Pita, kən Pita təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat u itəm noatərəmərə e noanol min rəha Isrel, ne netəm-iasol min. ⁹ Itəmat noategəs-in-pa otımlau məmə suah u itəm nelkın təmərət təmos hiə nəwırən, o emuahrol nulan mioal-wır nelkın. ¹⁰ Itəmat rafın ikın-u ne noanol min rafın rəha Isrel, onəkotəkəike motıtun məmə suah u itəm nelkın tınəwır rəkis tatətul aupən-in itəmat e nəsanənən əm e nərgi İesu Kristo, etəm Nasaret. Suah əh inəh, itəmat nəmotətu-pər e nig kəməluau, in təmimis. Məto Uhgın təmöl təmegəh min. ¹¹ Suah əh inəh, itəm Naoa Rəha Uhgın təmən lan məmə, ‘Kəpiel u itəm itəmat netəm rəha niləkinən nimə, nakotəmə tərət motərakin, məto roiu in tınuwa kəpiel keike itəm nimə tatətul-pər lan.’ ¹² Nərig kit tikə e nətueintən itəm Uhgın təmos-ıpa məmə titun nosmegəhən netəmim, məto İesu pisin əm titun nosmegəhən netəmim.”

¹³ Netəm-iasol rəha kaonsel kəmotaut pik nian kəmotəplan məmə kəsüəginən ilat, nat əpnapın kəsioalən skul, ilau etəmim əm. Kəmotıtun ətuatıp məmə suah mil əh ilat pahrien İesu kəmotaliwək moatan. ¹⁴ Kən kınotəruru nuhalpınən nəghatən rəhalau məto-inu suah u nelkın tınəwır rəkis tatətul iləhal min ilau.

† 4:5: Lou rəha Moses - lou min itəm Uhgın təmos-ipən kəm Moses əpəh nitot Saenae. 4:10: Wək 3:6,13-16 4:11: Sam

118:22 4:12: Mat 1:21

¹⁵ Kən kəmotən-ipən kəm iləhal məmə okəhaliet məhaluwın ihluə pəs ilat əm kotəghat pitən. ¹⁶ Kən kəmoatətarəh-ətarəh olat min məmə, “?Okotahro suah mil əh? Netənim rafin u Jerusalem kinotitun rəkis məmə nat pispis u kəmol e suah u, in iahgin pik, okol kəsotən-iamninən. ¹⁷ Məto pəs kotən-iəhau əskasik ilau məmə okəsuan-iarəp minən nərgi İesu kəm netənim, kən nəghatən e nat pispis əh otəsiet minən netənim kotəto.”

kaonsel təmegəhan-in ilau məmə okiaiet

¹⁸ Kən kəmotəun-in iləhal kəhaluwa min imə, kən kəmotən-ipən kəm Pita ne Jon məmə okəsuan-iarəp minən nərgi İesu, kən məsuəgətun minən netənim lan.

¹⁹ Məto ilau kəmuən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat əm otakil məmə tətuatip e niganəmti Uhgın məmə ekioal nəwiatəmat o nəwia Uhgın. ²⁰ Məto itimlau okol esuakimən nohlitimlau. Oekuəike muən-iarəp natimnat itəm emuəplan e niganəmtitimlau kən muəto e matəlgitimlau.”

²¹ Kən kaonsel təmən-ipən min kəm Pita ne Jon məmə ilat okotol nalpinən kit kəm ilau okəmə ilau okatuəkəike matuən-iarəp İesu kəm netənim, kən motahl-iarəp ilau. Kəmotahl-iarəp ilau məto-inu kinotəruru məmə okotahruəh ilau. Kəmotitun məmə netənim nıkilat otahmə okəmə ilat okotol nalpinən kəm ilau, məto-inu netənim rafin koatənwiwi Uhgın o nat pispis itəm Uhgın təmol e etəm nelkin təməfaiu ²² nian təmaiir mətoarus-pa əh-roiu. Rəhan nup taprəkis-in foti.

Nəfakən rəha netəm kəmoatahatətə e İesu

²³ Nian netəm-iasol rəha kaonsel kəmotegəhan-in ilau məmə ilau okatian, kəmiaiet uəhai əm mian əpəh netəm koatahatətə e İesu koatətig ikin, kən muən-iarəp rafin

nəghatən itəm pris asol mīn ne netəm-iasol rəha kaonsel kəmotən-ipən kəm ilau. ²⁴ Nian kəmotəto nəghatən əh, ilat rafin kəmotuwa kitiəh motəfak-pən kəm Uhgīn motən məmə, “Iərəmərə Uhgīn, ik nəmol neai, ne nīməptən, ne nītəhəi, ne natimnat rafin elat. ²⁵ Ik nəməghat e nəsanənən e Narmin rəham kəm tipitimat u aupən Kig Tefit, u in rəham iolwək, kən in təmən-iarəp rəham nəghatən məmə,

‘?Tahro netəm e nəptən pisin pisin mīn nīkilat titahmə pik nəhlan?

Tahro ilat koatəte noa məmə okotol nəratən mīn əh, u itəm okol koatol pap, təsuwinən miet, otikə-pən əm olat.

²⁶ Netəm koatərəmərə e nītən mīn, koatol əpen-əpenə okotəmou,

kən netəm-iasol mīn rəha nətueintən koatuwa kitiəh ilat mīn ilat,

məmə okotəmou ilat Iərəmərə Uhgīn ne Iosmegəh itəm in təmən’ ²⁷ Iərəmərə Uhgīn, in nīpahrienən nəghatən itəm Kig Tefit təmən tinuwa mīnet-arəp, məto-inu Kig Herot Antipas, ne Pontias Pailat, ne noanol mīn rəha Isrel, ne Iaihlua mīn, ilat rafin kəmotuwa kitiəh ikin-u latuənu Jerusalem, moatol noa eko-eko məmə okotohamnu Iesu, itəm in rəham iol ətuatip itəm nəmitəpun. ²⁸ Kəmoatəte noa rəhalat tatətəu-pən əsas əm rəham nəghatən itəm ik nīnəmən rəkis e nəsanənən ne nenatigən rəham aupən. ²⁹ Tol nəhlan, Iərəmərə, nīkim tatəht nəghatən itəm ilat kəmoatən məmə okotoh itimat, ol itimat rəham iolwək mīn məmə esotəginən məmə ekotən-iarəp rəham nəghatən. ³⁰ Əgəfəməhin-pa nelməm məmə otol-wir netəm

4:24: Eks 20:11; Neham 9:6; Sam 146:6 4:26: Sam 2:1-2 4:27: Mat 27:1-2; Luk 23:7-11; Wək 3:13 4:28: Wək 2:23 4:29: Efes 6:19

koatimis, kən mol nat pispis min ne nəmtətin pisin pisin min e nərgi Iesu, rəham iol ətuatip.”

³¹ Nian kəmotəfak rəkis, kən nat kit təməloal e nimə, kən Narmin Rəha Uhgın təmuwa mərioah mətatig elat, kən kinoatən-iarəp nəghatən rəha Uhgın məsotəginən.

Netəm kəmoatən niphahrienən e Iesu koator nautə rəhalat kəm ilat min

³² Netəm koatən niphahrienən e Iesu rəhalat nətəligən təmuwa kitiəh. Kit təməsaumisən məhluəig-in rəhan nautə məto kəmoator nautə rəhalat kəm ilat min. ³³ Kən aposol min kəmos nəsanənən e Narmin Rəha Uhgın kən moatən-iarəp məmə İərəmərə Iesu təmegəh min e nimisən. Kən e nəwirən rəha Uhgın, in tətəsitə elat rafin itəm koatəfak. ³⁴ Kən ilat kit, rəhan kit nat kit təməsikəən, məto-inu netəmin neen kəmosalim-in rəhalat nəptən o nimə, kən motos-ipən məni lan kəm aposol min, ³⁵ kən ilat kəmoator kəm itəm min u rəhalat nat kit tikə.

³⁶ Tol nəhlan, suah kit əh-ikin nərgin u Josep, noanol kit rəha Lifae, etəm Saepras, aposol min kəmos-ipən nərig wi kit kəm in, nərgin u Panapas, u nipətin təmə, “etəm tətəsitə matiləs-ipər nətəligən.” ³⁷ In təmosalim-in rəhan kit nəptən, kən məmik məni lan muwa məmki-pən kəm aposol min məmə ilat okotoor kəm ilat min.

5

Ananaeas ne Safaera

¹ Məto suah kit min əh-ikin, nərgin u Ananaeas, ne rəhan pətan nərgin u Safaera. İlau min kəmioal-salim-in rəhalau kit nıməptən. ² In təmaskəlim anion məni məsin, kən rəhan pətan əm titun. Kən məmik əm məsin muwin məmki-pən kəm aposol min məmə məni e nəptən rafin. ³ Məto Pita təmən-ipən kəm in məmə, “Ananaeas. ?Təhro

nategəhan-in iərmis u Setan tatuwa e nıkim? Nakateiuə-in Narmin Rəha Uhgın kən mətaskəlīm anion məni məsin rəha nıməptən məmə rəham. ⁴?Aupən nıməsosalīm-inən nıməptən u, in rəham o kəp? ?Kən nian nəmosalīm-in, rəham məni lan o kəp? ?Tahro natol nuhlan? !Ik niseiuə-inən etəmim, məto nateiuə-in Uhgın!” ⁵ Nian Ananaeas təməto nəghatən əh, əmun misi-pər morin rəhan namegən tiet. Kən netəmim itəm kəmotəto nat əh, kəmotəgın motasiəp. ⁶ Kən netəm aluə mın kəmotuwa motalpin nıpətin motiləs motiet motuwın kitənim.

⁷ İuəhkir aua kisil təmuwa muwın rəkis, kən rəhan pətan Safaera təmiet-arəpa məruru məmə rəhan iərman tınimis rəkis. ⁸ Kən Pita təmətapəh ron məmə, “?Ən-tu kəm io məmə məni e nəptən rafin əh rəhatəlau itəm nəmiosalīm-in?” Kən in tən məmə, “əwəh. Məni rafin un.”

⁹ Kən Pita təmən-ipən kəm in məmə, “?Tahro nəmatioal anion noa kit məmə nakueiuə-in Narmin Rəha İərəmərə məmə okol təsitunən nat u nəmioal? !Əto-tu! Netəm kəmotitənim rəham iərman, ilat u e nafiluə koatuwa məmə okotiləs mın ik.” ¹⁰ Kən roiu agın tisi-pər morin-pən əpəh nelki Pita ikin, mımis namegən tiet. Nian netəm aluə mın kəmotuwa imə, motəplan tınimis rəkis, kən kotiləs motiet motuwın kitənim e nıkali rəhan iərman. ¹¹ Nian netəmim rəha nıməfak ne netəm əpnəpın kəmotəto nat əh, kəmotəgın kəmotəgın.

Aposol mın kəmotasitu e netəmim tepət motol-wır rəhalat nımisən

¹² Kən aposol mın kəmotol nəmtətin tepət ne nat pispis mın e nıganəmti netəmim. Kən netəmim mın u itəm koatən nıpahrienən e İesu kəmoatuwa kitıəh əm e Feranta rəha Kig Solomon e Nımə Rəha Uhgın.

¹³ Netəmim kəmoatısiai-in ilat, məto netəm mın u

kəsotənən nıpahrienən e İesu kəmotəgin nuwinən ikin əh mehm ilat. ¹⁴ Məto nian rafin netəmim tepət koatuwa moatən nıpahrienən e İesu, nəman ne nıpitan, kən ilat tatepət. ¹⁵ Məto-inu e nat pıspıs mın itəm aposol mın kəmoatol, netəmim koatos rəhalat nımısən mın moatuwa, kən moatəlin ilat kotapıl e rəhalat pet ne nimitiwın e suatıp məmə nian Pita otaliwək mapikalın ilat, in otek neen o kəm-naka nəghanpıs in əm tos neen kən məmə ilat okotəmegəh. ¹⁶ Kən netəmim tepət tepət kəmotisi-pən e latuənu mın iuəhkır o Jerusalem kəmotuwa. Kəmotəmik rəhalat netəm koatımıs ne netəm itəm narmin rat tətətig elat motuwa, kən aposol mın kəmotəfak elat kən ilat rafin kotəwir.

Netəm-iasol mın kəmotəmki-pən aposol mın e kalapus
¹⁷ Kən suah u pris asol agın ne rəhan mın netəmim Sat-
 usi mın u, ilat e pati kitiəh, kəmotol pık tıməht elat məto-
 inu netəmim tepət kınəotapəs ilat mınəotuwın o aposol
 mın. ¹⁸ Kən kəmotaut kaskəlım aposol mın kəmki-pən
 ilat e kalapus. ¹⁹ Məto lapın-in, nagelo kit rəha İərəməmə
 təmuwa merəh e nafiluə e kalapus mit ilat motiet. ²⁰ Kən
 mən-ipən kəm ilat məmə, “Otuwin e Nimə Rəha Uhgın
 motən-iarəp nəghatən pahrien rəha nəmegəhən wi u kəm
 netəmim.” ²¹ Kən kəmən lawigin, kəmotol nəwia nagelo
 kən mınəotuwın əpəh e Nimə Rəha Uhgın moatən-iarəp
 nərgi İesu kəm netəmim.

Aposol mın kəmotuwın e kot

Kən pris asol agın ne rəhan mın, kəmotəun-in netəm-
 iasol mın rəha noanol mın rəha İsrəl, kən ilat kəmotuwa
 kitiəh məmə ilat okotəpələh e kaonsel* asol rəha noanol
 mın rəha İsrəl. Kən motahl-ipən nəghatən kəm netəm

5:19: Wək 12:7-10 * 5:21: kaonsel - netəm-iasol rəha İsrəl
 koatiuw-iarəp netəmim ikin e kot.

kotərəməyə e kalapus məmə okotahl-ipa aposol mın kotuwa e kot əpəh e kaonsel. ²² Məto nian mopael mın kəmotuwın e kalapus, məto aposol mın kotikə. Kən kotitəlig-pa e kaonsel motən məmə, ²³ “Nian emotuwın ket-arəpən e kalapus, motəplan toa tətəhtosiğ, lok tətəkul-pən wir əm lan, kən mopael mın rəha kalapus koatətul katehm wir əm nafiluə e kalapus, məto nian emoterəh motuwın imə, məto kikə-kikə əh imə.” ²⁴ Nian etəm tətərəməyə e mopael mın itəm koatehm Nimə Rəha Uhgın, ne pris asol mın kəmotəto nəghatən əh, kəmotaut pik, rəhalat-kapə təmikə, minotəruru əpnəpın əm məmə nat naka otuwa mın.

²⁵ Kən əmun etənim kit tiet-arəpa məmə, “!Ei, nəman! !Netəm mın ilouin itəm nəmotəmki-pən ilat e kalapus, ilat əpəh e Nimə Rəha Uhgın koatəgətun netənim!”

²⁶ Kən etəm tərəməyə e mopael mın təmit mopael mın rəhan motuwın motəmik aposol mın motuwa. Məto kəməsotewkəkanən ilat məto-inu koatəgin məmə netəm əpnəpın okotaht ilat e kəpiel apın okəmə okotewkəkan ilat.

²⁷ Nian kəmotit ilat motuwa imə, kən motən məmə ilat okotətul aypən-in netəm-iasol rəha kaonsel. Kən pris asol ağin təmən-ipən kəm ilat məmə, ²⁸ “Emotən-iəhau əskasik ağin itəmat məmə onəsətəgətunən netənim e nərgi suah əh İesu. Məto nəgətunən rəhatəmat tinaiu rafin əpəh Jerusalem. Kən moatol məmə netənim okotən məmə itimat emotoh suah əh.”

²⁹ Məto Pita təməghat rəhalat aposol mın lan məmə, “Itimat ekotəkəike motol nəwia Uhgın, sənəmə nəwia netənim əm. ³⁰ Itəmat nəmotəhamnu rəkis İesu motətupər e niğ kəməluau, məto Uhgın u rəha tipitat mın aypən təmol təmegəh mın e nimisən. ³¹ Uhgın u inu təmİLəs-pər rəkis İesu məmə otuwın matəpələh e nikalın matip,

ikin rəha nisaiiən ne nəsanənən, məmə in İərəməyə ne İosmegəh. Uhgın təmol nat əh məmə in otol suatip məmə noanol min rəha İsrəl kotitun nəuhlinən ilat e rəhalat nolən rat min, kən in otafəl rəkis nolən rat min rəhalat. ³² Kən itimat Narmin Rəha Uhgın ekoatən-iarəp natimnat min u, kən Uhgın tatos-ipən Narmin rəhan kəm netəmin itəm koatol nəwian.”

³³ Nian netəmin rəha kaonsel kəmotəto nəghatən əh, təmew pik rəhalat neməha, kən kotolkeike məmə okotəhamnu əm ilat. ³⁴ Məto suah kit tətətul, nərgin u Kamaliel, in Fərisi kit ne iəgətun kit rəha Lou, u itəm netəmin rafin koatisiaiən. Kən tətətapəh o mopaəl min məmə okotit aposol min motuwın ihluə pitən. ³⁵ Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Natimak min, netəm İsrəl. Otakil wir noa rehatəmat məmə onəkotəhro netəm min u. ³⁶ Wi ağin huə suah kit nərgin u Teutas, təmiet-ərəp matən məmə in etəm-iasol kit, kən iuəhkir netəmin fo-hanrit kəmotuarisig-in. Məto kəməhamnu in, kən rəhan netəmin kəmotan kitiəh kitiəh, kən rəhan nətəligən təmuwın mikə. ³⁷ Uarisig lan, nian kapman tətətafin netəmin, suah kit min nərgin u Jutas, etəm Kalili, in min təmiw netəmin koatuarisig-in. Məto netəmin neen kəmotəhamnu min, kən rəhan netəmin kəmotan kitiəh kitiəh. ³⁸ Kən inu rəhak nətəligən e nənən u. !Ekən kəm itəmat, pəs kotapəs əm ilat motegəhan-in ilat kotiet! Məto okəmə nat koatol in rəha etəmin əm, otəpanisas. ³⁹ Məto okəmə tətisi-pən o Uhgın, okul kəsotosən nəsanənən məmə okotən-iəhau ilat. Okotəplan əm məmə kitat Uhgın koatəmou.” Kən ilat rafin kəmotegəhan-in rəhan nəghatən.

⁴⁰ Kən kəmotəun-in aposol min məmə okotuwa imə, kən motən məmə mopaəl min okotalis ilat. Kən motən-

5:31: wək 2:33-34; Efes 1:20; Hip 2:10; 12:2
21:38

5:36: wək

iəhau əskasik mın ilat məmə okəsotəghat mınən kəm netəmim e nərgi İesu kən motəhlman ilat kotiet.

⁴¹ Nian aposol mın kəmotiet e kaonsel, nıkilat tətəgien, məto-inu Uhgın təmisiyai-in ilat kən megəhan-in məmə netəmim okotoh ilat məto-inu koatuarisig-in İesu.

⁴² Kən nian rafin e Nımə Rəha Uhgın ne nımə mın, ilat kəməsotapəsən kəmoatəkəike katən-iarəp kən moatəgətun nəghatən wir məmə İesu in Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa.

6

Kəmos-ipər netəm sepın

¹ Nian neen tinuwa minuwın rəkis, kən netəm rəha İesu tınatər minatəpət. Neen rəhalat kəmotisi-pən ikin pisin pisin mın, kən koatən əm nəghatən Kris. Kən tepət, ilat netəm Isrel əm. Məto iəfak mın itəm koatən əm nəghatən Kris kınəatən nıkalı iəfak mın u netəm Isrel, moatən məmə nian koatoor məni ne nəgwənən kəm nəutahlmıs mın, məto kəsotehm wirən nəutahlmıs mın rəha itəm mın u koatən nəghatən Kris.

² Kən tuwelef aposol mın kəmotəun-in netəm rəha İesu məmə okotuwa-tu. Kən kəmotən-ipən kəm ilat məmə, “Piak mın. Təsəwirən məmə itimat ekotapəs nən-iarəpən ne nəgətunən nəghatən rəha Uhgın məmə itimat ekotimnə katoor məni ne nəgwənən kəm nəutahlmıs mın. ³ Məto roiu, otətgi-arəp-tu etəmat mın, netəmim sepın u itəm noatisiay-in ilat, kən kotenatig, ne Narmın Rəha Uhgın tərıoah e nəmegəhən rəhalat. Kən itimat ekotos-ipən nat u kəm ilat məmə ilat okoatol. ⁴ Mapəs itimat e nəfakən kəm Uhgın ne nən-iarəpən ne nəgətunən nəghatən rəha Uhgın.”

⁵ Kən ilat rafin nikilat təmagiən, kən motegəhan e nəghatən əh. Kən kəmotətig-iarəp Stipen u rəhan nahatətəən təskasik e Uhgın ne Narmin Rəha Uhgın tərtoah mətətig lan, kəmotətig-iarəp min Filip, ne Prokoras, ne Nikano, ne Timon, ne Pamenas, ne Nikolas etəm Antiok u aupən təmapəs nəfakən rəha netəm iman ikin minuwa matətəu-pən nəfakən rəha netəm Isrel. ⁶ Kəmotit ilat motuwın kəm aposol min, kən aposol min kəmotələhəu-pən nelmilat elat motəfak elat.

⁷ Kən netəm rəha Iesu koatən-iarəp nəghatən rəha Uhgın kəm netəmim, kən netəm rəha Iesu u Jerusalem tinatəpət-natəpət. E netəm əh, pris min təpət kəmotahatətə e Iesu.

Kəmaskəlim Stipən

⁸ Kən Stipen u etəm tərtoah e nəwirən ne nəsanənən rəha Uhgın, təmol nəmtətin təpət ne nat pispis min e nigənəmti netəmim. ⁹ Məto netəmim neen e nimə rəha nuəfiminən rəha Netəm Kəmikis İlat,* kəmotəghat ilat Stipen. Netəm min u noanol min rəha Isrel u kəmotisi-pən Saerin ne Aleksantria. Kən netəmim neen min u noanol min rəha Isrel u kəmotisi-pən Silisia ne Esia, ilat kəmotuwa kitih, kən minoatərgəhəu ilat Stipen. Kotəmə nəghatən rəha Stipen təsətuatipən, meto rəhalat tətəuatip.

¹⁰ Məto Narmin Rəha Uhgın təmol Stipen tenatig-pik, kən nian in otəghat, rəhan nəghatən tatoh-iəhau rəhalat. ¹¹ Kən ilat kəmotətou anion netəmim neen məmə okotasitu elat motən-iarəp məmə, “İtimat emotətə məmə Stipen təmən rat Moses ne Uhgın.” ¹² Kən rəhalat nəghatən təmol niki netəmim, ne netəm-iasol rəha Isrel

6:7: wək 2:41; 16:5 * 6:9: “nimə rəha nuəfiminən rəha Netəm Kəmikis İlat” Netəm min əh, aupən ilat slef rəha suah kit, məto roiu kəmikis ilat. 6:10: Luk 21:15

ne iəgətun mīn rəha Lou, kəmotetəhau Stipen. Kən kəmotuwīn kaskəlīm motīlās motuwīn mēmə otətul e nīganəm̄ti kaonsel. ¹³ Kən kəmotəm̄ik netəm̄im neen motuwa mēmə okoteiuə e Stipen. Kən netəm̄ mīn un kotən mēmə, “Nian rafin tatən nəghatən rat e Nīmə Rəha Uhgīn, kən matən rat Lou rəha Moses. ¹⁴ Itimat emotəto in təmən mēmə Iesu u etəm Nasaret, in otīlās-iəhau Nīmə Rəha Uhgīn, kən məuhlin nolən mīn itəm Moses təmos-īpa kəm kitat aupən ikīn.” ¹⁵ Kən netəm̄im rafin itəm kəmoatəpələh e kaonsel kəmotətəg-pən ətuatīp o Stipen, kən kəmotəplan mēmə nīganəm̄tīn tīnəhag-əhag tahmen e rəha nagelo.

7

Stipen təməghat-in Epraham

¹ Kən pris asol aɡīn təmətəpəh o Stipen mēmə, “?Tahro, nəghatən mīn əh nīpahrienən?” ² Kən Stipen təmən mēmə, “Piak mīn ne tata mīn. Otətəlīg-in-tu io. Uhgīn u itəm in ilis ilis pik, təmīet-arəpa o tīpītat Epraham nian in təmətətīg əpəh Mesopotemia, məsuwīnən əh əpəh Haran. ³ Uhgīn təmən-īpən kəm in mēmə, ‘Apəs rəham mīn, ne ikīn nətətīg ikīn, muwīn e ikīn kit itəm io epanəgətun kəm ik.’ ⁴ Kən Epraham təmīet əh Kaltia muwīn mətətīg əpəh Haran. Təmətətīg ikīn-u kən rəhan tata təmīmīs, kən Uhgīn təmīlās muwa e nəptən u itəmat noatətīg lan əh-roiu. ⁵ Məto təmīsos-īpənən nəptən məsīn huə tahmen e nuwīgī iar ne kəm in mēmə in rəhan ətuatīp. Məto Uhgīn təmən-īəkīs kəm in mēmə otəpanos-īpən rafin nītən əh kəm in ne namīpīn rat mīn. Kən in otuwa iməlat aɡīn ikīn, nat əpnəpīn e nian əh Epraham təmīsīləsən əh nətīn kit. ⁶ Nəghatən itəm Uhgīn təmən kəm in tol

nulan, in tāmən māmə, ‘O nian kit, noanol mīn rəham okotuwīn katīg e nəptən pīsīn kit. Okol iapīspīs elat kotoł wək kəm netāmīm e nəptən pīsīn, okol nahmāən kəm ilat kətoarus nup fo-hanrit. ⁷ Məto ekol nalpīnən kəm netāmīm itəm koatərəmərə elat. Kən uarisīg, noanol mīn rəham okotiet e nītən mīn əh motuwa kəfak kəm io e nītən u.’ ⁸ Kən Uhgīn tāmən-iəkīs māmə in otehm wīr Epraham ne noanol mīn rəhan. Kən mən-ipən kəm in māmə in otəhg-ipən nisualkələh nəman māmə in nəmtətīn kit māmə ilat netāmīm rəha Uhgīn. Kən nian Epraham tāmīləs Aisak, kən məhg-ipən nian təmos nian eit.* Kən nian Aisak tāmīləs Jekop, kən matīg məhg-ipən mīn. Kən nian Jekop tāmēmīk nenətīn ilat tuwelef, kən tāməhg-ipən mīn ilat. Ilat tuwelef əh, nəukəti nīta rəhatat.”

Stipen tāməghat-in tīpīlat mīn

⁹ Kən Stipən tāmən-ipən mīn kəm ilat māmə, “Məto-inu netəm mīn əh, nəukəti nīta mīn u rəhatat, kəmotetəhak e Josep, kəmososalīm-in-pən kəm netəm Ijip, māmə otuwa slef rəhalat, məto ilau Uhgīn e nian rafīn, ¹⁰ kən Uhgīn tīləs-irəkīs in e nəratən. Nian tāmətul e nīganəmīti kīg rəha netəm Ijip, kən Uhgīn təmos-ipən nenatīgən kəm in kən matīg mol mīn māmə kīg otolkeike in, kən mol in tatərəmərə e nītən Ijip ne netāmīm ne natīmīnat rafīn rəhan.

¹¹ “Kən əmun nəūmīs təman e nītən əpəh Ijip ne Kenan mol nagwənən tīkə, kən nəūmīs natus asol netāmīm, kən tīpītat mīn nīgīlat nagwənən tēmīkə. ¹² Nian Jekop tīnəto māmə nagwənən əpəh Ijip, təmahl-ipən tīpītat mīn əh kotuwīn, kən inu nətuounən ilat kəmotuwīn Ijip. ¹³ Kən

7:7: Jen 15:13-14; Eks 12:40 7:7: Eks 3:12 * 7:8: Nolən rəha netəm Isrel toł mīn-nulan, nian suakəku iərman təmaiir, e nian eit, kotəhg-ipən. 7:8: Jen 17:9-14; 21:4 7:9: Jen 37:11,28;

39:2,21-23 7:10: Jen 41:37-44 7:11: Jen 41:54; 42:1-2

uarisig ilat kəmotuwın mın, kən təmən-iarəp in kəm ilat, məto-inu ilat kəsotıtunən məmə in Josep pialat. Kən kig rəha Ijip təməto nammusən rəha Josep ne pian mın. ¹⁴ Kən Josep təmahl-ipən nəghatən kəm rəhan tata Jekop ne rəhan mın məmə okotuwa motatig ilat mın. E netəm əh, ilat rafin sepınte faif. ¹⁵ Kən Jekop ne rəhan mın kəmotuwın kətatig Ijip, kən nian kəmotatig kətatig kımıs ikın. ¹⁶ Kən kəməmık ilat kan əpəh Sekem kitənim ilat ikın e nıpəg kəpiel kit itəm Epraham tınos-nəmtın rəkıs o noanol mın rəha Hamor.”

Stipen təməghat-in Moses

¹⁷ Kən Stipen təmatəkəike matən-ipən kəm ilat məmə, “Tınatuwa iuəhkır məmə Uhgın otosmegəh rəhan netənim itəm təmən-iəkıs kəm Epraham, kən noanol mın rəhatat itəm kəmotatig Ijip aıpən, roiu əh tınepət-nepət. ¹⁸ Kən kig kit mın rəha Ijip təmətul, in təruru agın Josep. ¹⁹ In təmos-iəhau tıpıtət mın e neiuəən, matol nahməən kəm ilat. Kən in təmol lou kit məmə okotəmki-arəp nenətılət mın ihluə məmə okotımıs.

²⁰ “Kən e nian əh, Moses təmaiir, kən in suakəku wır kit e nıganəmti Uhgın. Rəhan mama ne tata kəmuəhluaig-in anıon əpəh imə mios məwıg kısıl. ²¹ Nian kəmıləs-iarəp ihluə, nəti kig pətan təməplan, kən tıləs məmə otehm wır rəhan. ²² Kəmotəgətun in e nenatıgən rafin rəha netəm Ijip, kən nian in təməpət, in təsanən e nəghatən ne nolən nat.

²³ “Nian tınos nup foti, nıkin təht məmə otuwın-tu muag natıman mın, netəm Isrel, ²⁴ kən məplan kit etəm Ijip kit tatoh. Kən in təmuwın məmə otasıtu e in kit əmun mohamnu etəm Ijip apon. ²⁵ Kən Moses nıkin

7:13: Jen 45:1-4,16 7:14: Jen 45:9-11; 46:27 7:15: Jen 46:1-7; 49:33

7:16: Jen 23:2-20; 33:19; Jos 24:32 7:18: Eks 1:7-8 7:19: Eks 1:11-22

7:20: Eks 2:2 7:21: Eks 2:3-10 7:24: Eks 2:11-15

təməht məmə kəm-naka in mīn neen netəm Isrel okotitun məmə Uhgīn təmahl-ipən in məmə otuwīn məmki-rəkis ilat e nahməən katol elat. Məto ilat kotəruru. ²⁶ Kən lawīgīn təməplan mīn noanol kəiu rəha Isrel kətioh ilau mīn, kən tuwīn məghat kəm ilau məmə otoor rəkis ilau, kən məmə otol ilau kioal-wīr ilau mīn. Kən mən-ipən kəm ilau məmə, ‘Suah mil. Itəlau piatəlau aģin mil. ? Tahro natioh itəlau mīn?’ ²⁷ Məto suah u təmətuoun nəmohən təmətgi-pən Moses isəu, kən mən-ipən kəm in məmə, ‘? Pah təmīləs-ipər ik məmə nakatərəmərə kən matiuw-iarəp itimat?’ ²⁸ !Okəm-naka nakolkeike məmə onakohamnu mīn io tahmen e etəm Ijip u nəmoh nənīəp!’ ²⁹ Nian Moses təməto nəghatən əh, kən təməģin miet Ijip magīm muwīn əpəh Mitian mətətiģ ikin mahmen e iapīspis kit. Nian təmətətiģ mətətiģ mit pətan ikin kit, kən mialəs nətīlau kəiu iərman mil.

³⁰ “Nian təmətətiģ Mitian mīnos nup foti, kən nian kit tuwīn mətən iuəhkir o nitot asol əh Sinae əpəh ikin taruən-aruən ikin. Kən nagelo kit təmīet-arəpa ron e nigəm itəm tatuəp e nig əkəku kit. ³¹ Nian təməplan nigəm əh, narmin təmīwiģ pik ron, kən muwīn iuəhkir məmə otəplan wīr, kən məto Iərəmərə Uhgīn təməghat kəm in məmə, ³² ‘Io Uhgīn rəha tipīm mīn, Uhgīn rəha Epraham, ne Aisak, ne Jekop.’ Kən Moses təməģin mīnətasiəp mīnatəģin nətag-pənən əh nigəm ikin. ³³ Kən Iərəmərə Uhgīn təmən-ipən kəm in məmə, ‘Oh-rəkis rəham put e nelkəm məto-inu nəptən ik natətul ikin in tol pişin aģin, məto-inu io əh-ikin. ³⁴ Eməplan nəratən itəm katol e rəhak netəmim əpəh Ijip, eməto nasəkən rəhalat, kən mīnatite muwa məmə ekəmki-rəkis ilat o netəm Ijip. Wa. Roiu əh ekahl-ipən ik nakitəliģ muwīn mīn Ijip.’ ”

Noanol min rəha Isrel kəməsotolkeikeən Moses

³⁵ Kən Stipen təmatəkəike matən məmə, “Inu etəm kitiah əm Moses itəm ilat kəmotapəs nəwian nian ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, ‘?Pah təmiləs-ipər ik məmə nakatərəmərə kən matiuw-iarəp itimat?’ Məto Uhgın pişin əm təmahl-ipən suah əh Moses məmə otərəmərə kən mosmegəh ilat. Təmahl-ipən nian nagelo təmiet-pa ron e nigəm itəm tatuəp e nig əkəku kit. ³⁶ Kən Moses təmit ilat motiet Ijip, kən in təmol nat pişpis ne nəmtətin tərət, təmol əpəh Ijip, ne nian kəmoateguəfimin e nitəhəi u katən məmə Nitəhəi Asiə, ne nup foti e ikin taruən-aruən ikin. ³⁷ Inu etəm kitiah əm Moses u təmən-ipən kəm netəm Isrel məmə, ‘Uhgın otiləs-ipər ien kit min etəmat tahmen lak.’

³⁸ “Inu Moses itəm noanol min rəha Isrel kəmoatan kitiah ilat min, kən nagelo təməghat kəm in e Nitot Sinae, kən ilat tipitat min kəmoatan. Kən Uhgın təmos-ipən nəghatən keike min itəm koatəmegəh, kən in otəhlman tuwa kəm kitat.

³⁹ “Məto nian in təmətatig əh əpəh e Nitot Sinae, tipitat min kəmotəht nəwian, motapəs nətəlig-inən məto nikilat təmitəlig-pən o nat Ijip. ⁴⁰ Kən kəmotən-ipən kəm Eron məmə, ‘Ol narmi nat kit məmə in otuwa uhgın rəhatat. ?Məto Moses əh inəh, itəm təməmik itat kotiet Ijip, kinotəruru məmə in tinahruwin?’ ⁴¹ Kən e nian əh, ilat kəmotol narmi nəti kau kit məmə in otuwa uhgın rəhalat, kən kəmotol sakrifais e nat megəh min məmə okotəfak kəm in. Kən kəmotol lafet rəha narmi nəti kau itəm ilat əm kəmotol. ⁴² Məto Uhgın təməuhlin-pən məntaan kəm ilat, kən megəhan-in ilat məmə okotəfak kəm mitgar ne məwig ne məhau min e napuə. Kən nat əh tatəgətun əsas

7:35: Eks 2:14

7:36: Eks 7:3; 14:21; Nam 14:33

7:37: Dut 18:15

7:38: Eks 19:3

7:40: Eks 32:1

7:41: Eks 32:2-6

əm nəghatən rəha Uhgîn itəm kəməte e naoa rəha ien min rəha Uhgîn. Tatən məmə, ‘!Netəm Isrel! ?Nian rafin e nup foti e ikin taruən-aruən ikin, itəmat nakoatoh nat megəh min məmə nakoatol-pa sakrifais kəm io? !Kəp!
⁴³ Məto itəmat nəmoatiləs nimə tapolen rəha uhgîn eiuə u Molek, ne narmi məhau rəha uhgîn eiuə u Refan. Nat mil u nəmoatol məmə onokotəfak kəm ilau. O nat əh ekahl-iarəp itəmat nakotuwin isəu motaprəkis-in Pabilon.’ ”

Stipən təməghat e Nimə Rəha Uhgîn

⁴⁴ Stipen təmətəkəike matən məmə, “Nian tipitat min kəmotatig ikin taruən-aruən ikin aupən, ilat kəmotos rəhalat nat kit, Nimə Tapolən rəha Uhgîn itəm tatəgətun məmə Uhgîn tətətig ilat min. Kən Moses təmol Nimə Tapolən əh tətəu-pən əm nətəligən rəha Uhgîn u təmən-ipən rəkis kəm in. ⁴⁵ Kən nup tərət uarisig, e nian Josua təmit ilat motuwa məmə okotos-irəkis nitən əh o netəm Kenan, kən kəmotiləs Nimə Tapolən u motuwîn e nitən u Uhgîn təməhg-irəkis netəmim ikin. Kən ilat kəmotiləs motuwîn motatig ilat min kətoarus-pa e nian rəha Tefit təmol kig lan. ⁴⁶ Uhgîn təmol təwir kəm Tefit, kən Tefit təmətapəh ron məmə Uhgîn otegəhan in pəs tol nimə kit itəm Uhgîn otətətig ikin. ⁴⁷ Məto nimə əh, Kig Tefit təməsolən, məto nətîn Kig Solomon təmol. ⁴⁸ Məto Uhgîn itəm ilis agin, təsətigən e nimə itəm etəmim əm təmol, tahmen e nəghatən rəha Uhgîn itəm ien rəhan təmən məmə,

⁴⁹ ‘Ikin min rafin e neai tahmen in əm io məmə iakəpələh ikin mərəməərə,
 kən nətueintən rafin tahmen in əm məmə ekəf-pən nelkək ikin.
 ?Məto nimə-naka itəm nəkotitun nolən məmə otahmen-in io?’

7:43: Amos 5:25-27
 1 King 6:1-38

7:45: Jos 3:14-17

7:46: 2 Saml 7:1-16

7:47:

?Kən ikin pəhrüən nəkotitun nolən məmə ekuwin mameg ikin?

⁵⁰ Otən-tu. ?Pah təmol rafin natimnat min əh?
Io pisin əm, io Uhgın emol rafin ilat.’”

Stipen təməhai netəm-iasol

rəha kaonsel

⁵¹ Kən Stipen təmatəkəike matən məmə, “! Itəmat u! Rəhatəmat-kapə təkəsik. Rəhatəmat nətəligən tapınəp tahmen e rəha netəm kəsotəfakən. Itəmat nəsolkeikəən məmə onəkotol nəwia Uhgın. !Itəmat nəkotahmen e tipitat min itəm koatəht nəwia Narmin Rəha Uhgın! ⁵² ? Ien min rəha Uhgın aypən, pah tipitəmat min kəməsotolən nəratən kəm in? !Tikə! Kəmotol nəratən kəm ilat rafin. Kəmotohamnu min itəm min u koatən-iarəp nuwamən rəha Etəm Ətuatip. Kən itəmat nəmotegəhan-in-pən Etəm Ətuatip u e nelmi rəhan tikimir min kən kotohamnu. ⁵³ Itəmat nəmos rəkis Lou rəha Uhgın u aypən nagelo min kəmos motuwa, məto itəmat nəməsotətəu-pən aginən Lou əh.”

Kəmahtimnu Stipen

⁵⁴ Nian kəmoatəto nəghatən min rəha Stipen, niganəmtilat təmapinəp, nikilat nahmə nahmə, kən moatəgətəin-pən nəluilat kəm in məto-inu nikilat nahmə agin. ⁵⁵ Məto Narmin Rəha Uhgın təmərtoah e Stipen, kən titəgper e Nego e Neai məplan nəhag-əhəgən itəm təsanən pik təmiet imə Uhgın ikin, kən məplan İesu tatətul e nikali Uhgın matip, ikin rəha nərəməərəən ne nəsanənən. ⁵⁶ Kən Stipen təmən-ipən kəm ilat məmə, “!Ei, nəman! İatəplan Nego e Neai rəha Uhgın taterəh, kən Nəti Etənim tatətul e nikali Uhgın matip, ikin rəha nərəməərəən ne nəsanənən.” ⁵⁷ Nian netəm-iasol rəha

kaonsel kəmotəto nəghatən əh, kəmotasitig matəlgilat min e noanelməlat, kən motearig e Stipen e nəwialat rafin motaut motaiu motuwın kea-pən ahmən-ahmen əm ron, ⁵⁸ motewkəkan ka kərakin-iarəp e taon, kən minoatətuoun kətaht e kəpiel apın. Kən ilat kəmotapeg rəhalat sot asol min, motəlin-pən iuəhkir o nelki etəm aluə kit, nərgin u Sol. ⁵⁹ Nian kəmotəht Stipen e kəpiel apın, in təməfak məmə, “Iərəmərə Iesu, os narmək.” ⁶⁰ Kən təmeiuaiu misin nulin kən masək əfəmäh məmə, “Iərəmərə, afəl nolən rat itəm ilat koatol lak.” Nian təmol namnun rəhan nəfakən, kən rəhan namegən tiet.

8

¹ Kən Sol tatətul əm nikin tətəgien məmə ilat kəmotəhtimnu Stipen.

Sol təmoh netəm koatəfak

Mətuoun e nian əh, nəratən asol kınatol e niməfak əpəh Jerusalem. Kən ilat kəmotiet Jerusalem motəgim-pən Jutia ne Sameria, motapəs pişin əm aposol min koatətig Jerusalem. ² Netənim neen itəm koatəfak əskasik kəmotuwa motiləs Stipen motuwın kitənim, kən ilat kəmotasək pik ron. ³ Məto Sol təmətuoun minatərəkın-ərəkın niməfak, matuwın e nimə min mətwkəkan-iarəp nəman ne nipitan itəm koatəfak, kən matəmki-pən ilat e kalapus.

Filip təmən-iarəp namnusən təwir əpəh Sameria

⁴ Kən netəm koatəfak itəm kəmotiet Jerusalem moatəgim, kəmotən-iarəp nəghatən rəha Uhgın ikin min rafin itəm ilat koatuwin ikin. ⁵ Filip təmuwin e taon kit rəha Sameria, kən matən-iarəp namnusən rəha Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa. ⁶ Nian nimanin netənim kəmotəto Filip, kən motəplan nat

pispiş min itəm in tatol, ilat rafin kəmotuwa iuəhkir katətəlig-in nat naka in tatən. ⁷ Netənim tepət narmin rat min kəmotiet elat. Nian narmin rat min kəmoatiet, kəmotearig əfəməh. Kən netənim tepət itəm nıpətılat tənimis, o itəm kəsotaliwəkən, kəmotəwir min. ⁸ Kən netənim rafin e taon əh, ilat rafin koatagien.

Saimon u təmol natimnat e nəsanənən rəha iərmis min

⁹ Kən e taon əh, suah kit nərgin u Saimon, in təmatol nat pispiş tepət e nəsanənən rəha iərmis min, kən netənim rafin rəha Sameria, narmilat təmiwig ron. Təmol nuwəh məsin. In matos-ipər atip in məmə in etəm-iasol kit. ¹⁰ Kən netənim rafin, netəm-iasol mətoarus-pa iolwək min əm, kəmoatətag-pən pik ron kən moatən məmə, “Suah u in uhgin kit u nərgin u Uhgin Itəm Rəhan Nəsanənən İlis.” ¹¹ Kəmoatətəu-pən in nuwəh məsin məto-inu narmilat tatiwig o natimnat min itəm in tatol. ¹² Məto nian netənim kəmotətə nəghatən itəm Filip tatən-iarəp e namnusən təwir rəha nərəmərəən rəha Uhgin ne nəghatən rəha İesu Kristo, kəmotən nıpahrienən lan, kən kəmol baptais elat, nəman ne nıpitan. ¹³ Suah min u Saimon, təmən min nıpahrienən e İesu, kən kol baptais min lan. Kən in tatətəu-pən Filip ikın min rafin. Narmin tatiwig o nat pispiş min ne nəmtətin min itəm in tatəplan Filip tatol.

¹⁴ Nian aposol min əpəh Jerusalem kəmotətə məmə netəm Sameria kinotahatətə e nəghatən rəha Uhgin, kən kəmotahl-ipən Pita ne Jon məmə okian olat. ¹⁵ Nian ilau kəmian muet-arəpən olat, kəmuəfak olat məmə Narmin Rəha Uhgin otərioah mətatig elat, ¹⁶ məto-inu kəmol baptais əm elat e nərgi İərəmərə İesu, məto Narmin Rəha Uhgin təsərioahən əh e nəmegəhən rəhalat. ¹⁷ Kən Pita

ne Jon kəmuələhəu-pən nelmilau elat muəfak elat, kən Narmin Rəha Uhgın təməríoah mətatiğ elat.

¹⁸ Nian Saimon təməplan məmə Narmin Rəha Uhgın tatuwin e nəmegəhən rəha netəmim nian aposol mil katuələhəu-pən nelmilau elat matuəfak elat, kən in təməmki-arəp məni məmə otos-ipən kəm ilau, ¹⁹ kən mən-ipən kəm ilau məmə, “Ios-ipa min nəsanənən u kəm io məmə nian iakələhəu-pən nelmək e netəmim, kən ilat kotitun nosən Narmin Rəha Uhgın.”

²⁰ Məto Pita təmən-ipən kəm in məmə, “!Ik ne rəham məni onakian e nigəm asol! Məto-inu ik nikim təht məmə nəkitun nos-nəmtinən e məni nat u itəm Uhgın tatos-ipən əm kəm netəmim. ²¹ Okol ik nəsolən wək u məsin ne, məto-inu rəham nətəliğən təsətuatipən e niganəmti Uhgın. ²² Əuhlin ik e rəham nolən rat min kən məfak-pən kəm İərəməərə, məta in tafəl rəkis rəham nolən rat min itəm nikim tatuəhl-uəhl ilat. ²³ Eməplan məmə nian rafin netəhakən təmol rəham nətəliğən tuwin ik pisin, kən nolən rat əh təməlis ik tiəkis.”

²⁴ Kən Saimon təmən-ipən məmə, “!Awı! Uəfak-pən kəm İərəməərə ron io məmə natimnat itəm itəlau nəmuən, kit otəsuwamən ron io.”

²⁵ Nian ilau kəmuən-iarəp nəghatən rəha İərəməərə ne natimnat itəm in təmol, kən ilau kəmiaiet Sameria mətian Jerusalem, muətul əgmagım e latuənu min rəha Sameria matuən-iarəp min nammusən təwir rəha İərəməərə.

Filip təməghat kəm etəm Itiopia kit

²⁶ Kən nagelo kit rəha İərəməərə təmən-ipən kəm Filip məmə, “Əsou pis muwin e suatip tətisi-pən Jerusalem matuwin Kasa.” (Suatip əh tatəməhl əpəh ikin taruən-aruən ikin.) ²⁷ Kən in təmatuwin əmun məplan etəm Itiopia kit e suatip. Suah əh in etəm-iasol kit rəha kwın

rəha netəm Itiopia.* Kən in tatərəmərə e məni rafin rəha kwin. Suah u təmiş-i-pən Jerusalem e nəfakən, ²⁸ kən minitəlig matuwın iman ikin. Kən in tatəpələh-pər e nat kit katən məmə, “kat” itəm hos tatiuw. Kən mətafin naoa itəm ien rəha Uhgın Aesea təməte. ²⁹ Kən Narmin Rəha Uhgın təmən-ipən kəm Filip məmə, “Uwın maliwək iuəhkır o kat əh.”

³⁰ Kən Filip təmaiu muwın iuəhkır ron, məto suah u tətəfin naoa itəm ien rəha Uhgın Aesea təməte. Kən təmətəpəh ron məmə, “?Nəkitun nıpəti nat un nakatafin, o kəp?”

³¹ Kən suah un təmən-ipən kəm Filip məmə, “?Ekahro mıtun? Məto-inu suah kit tikə itəm otuhapık nıpəti nəghatən u kəm io.” Kən in mətəpəh məmə Filip otər muwın ilau min muəpələh. ³² In təmətəfin nəghatən u e Naoa Rəha Uhgın, tatən məmə,

“Kəmit tahmen e sipsip kan məmə okohamnu.

Kən tahmen e nəti sipsip, təsəghatən nian katəte noanun,

Kən in təməpnəpın əm, məsəghatən.

³³ Kəmol aulis in, kən nian kəmakıl e kot, kısıkil ətuatıpən.

Nian kəmotohamnu, in etəm aluə əm kit, itəm nətin tikə.”

³⁴ Kən suah u təmətəpəh o Filip məmə, “?Karmə Aesea təmatəghat atıp in, o etəm pısın kit?” ³⁵ Kən Filip təmətuoun e nəghatən kitiəh əm itəm təmətəfin, matən-ipən nammusən təwir rəha Iesu.

* 8:27: Nəghatən Kris ətuatıp tatən məmə in suah kit itəm kəmate. E nian əh, okəmə suah kit tatol wək nian rafin iuəhkır e Kwin kit, kən okate məmə otəsitən Kwin. 8:33: Aes 53:7-8

³⁶ Nian kəmatian e suatip muea ikin kit nəhau əh-ikin, kən suah un təmən-ipən kəm Filip məmə, “!Əplan-tu! Nəhau kit əpəh. ?Tahro? ?Pəs nakol baptais lak lan?”†

³⁸ Kən təmən-iəhau kat məmə otətul, kən ilau kərən kəmian əpəh ləhau e nəhau, kən Filip tol baptais lan.

³⁹ Nian kəmuər e nəhau muea ilis, Narmın rəha İərəmərə tilər-irəkis Filip. Kən suah un təmisəplan minən, məto təmitəlig matuwın iman ikin e nagiənən asol e nikin.

⁴⁰ Məto Filip təmaut əm, məplan tatətul əpəh e nitən pəhap ikin əpəh Astot. Kən in təmatuwın əpəh e taon min matən-iarəp namnusən təwir rəha İesu mətoarus in təmiet-pən əpəh Sisaria.

9

Sol təməplan İesu e suatip rəha Tamaskes

(Wək 22:6-16; 26:12-18)

¹ Kən e nian əh, Sol təmatəghat əskasik matən-iəkis məmə otohamnu netəmim rəha İesu. In təmuwın məplan pris asol agin ² mətapəh ron məmə otəte naoa kit kəm nimə rəha nuəfiminən rəha netəm İsrəl əpəh Tamaskes, məmə okəmə otəplan kit tatətəu-pən Suatip Rəha İesu, nat əpnapin iərman o pətan, otaskəlīm ilat məlis ilat məmik ilat muwın e kalapus əpəh Jerusalem.

³ Nian Sol təmuwa iuəhkir o Tamaskes, roiu agin min nəhag-əhagən kit təmisi-pər e neai tatuəp tahmen e nipiən muwa masiəgəpın in ne ikin min titəlau lan. ⁴ Kən

† 8:36: E kopi oas min neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, nəghatən u e ves 37, kəməsəteən. Məto katəplan ves 37 e naoa neen uarisig, kən in tatən məmə, “Kən Filip təmən-ipən kəm in məmə, ‘Okəmə nakatən nıpahrienən e İesu e nıkim rafin, ekıtun nolən baptais lam.’ Kən tən məmə, ‘İo iatən nıpahrienən e İesu, məmə in Nəti Uhgın pahrien.’” 8:36: Wək 10:47 8:40:

wək 21:8 9:1: wək 8:3

in tāmiet morin e nəptən, kən mətō nəwia suah kit tatən-ipən kəm in məmә, “!Sol! !Sol! ?Tahro natol nəratən kəm io?”

⁵ Kən Sol tətəpəh məmә, “?Ik pah, İəməmə?” Kən nəwia suah un təmən-ipən kəm in məmә, “Io İesu itəm ik natol tərat kəm io. ⁶ Mətō roiu ətul muwin əpəh e taon. İkin əh, suah kit əh-ikin otəpanən-ipinə məmә nat naka onəkol.” ⁷ Kən netəmim itəm koatuarisig-in Sol, kəmotaut kətul kəsəghatən, kəmotəto əm nəwia suah un, mətō kəsotəplanən. ⁸ Kən Sol tətul, mətō niganəmtin tinoapoap, tinəruru nehmən nat. Kən kəmos əm nelmin motit motuwin Tamaskes. ⁹ Təmos nian kisil təmişəhmən nat, kən təməsəgwənən kən məsənimən nəhau ne.

¹⁰ Əpəh e Tamaskes, etəm rəha İesu kit əh-ikin, nərgin u Ananaeas. İəməmə təmaun-in e nat kit tahmen e napilairən, kən mən-ipən kəm in məmә, “!Ananaeas!” Kən in tagət məmә, “İəməmə, io əpəh.”

¹¹ Kən İəməmə tən-ipən kəm in məmә, “Uwin əh e nimə rəha Jutas e suatip asol itəm katən məmә Tətuatip, kən mətəpəh o etəmim kit, etəm Tasas, nərgin u Sol. In tatəghat roiu kəm Uhgın e nəfakən, ¹² kən Uhgın təmos-ipən napilairən kit, kən təməplan etəmim kit, nərgin u Ananaeas, təmuwa mələhəu-pən nelmin lan məmә niganəmtin otəwir min.”

¹³ Mətō Ananaeas təmə, “İəməmə, emətō nənən tēpət e suah əh e rəhan nolən rat min itəm tatol e netəm koatahatətə lam əpəh Jerusalem. ¹⁴ Kən in təmuwa İkin-u e nərgi pris asol min məmә otaskəlim, məlis netəm koatahatətə lam.”

¹⁵ Mətō İəməmə təmən kəm Ananaeas məmә, “!Uwin! Mətō-inu suah u in rəhak etəmim itəm enəmaun-in rəkis məmә otən-iarəp nərgək kəm netəm laihluə u sənəmә

netəm Isrel, ne rəhalat kig mīn, ne netəm Isrel. ¹⁶ Kən io epanəgətun in məmə otos nahmənən o nərgək.”

¹⁷ Kən Ananaeas təmuwin latuənu muwin imə, kən mələhəu-pən nelmīn e Sol, mən-ipən kəm in məmə, “Piak Sol. Iərəmərə Iesu itəm təmīet-arəp ron ik e suatip nian nəmoatuwa ikīn-u, in təmahl-ipa io məmə ik onakehm mīn nat, kən Narmīn Rəha Uhgīn otərioah mətətig lam.”

¹⁸ Roiu aɡin, nat kit tahmen e nuwiligi nəm təmīet rəkis e niganəmti Sol, kən in tinaiir mīn mīnatehm nat. Kən in təmətul mīnətaliwək, kən kol bəptais lan məmə in nəmtətīn rəha nahatətəən. ¹⁹ Kən nian təmun nagwənən neen, kən nīpətīn təməsanən mīn.

Sol tīnətuoun matən-iarəp nərgi Iesu əpəh Tamaskes

Kən Sol təmətig mos nian neen mīn ilat netəm rəha Iesu əpəh Tamaskes. ²⁰ Təmətuoun mīn əm e nian əh, matən-iarəp nərgi Iesu əpəh e nīmə rəha nuəfīmīnən rəha netəm Isrel, məmə Iesu in Nəti Uhgīn pahrien.

²¹ Kən netəmim rafin itəm kəmotəto in, kəmotaut pik ron, kən motən məmə, “!Ei! ?Suah u inu təmatol nərətən kəm netəm koatahatətə e Iesu əpəh Jerusalem aupən, o kəp? Kən in təmuwa ikīn-u məmə otaskəlīm ilat məlīs ilat məmīk muwin kəm pris asol mīn. ?In əh, o kəp?”

²² Kən nəghatən itəm Sol tatən-iarəp, in təsanən pik maprəkis-in nəghatən rəha netəm Isrel itəm koatətig Tamaskes, kən matəgətun wir məmə Iesu in Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa. Kən ilat kīnotəruru nat okotən. ²³ Nian tēpət təmuwa muwin rəkis, kən netəm Isrel neen kəmoatətə anion noa kit məmə okotohamnu Sol, ²⁴ mətə Sol təməto noa anion rəhalat. Kən roiu e nərəuiəgən ne lapin mīn, netəm Isrel kotətlosig əpəh e

9:15: Wæk 26:2,6; 27:24; Rom 1:5
wæk 8:3

9:22: Wæk 18:28

9:16: 2 Kor 11:23-28

9:21:

nafiluə rəha fenis kəmol e kəpiel məmə okotohamnu Sol.*
²⁵ Məto in mīn neen kəmotiləs lapin motaii-pən e kətim
 asol kit itəm kəmətu-pən təulə lan, motuwīn motiləs-
 iarəp e nakuhəl e fenis. Kən in təmagim muwīn Jerusalem.

Sol əpəh Jerusalem

²⁶ Nian Sol təmuwīn Jerusalem, təmalkut məmə otuwīn
 mətəu-pən netəm rəha Iesu, məto ilat koatəgin, nīkilat
 təht məmə tateiuə-in əm ilat məmə in etəm rəha Iesu.
²⁷ Məto Panapas təmit muwīn mit-ipən kəm aposol mīn,
 mən-ipən kəm ilat məmə təmahro nulan Sol təməplan
 İərəməərə Iesu e suatip nian təmatuwīn Tamaskes. Kən
 təmən-ipən mīn kəm ilat məmə İərəməərə təməghat kəm
 Sol, kən tahro nulan in tinatən-iarəp nərgi Iesu əpəh
 Tamaskes, məsəginən. ²⁸ Kən ilat Sol kəmotatig kən
 tatuwīn ikin mīn əpəh Jerusalem matən-iarəp nərgi
 İərəməərə Iesu məsəginən. ²⁹ Kəmotəghat ilat netəm Isrel
 itəm kotən nəghatən rəha netəm Kris, kəmotoh ilat mīn e
 nəghatən. Kən kīnoatol məmə okotohamnu Sol. ³⁰ Nian
 in mīn neen rəha nīməfak kəmotəto, kəmotuwīn motit
 Sol motuwīn əpəh ləhau iuəhkir o itəhəi e taon əh Sisaria,
 kən motahl-ipən məmə otagim muwīn əpəh isəu e taon əh
 Tasas.

³¹ Kən netəm koatəfak əpəh Jutia, ne Kalili, ne Sameria
 kəmotatig e nəməlinuən, etənim tikə itəm otol nəginən
 kəm ilat. Kən Narmin Rəha Uhgīn təmətasitu elat mol
 ilat koatətul əskasik, kən ilat rafin koatətig kətisai-in
 İərəməərə. Kən ilat tinatəpət.

Pita təmol nelki Aeneas təwir mīn

³² Pita təmaliwək muwīn ikin mīn məmə otuag netəm
 koatahatətə e Iesu. E rəhan naliwəkən, təmuwīn məplan

* ^{9:24:} E taon əh Tamaskes, tahmen e taon tēpət, aupən
 aupən kəmol fenis asol e kəpiel titəlau e taon. ^{9:25:} 2
^{Kor 11:32-33} ^{9:26:} Kal 1:17-19 ^{9:27:} 1 Kor 9:1

netəmim rəha İərəmərə əpəh e taon əh Lita. ³³ Təmuwin ikin əh məplan suah kit nərgin u Aeneas, nıpətin təmimis tinos nup eit, təsaliwəkən mətapıl əm e rəhan pet. ³⁴ Kən Pita təmən-ipən kəm in məmə, “Aeneas. İesu Kristo tosmegəh ik əh-roiu e rəham nımisən. Ətul, maiu-aiu rəham nimitiwin.” Kən roiu aɡin min, Aeneas təməwir min mətul. ³⁵ Kən netəmim rafin Lita ne ikin min rafin əpəh Saron kəmotəplan suah u təmaliwək mətan, kən ilat rafin kinotəuhlin rəhalat nətəligən kən minoatəfak kəm İərəmərə.

Pita təmol Tokas təmegəh min

³⁶ E taon kit Jopa, pətan kit əh-ikin itəm in etəm rəha İesu, nərgin u Tapita, u nıpətin təmə, “tia,” u in nat megəh kit. E nəghatən rəha netəm Kris, koatən məmə Tokas. Pətan u, nian rafin tatol təwir kəm netəmim kən mətasitu min e ian-rat min. ³⁷ Məto e nian əh, nımisən kit təmol kən timis. Kən kəmotau kol seris kəm in, kələhəu e nimə əpəh ilis aɡin. ³⁸ İkin əh Lita iuəhkir əm o taon əh Jopa. Kən nian netəm rəha İesu kəmotəto məmə Pita əpəh Lita, kəmotahl-ipən suah mil kəiu məmə okian mən-ipən kəm in məmə, “!Otuwa uəhai əm-tul!”

³⁹ Kən Pita təmətəu-pən ilau. Nian kəməhalet-arəpa latuənu, kəmotit motuwin əpəh ilis aɡin. Məto nəutahlimis min tərıoah əpəh ikin koatasək ron, kən kəmoatəgətun kəm Pita rəhalat natımnat itəm pətan əh təməhl nian təmatəmegəh.

⁴⁰ Kən Pita təməhl-iarəp rafin ilat, kən meiuaiu misin nulın matəfak. Kən mətag-pən o pətan əh təmimis məmə, “Tapita, ətul.” Kən pətan apon təmaiir məplan Pita, kən mətul matəpələh. ⁴¹ Kən Pita təməa-pən ron maskəlim miuw-pər məmə otətul e nelkin mil. Kən maun-in-pən netəm koatahatətə e İesu ne nəutahlimis min məmə okotuwa imə, kən mit-ipən pətan əh kəm ilat. ⁴² Kən nəghatən e nat əh təmaiu mitəlau e taon əh Jopa. Kən

tepət kəmotən nīpahrienən e İəremərə İesu. ⁴³ Kən Pita təmatig əh Jopa məsin ilau suah kit nərgin u Saimon itəm tatol natimnat e nuwigi kau.

10

Uhgin təməghat kəm Konilias

¹ E taon Sisaria, suah kit əh-ikin nərgin u Konilias. In etəm Rom, kən in etəm-iasol rəha mopael ilat rafin wan-hanrit. Kən ilat koatisi-pən e “Mopael rəha Itali.” ² In etəmim kit itəm tatisiai-in *Uhgin* rəha netəm Isrel, in ne rəhan mīn ne rəhan iolwək mīn. In tatos-ipən rəhan məni tepət kəm ian-rat mīn, kən matəfak kəm *Uhgin* rəha Isrel nian rafin. ³ Nian kit əmun e tri kilok ehnaipən e nian tatəfak lan, təməplan nat kit tahmen e napilaiirən. In təməplan wir nagelo kit rəha *Uhgin* tatuwa ron, kən maun-in məmə, “!Konilias!” ⁴ Nian niğanəmti Konilias təmətul lan, in təməgin kən mən məmə, “?İəremərə, tahro?”

Kən nagelo təmən-ipən kəm in məmə, “*Uhgin* tīnəplan rəkis nəfakən rəham ne nəwirən itəm natol kəm ian-rat mīn. ⁵ Ahl-ipən netəmim neen kotuwīn əpəh Jopa, motiləs suah kit motuwa, nərgin u Saimon Pita. ⁶ In tətətig ilau suah kit nərgin u Saimon u tatol natimnat e nuwigi kau. Rəhan nimə tatətul iuəhkīr o itəhəi.”

⁷ Nian nagelo itəm təmatəghat kəm in təmagim, kən Konilias təmaun-in rəhan iolwək kəiu ne mopael kit itəm tatol wək kəm in, kən in etəm rəha nəfakən. ⁸ In təmən-ipən rafin natimnat itəm təməplan kəm iləhal, kən mahl-ipən iləhal məmə okəhaluwīn Jopa.

Uhgin təməghat kəm Pita e napilaiirən

⁹ Kən kəmən lawigin, nian miṭgar tinalalin, kən suah miləhal əh kəmatəhaluwa e suatip iuəhkīr o taon əh Jopa, Pita təmuwīn əpəh ilis e nətuei nimə itəm tepin-epin ikin məmə otəghat kəm *Uhgin* e nəfakən. ¹⁰ Məto

nəumis tinus, kən nian kəmatol əh niğin nagwənən, in taiir məto təməplan napilairən kit itəm Uhgın tatos-ipa. ¹¹ E napilairən əh, təməplan neai təmerəh, kən nat kit tahmen e tapolən asol kətaskəlim nıpəgnəmtin min, kən kəhlman-əhlman teiuaiu matuwa e nəptən. ¹² E nıpəg nat əh, təməplan nat megəh pisin pisin min əh-ikin itəm kotaliwək ne motəkioah, ne mənig pisin pisin min. ¹³ Kən nəwia suah kit təməpən-kəm in məmə, “Pita, ətul. Ohamnu neen mon.”

¹⁴ Məto Pita təmə, “!İərəmərə, kəp! E rəhak nəmegəhən esonən əh nat kit nulan itəm Lou rəham təməpən-iəhau məmə kəsunən tamkimik e niğanəmtin.”

¹⁵ Kən nəwia suah u təməghat min kəm in məmə, “Əsənən məmə nat kit tamkimik itəm io Uhgın iatən məmə təwir əm, təsamkimikən.” ¹⁶ Kəmuəghat o natimnat min əh mau kisil, kən roiu ağin min, tapolən apon təməpən muwin əpəh e neai.

Pita təmos nıpəti napilairən

¹⁷ Kən Pita nikin təmatəht pik məmə otitun nıpəti nat əh tahmen e napilairən itəm təməplan. Məto suah miləhal un itəm Konilias təmahləpis iləhal, kəməhalətapəh o nimə rəha Saimon, kən minəhaluwa minəhaləplan. Kən minəhaluwin mətəhalətul əpəh e nafiluə. ¹⁸ Kən məhlaun əfəməh məmə, “!Ei! ?Suah kit u ikin-u nərgin u Saimon Pita?”

¹⁹ Kən nian Pita tətəlkut əh məmə otitun nıpəti nat əh tahmen e napilairən, kən Narmin Rəha Uhgın təməpən-kəm in məmə, “!Ei, əto-tu! Suah miləhal kisil əpəh kətəhəgəs-in ik. ²⁰ Ətul uəhai matite muwin məplan iləhal. Kən məsəginən o nətəu-pənən iləhal məto-inu io emahl-ipa iləhal məmə okəhaluwa.”

²¹ Kən Pita təmeiuaiu muwin mən-ipən kəm iləhal məmə, “Io u inu itəm itəməhal natəhalegəs-in. ? Nakəhalolkeike io o naka?”

²² Kən kəhalən-ipən kəm in məmə, “Əwəh. Etəm tatərəməyə e mopaél mìn, u Konilias, təməhl-ipa itiməhal məmə ekəhaluwa. In suah kit itəm tətəuatip e niganəmti Uhgìn, kən in matəfak mìn kəm Uhgìn. Kən noanol mìn rəha netəm Isrel koatisiai-in pik. Nagelo kit rəha İərəməyə təmən-ipən kəm in məmə ik onəkuwin əh iman ikin, kən mamnus nəghatən kəm in pəs in otəto.” ²³ Kən Pita təmit iləhal motuwìn imə məmə ilat okotapıl əh-ikin.

Pita təmuwin e nimə rəha Konilias

Kən kəmən lawigin, Pita təmətəu-pən iləhal, kən iəfak mìn neen rəha Jopa, kəmotətəu-pən ilat. ²⁴ Kəmən lawigin mìn, kəmotiet-arəpən əpəh Sisaria. İkin əh Konilias təmətapəh o rəhan mìn ne netənim neen məmə okotuwa katəsahgin Pita. ²⁵ Nian Pita təmətuwin məmə otuwìn imə, kən Konilias təmietet mısın nulın e nelki Pita ikin məmə otəfak kəm in. ²⁶ Məto Pita təmitol-ipər mìn mən-ipən kəm in məmə, “Ətul, io etənim əm tahmen lam.” ²⁷ Kən Pita təmətəghat ilau Konilias kən kəmian imə. Pita təplan məmə netənim tərət kinotuwa rəkis katəpələh.

²⁸ Kən Pita təmən-ipən kəm ilat məmə, “İtəmat rafin nəkotitun wir məmə tasim e Lou rəha netəm Isrel məmə okotuwa mətan kitiəh ilat netəm sənəmə netəm Isrel o kotuwìn motətag ilat. Məto Uhgìn təmən kəm io e napilairən məmə esənən məmə suah kit in tamkimik e niganəmtin. ²⁹ Tol-pən nəhlan, nian nəmotahl-ipinə nəghatən ron io, eməsənən nat kit, nıkkik təmagien əm məmə ekuwa. ?Məto iakolkeike məmə ekətapəh məmə nəmotahl-ipinə nəghatən ron io məmə ekuwa o naka?”

10:26: wək 14:13-15; Nöl Əpən 19:10

³⁰ Kən Konilias tēmā, “Nian kisil tīnuwīn rəkis tahmen əh-roiu e tri kilok ehnaipən, ematəfak əpəh e rəhak nimə. Kən roiu aġin suah kit itəm rəhan natimnat təhag-əhag tətul aupən-in io, ³¹ kən mən mēmā, ‘Konilias. Uġin tēməto rəkis rəham nəfakən, kən məsaluinən nat wir mīn itəm ik natol kəm ian-rat mīn. ³² Ahl-ipən netəmim neen kotuwīn əpəh Jopa o suah kit əh-ikin, nəġgin u Saimon Pita mēmā otuwa. In tətatiġ e nimə rəha suah kit, nəġgin u Saimon, u itəm tatol natimnat mīn e nuwigi kau. Rəhan nimə tatətul iuəhkīr o itəhəi.’ ³³ Kən ekahl-ipinə uəhai əm nəġhatən ron ik. Kən təwir pīk mēmā ik nəmuwa. Itimat rafin u ikin-u e niġanəmti Uġin ioatətəliġ-in ik mēmā onakən-ipa rafin natimnat itəm Iərəməərə təmos-ipinə mēmā onakən-ipa kəm itimat.”

Pita tēməġhat

³⁴ Kən Pita tēməġhat mən mēmā, “Roiu enitun mēmā sənəmā noanol rəha Isrel əm itəm Uġin nīkin tagien olat, ³⁵ mətə nīkin tagien o netəmim ikin mīn rafin itəm koatisiai-in ne moatol nat itəm tətuatip.

³⁶ “Itəmat nəkotitun rəkis nəġhatən itəm Uġin təmos-ipən kəm netəm Isrel itəm tatən namnusən təwir rəha nəməlinuən ilat Uġin e Iesu Kristo itəm in Iərəməərə rəha netəm rafin. ³⁷ Itəmat nəkotitun natimnat mīn itəm Iesu etəm Nasaret təmol əpəh ikin mīn e Jutia tēmətuoun e Kalili. In təmol natimnat mīn əh uarisig e wək rəha Jon Baptais itəm tatən-iarəp kəm netəmim mēmā okəike kol baptais elat. ³⁸ Iesu əh, Uġin tēmītəpun mos-ipən Narmin Rəha Uġin ne nəsanənən kəm in, kən mətə-inu Uġin tətatiġ ilau mīn, in təmuwīn e ikin mīn matol nat wir mīn, kən matol-wir netəmim itəm Setan təməlis ilat.

³⁹ “Itimat emotəplan natimnat itəm in təmol əpəh Jerusalem ne ikin mīn əpəh Jutia. Kən itimat emotəplan

nian netəmim kəmotəh kətətu-pər e niğ kəməluau kən timis. ⁴⁰ Məto Uhgīn təmōl təmegəh min e nian itəm tatol kišil lan, kən matol əp in kəm netəmim neen məmə okotəplan məmə in təməmegəh min. ⁴¹ Sənəmə netəmim rafin kəmotəplan in, məto netəm əm un itəm Uhgīn təmitəpun ilat məmə okotəplan, itimat əh inəh emotagwən kitiaḥ itimat min nian təməmegəh min e nimisən.

⁴² “Kən in təmən-ipa kəm itimat məmə ekotən Iesu kəm netəmim, kən motən-iarəp məmə Uhgīn təmiləs-ipər rəkis in məmə in otakil nolən rəha netəmim rafin itəm koatəmegəh ne itəm kinotimis rəkis. ⁴³ Ien min rafin rəha Uhgīn aupən kəmoatən-iarəp in məmə, netəmim rafin itəm koatən niḫahrienən lan, Uhgīn otafəl rəkis rəhalat min nolən rat min e nərgi in Iesu.”

Narmin Rəha Uhgīn təmuwa o Iaihlua min, netəm u sənəmə netəm Isrel

⁴⁴ Nian Pita təmatəghat əh, Narmin Rəha Uhgīn təmuwa mərioah mətatig elat u itəm koatəto nəghatən əh. ⁴⁵ Kən netəm Isrel itəm koatən niḫahrienən e Iesu itəm kəmotətəu-pən Pita əpəh Jopa motuwa, kəmotaut pik nian kəmotəplan nat əh məmə Uhgīn təmawte-in min Narmin Rəhan kəm netəm u sənəmə netəm Isrel. ⁴⁶ Kinotitun məmə təmos-ipən Narmin Rəhan kəm ilat məto-inu kəmotəto netəmim koatəghat e nəghatən ik pišin min moatiləs-ipər nərgi Uhgīn. Kən Pita təmə, ⁴⁷ “?Pah titun nən-iəhauən netəm min u məmə okəsōlən baptais elat? Məto ilat kinotos rəkis Narmin Rəha Uhgīn təhmen etat.” ⁴⁸ Kən in təmən-ipən məmə okol baptais elat e nərgi Iesu Kristo. Kən ilat kəmotətəpəh o Pita məmə otatig məsin ilat min.

10:41: Luk 24:42-43; Wək 1:8 10:42: Wək 17:31; 1 Pita 4:5

10:43: Aes 53:5-6; Wək 2:38 10:44: Wək 11:15; 15:8 10:46:

Wək 2:4; 19:6 10:48: Wək 19:5

11

Pita tāmamnus kəm netəm koatəfak əpəh Jerusalem

¹ Kən aposol min ne netəm koatəfak əpəh ikin min e nitən Jutia kəmotəto məmə İaihlua min, ilat min kınoatən nıpahrienən e nəghatən rəha Uhgın. ² Kən nıan Pita təmər muwın Jerusalem, məto netəm rəha iəfak min itəm koatən məmə okəkəike katəhg-ıpən netəmim, ilat kınoatən nıkalın, ³ moatən məmə, “?Tahro ik nəmuwın mətatıg e nımə rəha netəm kəsəhg-ıpənən ilat, mətagwən itəmat min ilat?”

⁴ Kən Pita tınətuoun matən wır kəm ilat namnusən rəha natımnat rafın əpəh Sisaria, ⁵ təmatən kəm ilat məmə, “Nıan emətatıg Jopa matəfak məplan nat kit tahmen e napılaiirən. E nat əh, eməplan nat kit tahmen e tapolen asol kit itəm təmıet e neai kətaskəlım nıpəgnəmtın min kəhlman-əhlman teıuauı matuwa ron io. ⁶ Emətag-pən wır e nıpəgnoa nat əh məplan nat megəh pısın pısın min əh-ıkin itəm kotaliwək ne motəkıoah, ne nat megəh iarupın min, ne mənıg pısın pısın min. ⁷ Kən eməto nəwıa suah kit tatən-ıpa kəm io məmə, ‘Pita, ətul mohamnu neen mon.’

⁸ “Məto ekən-ıpən kəm in məmə, ‘!İərəmərə, kəp! E rəhak nəmegəhən esunən nat kit nulan itəm Lou rəham təmən-ıəhau məmə ekısunən tamkımık e nıganəmtım.’

⁹ “Eməto min nəwıa suah un təmısi-pən e neai matən-ıpa kəm io məmə, ‘Əsənən məmə nat kit tamkımık itəm io Uhgın iakən məmə təwır əm təsamkımıkən.’ ¹⁰ Emuəghat o natımnat min əh mau kısıl, kən tapolən apon təmər muwın əpəh e neai.

¹¹ “Kən roıu agın e nıan əh, suah kısıl kəhalıet-arəpa e nımə itəm ıotatıg ikin. Netəm Sisaria kəmotahl-ıpa iləhal məmə okəhaluwa ron io, kit io kan. ¹² Kən Narmin Rəha

Uhgin təmən-ipa kəm io məmә ekətəu-pən iləhal, nat əpnapin iləhal sənəmә netəm Isrel. Piatat mīn ilat sikis itəm kəmotətəu-pa io, emotuwīn kiet-pən əpəh e nimə rəha suah əh Konilias motuwīn imə. ¹³ Kən in təmən-ipa kəm itimat məmә təhrol nulan in təməplan nagelo kit rəha Uhgin təmuwa miet-arəpa ron e rəhan nimə, kən mən-ipən kəm in məmә, ‘Ahl-ipən netəmim neen kotuwīn əpəh Jopa o suah kit nərgin u Saimon Pita. ¹⁴ In otən-ipinə nəghatən kit kəm itəmat məmә itəmat rafin, ik ne rəham mīn, ne rəham iolwək mīn, məmә Uhgin otosmegəh itəmat rafin.’

¹⁵ “Kən nian emətuoun matəghat, Narmīn Rəha Uhgin təmeiuaiu mərīoah matig elat tahmen əm e inu təmuwa mīn etat aupən. ¹⁶ Kən nīkik tatəht nəghatən itəm Iərəmərə təmən məmә, ‘Jon tatol baptais e netəmim e nəhau, mətō otəsuwəhən Uhgin tol baptais etəmat e Narmīn Rəhan.’ ¹⁷ Kən okəmә Uhgin tatos-ipən kəm ilat Narmīn kitiəh əm itəm təmos-ipa kəm kitat nian kitat kəmotən nīpahrienən e Iərəmərə Iesu Kristo, io etəmim əm, okol esən-iəhauən Uhgin o nat naka itəm in tolkeike məmә otol kəm ilat.”

¹⁸ Nian kəmotəto nəghatən rəha Pita, ilat kəməsotetəhau mīnən, mətō kəmotənwiwi Uhgin motəmә, “Nat əh tol nulan məmә Uhgin tinol rəkis suatip rəha Iaihlua mīn məmә ilat mīn okotəuhlin ilat e rəhalat nolən rat mīn məmә Uhgin otosmegəh ilat.”

Niməfak əpəh Antiok

¹⁹ Nian Sol ne rəhan mīn kəmotəhamnu Stipen, kəmatol tərət kəm netəm koatən nīpahrienən e Iesu. Kən iəfak mīn əh kəmotəgim motuwīn əpəh ikin mīn əpəh

11:14: Wək 16:31

11:15: Wək 10:9-48

11:15: Wək 2:4

11:16: Wək 1:5

11:18: Wək 13:48; 14:27

Fonisia ne Saepras ne Antiok, motən-iarəp nərgi İesu kəm netəm əm u, netəm İsrəl. ²⁰ Məto ilat neen netəm Saepras ne Saerin kəmotuwın Antiok motən-iarəp mın nannusən təwir rəha İərəməə İesu kəm netəm əpnəpın əm, sənəmə netəm İsrəl əm. ²¹ Kən İərəməə təmatol wək tepət e rəhan nəsanənən kən mətasitu pik elat, kən netənim tepət tepət kəmotəuhlin ilat motən nıpahrienən e İərəməə İesu.

²² Netəm rəha nıməfak əpəh Jerusalem kəmotəto nannusən rəha nat əh, kən kəmotahl-ipən Panapas məmə otuwın əpəh Antiok. ²³ Nian təmiet-arəpən, təməplan məmə Uhgın təmolkeike pik ilat matol təwir kəm ilat, kən netənim tepət kəmotən nıpahrienən e İesu, kən Panapas nıkin təmagien masitu elat məmə ilat okoatətul əskasik e İərəməə e nıkilat rafın. ²⁴ Panapas in etəm wir kit itəm Narmin Rəha Uhgın tərıoah mətatıg lan, kən rəhan nahatətəən in təskasik o Uhgın. Kən in təmasitu e netənim tepət ikin əh məmə ilat okotən nıpahrienən e İərəməə İesu.

²⁵ Kən Panapas təmiet muwın Tasas mategəs-in Sol. ²⁶ Nian təməplan Sol, təmit mian əpəh Antiok, kəmuatıg ikin o nup kitiəh muatəfak ilat netəm rəha nıməfak əh matuəgətun netənim tepət. İkin əh Antiok kəmətuoun kaun-in netəm rəha İesu Kristo məmə, “Kristin.”*

²⁷ E nian əh, ien neen rəha Uhgın kəmotiet Jerusalem motuwın əpəh Antiok. ²⁸ Kit nərgin u Akapus təmətul məghat e nəsanənən e Narmin Rəha Uhgın məmə otəsuwəhən nəumis otan e nıtən Rom apıəpiə. (Nəumis təman nian Klotias təmatərəməə e netəm Rom.) ²⁹ Kən netəm rəha İesu əpəh Antiok kəmotolkeike məmə okot-asitu e netəm rəha İesu əpəh Jutia. Kit tahl-ipən məni

11:19: Wək 8:1-4 11:22: Wək 4:36 11:25: Wək 9:30

* 11:26: E nəghatən Kris, nıpəti nəghatən u “Kristin” tatən məmə “rəha Kristo.” 11:28: Wək 21:10

naka, tepət o noan məsin, itəm titun nahl-ipənən. ³⁰ Kən kəmotol məni min əh, motəmki-pən kəm Panapas ne Sol məmə okuəmik mian kəm elta min rəha niməfak əpəh Jerusalem.

12

Kig Herot Akripa Kitiəh təmol nəratən kəm niməfak

¹ E nian əh, nian Panapas ne Sol kəmatuəgətun əpəh Antiok, Kig Herot Akripa Kitiəh təməhl-ipən rəhan mopael min məmə okotaskəlim netəmim neen rəha niməfak əpəh Jerusalem məmə otol ilat kotəto nahməən e nīpətīlat.

² Təməhl-ipən rəhan min netəmim kəmotuwīn kaskəlim Jemes pia Jon kən motətamnu e rəhalat naip asol.

³ Nian təmətamnu Jemes, məplan məmə netəm Isrel nikilat təmagien pik ron. Kən in təmatīg maskəlim min Pita. Təmatol nat u e nian kəmatol lafet mil lan Rəha Nuhagego-inən ne Pret U Is Tikə Lan. ⁴ Nian tinaskəlim rəkis Pita, kən təmīləs-ipən e kalapus. Kən Herot təmən məmə mopael sikistin okoatətlosig-in, kuwit kuwit e aua min rafin e nərauiəgən ne lapin. Kən Herot tolkeike məmə otiuw-iarəp tətul e nīganəmti netəmim nian lafet tinol namnun. ⁵ Məto nian Pita təmətatīg e kalapus, kən netəm rəha niməfak kəmotəfak-pən əskasik ron kəm Uhgīn.

Uhgīn təmīləs-iarəp Pita e kalapus

⁶ E lapin itəm olawīg in, kən Herot tiuw-iarəp, Pita təmətapil ilugīn e mopael kəiu, kəməlis nelmin mil e sen kəiu, kətu-pən kit e mopael kit, kən kətu-pən kit e mopael kit min. Kən mopael kəiu katuətul matuehm nafiluə e kalapus. ⁷ Roiu agīn-əh, nagelo kit rəha İərəmərə tiet-pa, kən təmasiə məhag-əhag e nīpəgnoa kalapus. Təmekek nīkali Pita kən məhgaiir lan. Kən məmə, “!ətul uəhai!” Kən sen mil kəmuissas atip e nelmi Pita mil.

⁸ Kən nagelo tən-ipən kəm in məmә, “Uwin e rəham put ne natimnat.” Kən Pita tuwin elat. Kən tən-ipən mīn kəm in məmә, “Uwinin rəham kot, kən mətəu-pa io.”

⁹ Kən Pita təmətəu-pən miaiet e nīpəgnoa kalapus, mətō in təsītunən məmә natimnat mīn u nagelo tatol lan in nīpahrienən. Nīkin təht məmә tatehm nat kit tahmen e napilairən. ¹⁰ Kəmualiwək muaprəkis-in mopael kit itəm tatehm kalapus, kən mualiwək muaprəkis-in mīn mopael kit mīn, kən kəmuea e namnu toa itəm kəmiləkin e iaen. Toa u tatuag-pən e taon asol. Nian kəmuea iuəhkīr ron kən təmerəh atīp kən kəmiaiet-pən ikīn. Nian kəmualiwək məsīn mian e suatīp, kən əmun nagelo təmīkə mīn.

¹¹ Kən Pita in tīnitun məmә sənəmә napilairən, kən tən məmә, “Roiu enītun ətuatīp məmә İərəmərə təmahl-īpa rəhan nagelo təmuwa mīləs-irəkis io e nat naka itəm Herot tolkeike məmә otol lak itəm netəm Isrel kəmoatolkeike məmә okotəplan.”

¹² Nian Pita tīnitun məmә Uhgīn təmīləs-irəkis in, kən təmuwin əpəh e nīmә rəha Meri, mama rəha Jon Mak. Netəm koatahatətə e Uhgīn tepət kəmotuwa kitīəh moatəfak-pən kəm Uhgīn məmә otasitu lan. ¹³ Kən Pita təməht-əht toa e iat rəha nīmә əh, kən pətan iolwək kit, nərgīn u Rota, təmaiu muwin məmә karmə pah əh tatəht-əht toa. ¹⁴ Nian təmətō nəwīa Pita, kən təmītun məmә in Pita pahrien. Kən nīkin təmagien pik aɡīn-əh kən taluin nerəhən e toa mətō təmaiu mītəlig muwin məplan netəmim u koatəfak, kən təmən məmә, “!Ei, netəmim, Pita əpəh ihluə e toa tatətul!”

¹⁵ Mətō kotəmә, “Ah. İk ialmə.” Mətō in təmatəkəike matən məmә, “!Kəp! İatən pahrien.” Kən ilat kotən məmә, “Okəmә naka rəhan nagelo tīə.”

¹⁶ Məto Pita tatəkəike matəht-əht toa. Kən kəmotuwın kerəh e toa, kən nian kəmotəplan in, nīkilat təmaut pik ron. ¹⁷ Məto Pita təmiləs-ipər nelmin mefətutu ilat məmə okəsotəghatən. Kən matən-iarəp kəm ilat məmə təmahro nulan lərəməyə təmiləs-iarəp in e kalapus. Kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Otən-ipən nəghatən u kəm Jemes ne piatat min e niməfak.” Kən təmiet magim matuwın ik pişin kit min.

¹⁸ Kəməni lawigin, mopaél min itəm kəmoatehm Pita e kalapus, kəmotətarəh-ətarəh olat min, kən minotəruu əfəməh məmə Pita təmahruwin. ¹⁹ Kən nian Herot təməto məmə Pita təmikə, kən təmahl-ipən mopaél min məmə okotegəs-in. Məto nian mopaél min kəməsotəplanən, kən Herot təmaun-in mopaél min itəm kəmotehm kalapus mətarəh olat məmə Pita təmahrol magim. Məto ilat kotəruu kən in təməni məmə okəmik mopaél min əh kan kohamnu ilat. Kən Herot təmiet Jutia muwin e taon kit Sisaria matig ikin o nian neen.

Kig Herot Akripa Kitiəh təmimis

²⁰ E nian əh, Kig Herot Akripa Kitiəh neməha təmol pik təmetəhau netəm kotatig e taon mil əh, Taea ne Saeton. Kən netəm-iasol min rəha taon mil əh kəmotuwa kitiəh kən motuwın məmə okotəplan kig məmə okotaru nego, məto-inu netəm iməlat ikin kotuwın katos-nəmtin nagwənən imə kig ikin. Məto aupən ilat kəmotuwın motəplan kig, kəmotəghat ilat suah kit nərgin u Plastus, itəm tatehm wir natimnat e nimə rəha Kig Herot, motiupən məmə otətəu-pən ilat.

²¹ E nian itəm Kig Herot təmitəpun lan məmə otuwın məplan ilat, kən təmuwin e rəhan natimnat wir min itəm tatəgətun məmə in tatərəməyə. Kən təmuwa məpələh e ikin imə kig, kən matəghat kəm netənim. ²² Kən netənim

kəmotagət əfəməh məmə, “!Suah u tatəghat sənəmə in etəmim məto uhgĭn kit!” ²³ Kən roiu agĭn mĭn nagelo kit rəha İərəmərə təmoh e nĭmisən əskasik kit məto-inu Herot təmos nənwiwiən o netəmim, kən məsos-ipənən nənwiwiən kəm Uhgĭn, kən wom mĭn kəmoton nisgan kən tĭmis.

²⁴ Kən e nian əh, netəm koatən nĭpahrienən e İesu kəmoatəkəike kətamnus-iarəp nəghatən rəha Uhgĭn e ikĭn mĭn tepət, kən netəmim tepət kəmotuwa katən nĭpahrienən e İesu. ²⁵ Nian Panapas ne Sol kəmioal namnun rəhalau wək əpəh Jerusalem, miatəlig mian Antiok iləhal Jon Mak.

13

Uhgĭn təmitəpun Panapas ne Sol məmə okioal rəhan wək

¹ E nĭməfak Antiok, ien mĭn əh-ikĭn ne iəgətun mĭn. İlat u Panapas, ne Simeon katən məmə etəm iapĭn, ne Lusias etəm Saerin, ne Manaen u təmepət ilau Herot Antipas u təmatərəmərə e Kalili aupən, ne Sol. ² E nian kit ilat kəmotapəs nagwənən kən moatəfak-pən kəm İərəmərə, kən Narmin Rəha Uhgĭn təmən-ipən kəm ilat məmə, “İakolkeike məmə roiu əh onəkotİLəs-ipər Panapas ne Sol məmə ilau okioal wək u itəm emaun-in ilau ron.” ³ Kən nian kĭnotapəs rəkis nagwənən motəfak, kən motələhəu-pən nelmĭlat e rəhalau-kapə məmə okotİLəs-ipər ilau, kən motahl-ipən ilau məmə okian mioal wək.

Panapas ne Sol kəmuən-iarəp nəghatən rəha Uhgĭn əpəh Saepras

(*Əplan map* rəha naliwəkən rəha Pol e namnu naoa u.)

12:23: Dan 5:20

12:24: Aes 55:11

12:25: Wək 11:29-30; 15:37

13:2: Wək 9:15

13:3: Wək 6:6

⁴ Kən mətō-inu Narmin Rəha Uhgīn təmahl-ipən ilau mēmə okioal wək u, kən ilau kəmian əpəh e taon Selusia, kən ikin əh kəmian e nego kit mian əpəh e nəptən kit Saepras. ⁵ Nian kəmiet-arəpən e taon Salamis, kəmian e nimə rəha nuəfiminən rəha netəm Isrel matuən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn. Kən Jon Mak tatətəu-pən ilau mətāsitu elau.

⁶ Kən kəməhlaliwək əm e nəptən un mətōarus məhaliet-arəpa e taon Pafos. Ikin əh kəməhaləplan noanol kit rəha Isrel itəm tatol nat pispis e nəsanənən rəha iərmis min, kən in ien eiua, nərgin u Patisas. ⁷ Suah u tətaliwək nian tepət ilau Setias Polas u kapman asol rəha netəm Saepras. Setias Polas in tenatig, rəhan nətəligən təwir. Kən in təmahl-ipən nəghatən mēmə Panapas ne Sol okuea muəplan, mətō-inu tolkeike mēmə otəto nəghatən rəha Uhgīn. ⁸ Mətō suah u Patisas təmatən rat ilau. (Nərgin e nəghatən Kris katən mēmə Elimas). Kən mətalkut mēmə otəuhlin nətəligən rəha Setias Polas mēmə otəsənən nīpahrienən e Iesu.

⁹ Kən Sol u kətaun-in min mēmə Pol, Narmin Rəha Uhgīn təmərīoah e nīkin, kən təmətag-pən ətuatip o Elimas kən mən mēmə, ¹⁰ “!Ei! Ik nəti Setan. Ik tikimir rəha natimnat rafin itəm kotətuatip. Ik nakərīoah əm e neiueiuaən ne nəratən. ?Onəghan nəpanapəs nən ratən suatip pahrien rəha Iəramərə itəm natəuhlin?” ¹¹ Roiu əh, Iəramərə otol nalpinən kit kəm ik mēmə niganəmtin otəpis, onəsəplanən nəhag-əhagən kit ne o nian neen.” Kən roiu aɡin min təməplan norəu ne napinəpən kəmuea mualpin niganəmtin, kən niganəmtin təpis aɡin. Kən təmətul matea-pən əpnəpin əm mēmə suah kit otāsitu lan mit. ¹² Nian kapman Setias Polas təməplan nat əh, təmən

nipahrienən e Iesu mətə-inu təmaut magien o nəgətuənən rəha suah mil e Iərəməərə.

Panapas ne Pol kəmian Antiok əpəh ikin Pisitia

¹³ Kən Pol ne rəhan mīn netəmim kəmotiet Pafos motuwīn e nego kit motuwīn əpəh taon Perka e ikin Pamfilia. Ikin əh Jon Mak təmapəs ilat mitəlig-pən əpəh Jerusalem.

¹⁴ Kən ilat kəmotiet Perka motuwīn əpəh taon Antiok əh-ikin Pisitia. Kən e nian rəha Sapat, kəmotuwīn imə e nimə rəha nuəfiminən rəha netəm Isrel moatəpələh.

¹⁵ Nian kəmotətə nafinən rəha Lou ne Ien Mīn, kən netəmiasol rəha nimə əh kəmotahl-ipən nəghatən kəm Pol ne Panapas motən məmə, “Piak mīn. Okəmə itəmat kit tatos nəghatən wir məmə otən tasitu e netəmim, tətul mən-iarəp.”

¹⁶ Kən Pol təmətul mēfətutu ilat məmə okəsotəghatən, kən mən məmə, “Noanol mīn rəha netəm Isrel ne itəmat laihluə mīn itəm noatəfak-pən kəm Uhgīn, otətəlig-in-tu io.

¹⁷ Uhgīn rəha noanol mīn rəha Isrel təmitəpun timitat mīn aupən kən mol ilat kotepət nian ilat kəmoatatig əpəh ikin Ijip. Kən e nəsanənən asol rəhan, təmit-iarəp ilat e nəptən əh.

¹⁸ Kən matehm wir ilat o nup foti nian kəmotan əpəh ikin taruən-aruən ikin. ¹⁹ In təmol noanol mīn rəha netəm Isrel kəmotəh kapman mīn rəha nəptən sepin itəm kotatig e nitən əh Kenan, kən mos-ipən nəptən əh rəhalat kəm tīpītat mīn məmə rəhatat.

²⁰ Natimnat mīn əh kəmol nup fo-hanrit-fifti tinuwa minuwīn rəkis. Uarisig e natimnat mīn əh, Uhgīn təmos-ipən kəm noanol mīn rəha Isrel netəmiasol mīn məmə ilat okotərəməərə elat mətəarus-pa e nian rəha ien rəha Uhgīn Samuel.

²¹ Kən netəmim kəmotətapəh kəm Samuel o kig, kən Uhgīn təmos-ipən kəm ilat Sol u nəti Kis, təmisi-pən e

13:13: Wək 15:38 13:17: Eks 1:7; 6:6; 12:51 13:18: Nam 14:34;
Dut 1:31-32 13:19: Dut 7:1; Jos 14:1 13:20: Jdg 2:16; 1 Saml 3:20

noanol rəha Benjamin. Kən in təmərəmərə elat o nup foti. ²² Kən nian Uhgin təmīlēs-irəkis Sol, kən in mol Tefit təmuwa kig. In təmən-iarəp nat kit təwir lan məmә, ‘Eməplan suah kit Tefit nəti Jese, in etəm tətuatip itəm io iakolkeike. Kən in otol natimnat rafin itəm io iakolkeike məmә otol.’

²³ “Kən Uhgin təmol məmә losmegəh kit, inu Iesu, otisi-pən e noanol rəha suah u Kig Tefit, məmә otosmegəh netəm Isrel tahmen-pən əm məmә in təmən-iəkis mihin.

²⁴ Məto uarisig Iesu tətuooun rəhan wək, Jon təmaupən mən-iarəp kəm noanol min rəha Isrel məmә okotəkəike motəuhlin ilat e rəhalat nolən rat min kən kol baptais elat.

²⁵ Nian Jon təmatuwa iuəhkir o nolən namnun rəhan wək, in təmən məmә, ‘?Nikitəmat təht məmә io pah? Io sənəmə etəm ilouin itəm Uhgin təmən rəkis. !Kəp! In tatuarisig lak itəm io esahmenən məmә ekapeg rəkis rəhan put.’*

²⁶ “Piak min itəm nəmotisi-pən e noanol rəha Epraham, ne itəmat Iaihlua min itəm nəkoatəfak kəm Uhgin, otətəlig-in wir, Uhgin təmahl-ipa kəm kitat nəghatən u e Iesu məmә in otosmegəh kitat. ²⁷ Kən netənim itəm kotatig Jerusalem ne rəhalat netəm-iasol min kəməsotitunən məmә suah əh inəh Iesu, Uhgin təmahl-ipa məmә otosmegəh ilat. Kən nat əpnəpin kəmatafin-iarəp kəm ilat e Sapat min rafin nəghatən rəha ien min rəha Uhgin itəm kəmoatən e Iesu, məto ilat kəməsotitunən. Kən ilat kəmotən məmә okohamnu Iesu tahmen-pən əm itəm ien min rəha Uhgin kəmotən əpən məmә netənim okotol mihin. ²⁸ Nat əpnəpin kəməsotəplanən nat kit məmә otimīs ron, məto

13:21: 1 Saml 8:5,19; 10:20-24 13:22: 1 Saml 13:14; 16:12; Sam 89:20

13:23: 2 Saml 7:12-16 13:24: Mat 3:1-2 * 13:25: Iolwək rəha

etəm-iasol in tatapeg rəkis put rəha etəm-iasol rəhan. Wək u in ləhau aḡin. 13:25: Jon 1:20,27

kəmotətapəh məmə Pailat otohamnu.

²⁹ “Nian kəmol rafin natimnat itəm Nəghatən rəha Uhgīn təmən məmə okol mihin lan, kən rəhan mīn netəmim kəmotiləs-iəhau e nig kəluau motiləs ka kitənim e nīpəg kəpiel. ³⁰ Məto Uhgīn təmōl in təmegəh mīn e nīmīsən. ³¹ Kən e nian tepət tatiət-arəpa o rəhan mīn netəmim. Netəm əh, ilat Iesu kəmotan aupən əpəh Kalili mətoarus-pa Jerusalem. Kən roiu əh netəm əh koatən-iarəp kəm piatat mīn u noanol mīn rəha Isrel, məmə ilat kəmotəplan pahrien Iesu, kən in təməmegəh pahrien.

³² “Kən roiu əh, itimat ioatən-ipinə kəm itəmat nam-nusən təwir əh, məmə nəniəkisən itəm Uhgīn təmōl kəm tipitat mīn aupən, ³³ roiu əh, tinol rafin nəghatən rəhan kəm kitat noanol mīn rəhalat nian təmosmegəh Iesu e nīmīsən. Tahmen-pən əm e Naoa Rəha Uhgīn e Naoa Rəha Napuən Mīn kəiu tatən məmə, ‘Ik nətik. Roiu enuwa rəham tata ətuatip.’

³⁴ “Uhgīn təmən-iəkis rəkis e rəhan Naoa məmə otəpanosmegəh Iesu e nīmīsən, kən okol təsīmīs mīnən, kən nīpətīn otəsəmnəmītən. Tatən məmə, ‘Nīpahrienən, oekos-ipinə nat wir agīn mīn kəm ik itəm emən-iəkis rəkis kəm Kig Tefit aupən.’

³⁵ “Kən e ik pišin mīn kit mīn e Naoa Rəha Uhgīn, Kig Tefit təmən kəm Uhgīn e Iosmegəh məmə, ‘Kən onisegəhan-inən məmə nīpətī lolwək ətuatip rəham otəmnəmīt məpien.’

³⁶ “Nian Tefit təmatəmegəh, təmōl natimnat mīn itəm Uhgīn tolkeike. Uarisig ikin timīs, kən kəmitənim ilat tipīn mīn, kən nīpətīn təməmnəmīt. ³⁷ Kən nəghatən əh, təməsəghat-inən Tefit, məto təmatəghat-in Iesu məmə

13:28: Mat 27:22-23 13:29: Mat 27:59-60 13:31: Wək 1:3,8
 13:33: Sam 2:7 13:34: Aes 55:3 13:35: Sam 16:10

in min təmimis, mətə Uhgın təmol təmegəh min, kən nıpətın təmisəmnəmitən.

³⁸ “Kən piak min, iakolkeike məmə onəkotıtun məmə roiu iatən-ıpınə kəm itəmat məmə e İesu, Uhgın otos-ırəkis nolən rat min rəhatəmat. ³⁹ Kən itəmat onəkotəkəike motıtun məmə İesu pisin əm titun nos-ırəkisən nolən rat rəha netəm u itəm koatahatətə lan. In otikis ilat o nolən rat min rəhalat. Mətə suatıp rəha nətəu-pənən Lou rəha Moses təsahmenən o nosmegəhən etəmim. ⁴⁰ Kən itəmat onəkotəkəike moatətə itəmat məmə nəghatən rəha ien min rəha Uhgın otəsuwamən etəmat. ⁴¹ Kən in tatən məmə, ‘Ei, otətəlig-in-tu, itəmat itəm noatəghat nausit moatən rat natımnat rafin. Onəkotaut kən motımıs, mətə-inu e nian nakoatəmegəh, oekol nat kit tərət pik otəmat itəm okol nəsotənən nıpahrienən lan, nat əpnapın okəmə suah kit otən ətuatıp kəm itəmat.’”

Netəmim kəmotagien o namnusən təwır

⁴² Nian Pol ne Panapas kınatıaiet e nıməfak, netəmim kəmotətəpəh olau məmə, “Awi, okol nakuea min e Sapat u tatuwa, muən-ıarəp min nəghatən əh neen kəm itimat.” ⁴³ Kən nian netəmim kəmotiet e nımə, ilat tərət kəmotətəu-pən Pol ne Panapas. Netəm əh, neen noanol min rəha İsrəl, kən neen netəm rəha ikın min itəm kəmotəpəs rəhalat nahatətəən moatətəu-pən nahatətəən rəha netəm İsrəl.

Kən ilau kəmuəghat kəm ilat matuən-ıpən əskasik kəm ilat məmə, “Onəkotəkəike motaskəlım nahatətəən rəhatəmat e Uhgın.”

⁴⁴ Kən e Sapat itəm tatuwa, iuəhkır netəmim rafin e taon asol əh kəmotuwa məmə okotətə nəghatən rəha Uhgın. ⁴⁵ Kən nian netəm İsrəl kəmotəplan

nimanin netəmim kəmotuwa o nəghatən rəha Pol, kən kəmotetəhak pīk olat, kən minotətuoun moatən rat Pol ne nat naka itəm in tatən.

⁴⁶ Kən Pol ne Panapas kəməsuaginən kəmuən məmə, “Itimlau oekuəike muən-iarəp nəghatən u rəha Uhgīn kəm itəmat pitən, noanol mīn rəha Isrel. Kən itəmat nəmotapəs nəghatən rəha Uhgīn, kən itəmat nakoatən atip əm məmə itəmat nəsotahmenən o nosən nəmegəhən lilin. Kən roiu itimlau enatian məmə ekuən-iarəp namnusən təwīr u kəm Iaihlua mīn itəm sənəmə noanol mīn rəha Isrel, ⁴⁷ kən inu, inu nəghatən itəm lərəmərə təmosipə rəkis kəm itimlau məmə ekioal, in tatən e Naoa Rəha Uhgīn məmə,

‘Io emol ik məmə onəkuwa ik nəhag-əhagən kit rəha Iaihlua mīn, məmə natən-iarəp kəm netəmim rafin məmə iakolkeike məmə ekosmegəh ilat.’”

⁴⁸ Nian Iaihlua mīn kəmotəto nəghatən əh, nikilat təmagien ron, kən minoatamnus-amnus kəm ilat mīn məmə nəghatən rəha Iesu lərəmərə in təwīr pīk. Kən netəm u itəm Uhgīn təmaun-in rəkis ilat məmə okotos nəmegəhən u itəm namnun tikə, ilat kəmotən nīpahrienən lan. ⁴⁹ Kən nəghatən rəha lərəmərə təmaiu mītalau e nītən əh rafin e taon əh.

Noanol mīn rəha Isrel kəmotəhg-iarəp Pol ne Panapas

⁵⁰ Məto noanol mīn rəha Isrel neen kəmotuwīn motəplan nīpitan asol rəha taon əh itəm koatəfak ilat netəm Isrel, ne netəm-iasol mīn e taon əh, motiuw-pa ilat moatol neməha kəm Pol ne Panapas. Kən kəmotəhg-iarəp ilau iməlat ikīn. ⁵¹ Məto ilau kəmioah pīspis nəptən e nelkilau tahmen e nəmtətin kit məmə Uhgīn təməuhlin məntaan kəm ilat kən otol nalpīnən kəm ilat. Kən ilau

kəmiaiet mian e taon əh İkoniam. ⁵² Məto netəm rəha İesu əpəh Antiok, Narmin Rəha Uhgın tatərioah elat, kən ilat nikilat tətagien pik.

14

Pol ne Panapas kəmian İkoniam

¹ E İkoniam kəmian mīn əpəh e nimə rəha nuəfiminən rəha netəm İsrəl, kən matuən-iarəp nəghatən rəha Uhgın, kən nəghatən rəhalau təwir pik məmə təmiuw-pa netem İsrəl tepət ne netəm İaihlua tepət mīn, məmə ilat kəmoatən nīpahrienən e İesu. ² Məto netəm İsrəl itəm kəsotənən nīpahrienən e rəhalau nəghatən, kəmotuwīn o İaihlua mīn, motol ilat kotetəhau pik netəm u koatən nīpahrienən e İesu, moatol neməha kəm ilat. ³ Məto Pol ne Panapas kəmuatig ikin tuwəh, məsuəginən ilat, kəmatuəkəike matuən-iarəp nəghatən rəha nəwirən rəha Uhgın kəm netəmim rafin. Kən İərəmərə təmol ilau kioal nat pispis ne nəmtətin tepət məmə netəmim okotitun məmə rəhalau nəghatən rəha nosmegəhən in nəghatən pahrien.

⁴ Kən netəm ikin əh, kəmotəhap ilat mīn, neen kəmotətəu-pən netəm İsrəl itəm kəsotənən nīpahrienən e İesu, kən neen kəmotətəu-pən aposol mil əh, Pol ne Panapas. ⁵ Kən netəm İsrəl ne İaihlua mīn, ne netəm-iasol mīn rəhalat mīn, kīnoatol nəghatən anion kit məmə okotərəkin ilau, kən motahtimnu ilau e kəpiel. ⁶ Məto nian kəmotətəto nəghatən anion rəhalat, kəmuagim mian əpəh e ikin Likaonia, kən mian mətuatig e taon mil əh, Listra ne Tepe. ⁷ Kən e taon mil əh ne ikin mīn titəlau e taon mil əh, ilau katuən-iarəp namnusən təwir rəha İesu İosmegəh.

13:51: Mat 10:14; Wək 18:6
14:19

14:3: Mak 16:20; Hip 2:4

14:5: Wək

Pol ne Panapas əpəh Listra

⁸ Kən e Listra, suah kit əh-ikin. Nian təmaiir məto nelkin təməfaiu təruru naliwəkən, tatəpələh əm, kən in tatəpələh ikin əh ⁹ matətəlig-in nəghatən rəha Pol. Pol təmətag-pən ətuatip o suah əh, minitun məmə suah əh tınatahatətə rəkis məmə nelkin titun nəwırən, ¹⁰ kən magət əfəməh lan məmə, “!Ei piak, ətul!” Kən əmun, suah apon təmətip mər kən minataliwək.

¹¹ Nian nımanin netəmim kəmotəplan nat əh itəm Pol təmol, kəmotən əfəməh e nəghatən Likaonia məmə, “!Ei! Otəplan-tu. Uhgın min rəhatat kinotol netəmim in, ilat minotuwa imətat ikin.” ¹² Kən kəmotəuhlin nərgi Panapas məmə Sus u nıpətın təmə in iərəməərə rəha uhgın min rəhalat. Kən kəmotəuhlin min nərgi Pol məmə Heremes, nıpətın u məmə in iəghat asol rəha uhgın min rəhalat. ¹³ Nımə rəha narmi nat rəha uhgın əh Sus, in tatətul ihluə e taon əh. Kən pris rəha uhgın əh Sus təmasıg kau min neen itəm tınətu-pən rəkis nəgui-nig elat. Kən məmik ilat muwa e nafiluə rəha latuənu rəhalat itəm kəmotol əpətın e kəpiel. Məto in ne nımanin netəmim kətolkeike məmə kətol sakrifais kəm ilau motol nənwiwıən lan kəm Pol ne Panapas.

¹⁴ Məto nian aposol mil kəmuəto nəghatən e nat əh, kəmuəhap rəhalau natımmnat.* Kən kəmuaiu mian əpəh ilugin elat. Kən muagət əfəməh məmə, ¹⁵ “!Ei, nəman! ? Nakotəmə nəkotol nat un o naka? Itımlau etəmim əm tah-men etəmat. Etios namnusən təwir matuea kəm itəmat, kən ekioalkeike məmə ekuəuhlin nətəligən rəhatəmat məmə nakotapəs nəfakən kəm uhgın min u itəm rəhalat nəsanənən tıkə. Məto onəkotəfak əm kəm Uhgın itəm tatəmegəh, mətətig namnun tıkə. In pısın əm təmol neai,

14:11: Wək 28:6 * 14:14: “kəmuəhap rəhalau natımmnat” in nəmtətın kit məmə kəmotətə tərət pik e nolən əh

nəptən, nitəhəi, ne natimnat rafin itəm koatətig ikin min rafin.

¹⁶ Aupən in təmegəhan-in məmə netəmim e ikin min rafin məmə ilat okotətəu-pən atip əm suatip min rəhalat.

¹⁷ Məto nian rafin in tatol suatip kəm ilat məmə ilat kotitun nəplanən rəhan nəwirən itəm in tatol. In tatol nuhəən tatəfik, matol nagwənən min e nasumən, kən koatol nipətilat e nian ətuatip rəhalat. In tatos-ipən nagwənən kəm itəmat mol itəmat nakoatəto təwir.”

¹⁸ Məto kəmatuən pəp nəghatən əh kəm ilat, iuəhkir əm kuakie o nən-iəhauən ilat o nolən sakrifais, o nos-ipənən nənwiwiən kəm ilau.

¹⁹ Kən netəmim neen e noanol min rəha netəm Isrel kəmotiet e Antiok əh Pisitia ne İkoniam motiet-pa Listra motiuw-pa netəmim tepət məmə okotuwa kəplan ilat. Kən kəmotiləs Pol kən motaht e kəpiel, kən motewkəkan ka kərakin-iarəp e taon motapəs tətəməhl. Nikilat təht məmə təmimis. ²⁰ Məto nian netəm rəha İesu kəmotuwa kətul kitəlau in, kən tətul əmun muwin min əpəh imə e taon. Kən kəmən lawigin, in ne Panapas kəmiaiet mian Tepe.

Pol ne Panapas kəmietəlig-pən Antiok əh Siria

²¹ Kən Pol ne Panapas kəmuən-iarəp namnusən təwir e taon əh Tepe, kən kəmiaiuw-pa netəmim tepət kotuwa o İesu. Kən kəmiatəlig muea Listra, kən uarisig u, kiaiet min muea İkoniam, kən miaiet min muea Antiok əh Pisitia. ²² Kən ikin əh, kəmatuem əskasik netəm rəha İesu. Kən matioas-ipən nəghatən məmə okotətul əskasik e nahatətəən e İesu. Kən matuən məmə, “Kitat okotətig e nərətən tepət nian koatuwin e suatip rəha nuwinən matig ahgin nərəmərən rəha Uhgın. Məto nat ərnapin əm,

14:15: Sam 146:6; Wək 10:26 14:16: Wək 17:30 14:17: Jer 5:24 14:19: Wək 17:13; 2 Kor 11:25

kitat okotəkaike moatətul əskasik.” ²³ Kən e niməfak min e ikin min rafin itəm ilau katian ikin, katuəmki-pər elta min rəhalat. Kən matuapəs nagwənən matioal nəfakən, kən matuələhəu e nelmi İərəmərə netəmim itəm kinoatən rəkis nıpahrienən lan.

²⁴ Kən ilau kəmian-pən Pisitia ikin muatite-pa Pamfilia ikin e taon əh Peka, ²⁵ ikin əh ilau kəmuən-iarəp nam-nusən təwir ikin. Kən ilau kəmuatite-pa min e taon kit min Atalia, ²⁶ kən kəmios nego ikin miatəlig-pa Antiok əh Siria. Netəm Antiok əh inəh, aypən ikin ilat kəmotahl-ıpən Pol ne Panapas məmə okian muən-iarəp nəghatən rəha Uhgın, kən motəfak məmə Uhgın otehm wir ilau e ikin min itəm ilau katian ikin. Kən roiu kınioal namnun wək rəhalau.

²⁷ Nıan ilau kəmiatəlig-pa min, kəmuəun-in netəmim rəha niməfak məmə okotuwa kitıəh. Kən ilau kəmuən-iarəp kəm ilat natımnat itəm Uhgın təmol elau e nəsanənən rəhan, kən məmə təmahro nulan İaihlua min, ilat kəmotuwa moatən nıpahrienən e İesu. ²⁸ Kən ikin əh, ilau kəmuatig tuwəh ilat netəm rəha İesu.

15

İəfak min neen kəmoatən məmə netəmim okotətəu-pən

Lou rəha Moses

¹ Kən netəmim neen kəmotiet əpəh Jutia motatite-pa Antiok moatəgətun piatat min moatən məmə, “Okəmə kəsəhg-ıpənən itəmat, təhmen e inu itəm Lou rəha Moses tatən mihin, okol Uhgın təsosmegəhən itəmat.” ² Kən Pol ne Panapas ilat netəm əh koatərgəhəu o nəghatən əh, kən kəmotəghat əfəməh e nənən əh. Kən uarisig, netəm rəha niməfak əh Antiok kəmotitəpun Pol ne Panapas ne

14:22: wək 15:32; 1 Tes 3:3
15:4,12

15:1: Kal 5:2

14:26: wək 13:1-2

14:27: wək

ilat neen min məmə okotuwin Jerusalem motəplan aposol min ne elta min rəha niməfak o nənən əh.

³ Netəm rəha niməfak kəmotahl-ipən ilat kotuwin, kən nian ilat kəmoatiet-pən Fonisia ne Sameria, kəmoatən-iarəp məmə tahro nulan Uhgın tatiuw-pa Iaihlua min koatuwa rəhan netəmin. Kən nəghatən əh təmol piatat min ikin əh nikilat tətagien pik. ⁴ Nian kəmotiet-pa Jerusalem, netəm rəha niməfak ne aposol min ne elta min rəha niməfak, kəmotagien məmə okotos ilat motuwin iməlat min ikin. Kən Pol ne netəm əh kəmotən-iarəp natimnat itəm Uhgın təmasitu elat lan. ⁵ Məto Fərisi neen əh-ikin itəm koatən nīpahrienən e İesu, kəmotətul motən məmə, “Iaihlua min, okəike kəhg-ipən ilat, kən onəkotəkəike kəgətun ilat məmə okotətəu-pən Lou rəha Moses.”

Aposol min ne netəm-iasol
min kəmotəghat əpəh Jerusalem

⁶ Kən aposol min ne elta min rəha niməfak kəmotəpələh kəmotəghat-in nənən əh. ⁷ Kən nian kəmotəghat nəfəməh məsin, kən Pita təmətul mən məmə, “Piak min. Itəmat nəkotitun wir məmə nuwəh rəkis Uhgın təmitəpun io e nikitat məmə ekən-iarəp namnusən təwir rəha İesu kəm Iaihlua min məmə okotən nīpahrienən lan. ⁸ Uhgın titun nətəligən rəha netəmin, kən in tinəgətun rəkis məmə nikin tagien məmə otosmegəh netəm u sənəmə noanol min rəha İsel, məto-inu təmos-ipa Narmin Rəha Uhgın kəm ilat e suatip kitiəh əm itəm təmos-ipa kəm kitat. ⁹ In təməsol pisinən kəm ilat. !Kəp! In təmafəl rəkis rəhalat nolən rat min məto-inu koatən nīpahrienən lan tahmen-pən əm e itəm tinol rəkis kəm kitat.

15:2: Kal 2:1 15:4: Wək 14:27 15:7: Wək 10:1-43 15:8:
wək 10:44; 11:15

¹⁰“?Məto tahro itəmat nakoatuwin e suatip pisin məmə Uhgın nikin otahmə? ?Tahro itəmat ninoatıləs-ipən Lou kəm ilat məmə in nat təfigəm kit itəm ilat kotalis? ! Kəp! Itəmat, otəplan-tu. Kitat ne tipitat mın kitat rafin kəsotahmenən məmə okotıləs nat figəm əh. ¹¹ Məto kitat koatahatətə məmə Iesu in İərəməərə rəhatat, kən in tatosmegəh kitat e rəhan nəwirən əm, kən in matol əm nəhlan kəm ilat.”

¹² Nəghatən əh təmöl ilat kotəruru nat okotən, kən moatətəlig-in Pol ne Panapas kinatuamnus-iarəp nat pispis mın ne nəmtətin pisin pisin mın itəm Uhgın təmöl ilau kioal e niğanəmti İaihlua mın.

Jemes təmahtosig-in nəghatən

¹³ Nian kəmioal namnun nən-iarəpən wək mın rəhalau, kən Jemes tətul mən məmə, “Piak mın. Otətəlig-in wir-tu rəhak nəghatən. ¹⁴ Pita təməən wir aɡin kəm kitat məmə tahro nulan Uhgın təmiet-pa pitən o İaihlua mın məmki-rəkis ilat neen məmə rəhan mın. ¹⁵ Məto nat əh təhmen-pən əm e nəghatən itəm ien rəha Uhgın təməən itəm kəmətə e Naoa Rəha Uhgın. Uhgın tatən məmə, ¹⁶ ‘Uarisig e natimnat mın əh, oekitəlig-pa mın.

Oekol-wir nego rəha nərəmərəən rəha Kig Tefit u təməhap aupən iuəhkir tamnim.

Nat əpnapin iuəhkir tamnim, məto ekiləs-ipər mılpin mafəl mol təkəsik mın,

¹⁷ məmə netəm əpnapin e nitən mın u İaihlua mın, itəm ninəmitəpun rəkis ilat məmə rəhak netəmim mın, ilat okotegəs-in io.

¹⁸ İo İərəməərə iatən mihin kən emol netəmim kotitun rəkis nat əh aupən.’”

15:10: Mat 11:30; Kal 3:10

15:11: Kal 2:16; Efes 2:5-8

15:13: Kal 2:9

15:18: Amos 9:11-12

¹⁹ Kən Jemes təmən məmә, “Kən tol nəhlan, io iakən məmә roiu Iaihlua min kinoatəuhlin nətəligən rəhalat minoatuwa o Uhgın. Kən təsəwirən məmә kitat okotol tiäkis pik min olat. ²⁰ Məto pəs okotəte naoa kit tuwin kəm ilat məmә okəsotunən nagwənən min u itəm kinol räkis sakrifais lan kəm narmi nat min u iərmis min, kən kotamkimik e niganəmti Uhgın. Kən məsotolən təfagə e pətan. Kən məsotunən nat megəh itəm kəmaril nentou məto-inu nitan əh-ikin e nipətin. Kən okəsotunən nitan. ²¹ Okotəkaike motən-iəhau ilat nəhlan o nələhəuən nəməlinuən tətətig, məto-inu təmətuoun räkis e Sapat min rafin, netəmin koatafin Lou rəha Moses əpəh e nimə rəha nuəfiminən rəha netəm Isrel. Kən katən-iarəp nəghatən min əh e taon min rafin.”

Kəməte naoa kəm iəfak min u Iaihlua min

²² Kən aposol min ne elta min ne netəm rəha niməfak kəmotegəhan məmә okotahl-ipən ilat min neen kotətəupən Pol ne Panapas motuwin Antiok. Kən kəmotətgi-arəp Saelas ne Jutas u katən məmә Pasapas. Suah mil əh netəmin koatisiai-in ilau. ²³ Kən kəmosot-ipən naoa kəm ilat məmә okotos motuwin. Naoa tatən məmә,

“Itimat aposol min ne elta min rəha niməfak, itimat piatimat u itəmat. Iakotən təwir kəm itəmat əpəh Antiok, ne Siria, ne Silisia u Iaihlua min, məto roiu ninotuwa piatimat min.

²⁴ Itimat emotəto məmә netəmin neen u e nikitimat kəmotol tiäkis pik kəm itəmat, kən itəmat nəmotəto tərət e nəghatən rəhalat. Məto itimat emisotos-ipənən nəghatən məmә okotuwin kən mihin. ²⁵ Tol nəhlan kən itimat emotaun-in nəghatən kit, kən motegəhan məmә itimat kəiu okioas nəghatən rəhatimat muətəu-pən Pol ne Panapas u ilau kuəwir pik otat. ²⁶ Iuəhkir kiamis o

wək u rəha İərəmərə rəhatat, İesu Kristo. ²⁷ Kən itimat ioatahl-ipinə Jutas ne Saelas məmə okiamnə muehm itəmat. İlau okuən əsas kəm itəmat nəghatən kitiah əm itəm itimat emotəte. ²⁸ Kən Narmin Rəha Uhgın nikin tagien ne nikitimat tagien məmə esotos-ipinə minən lou kit kəm itəmat məmə otəfigəm pik otəmat, məto in əm u nəkotəkəike motol: ²⁹ onisotunən nagwənən min u itəm kinol rəkis sakrifais lan kəm narmi nat min u iərmis min; kən məsotunən nitan; kən məsotunən nat megəh itəm kəmaril nentou məto-inu nitan əh-ikin e nipətin; kən məsotolən təfagə e pətan. Okəmə nakotətəu-pən nəghatən min əh, onəkotuwın e suatip təwir.

Inu namnun rəhatimat nəghatən.”

³⁰ Kən netəm-iasol min əh kəmotahl-ipən netəm əh ilat kuwit məmə okotuwın əpəh Antiok. Nian kəmotiet-pən Antiok, kəmotəun-in netəmin rəha niməfak e ikin min əh, kən kotuwa kitiah, kən kotos-ipən naoa un kəm ilat. ³¹ Kən nian kəmotəfin naoa un, nikiilat təmagien məto-inu nəghatən əh təmiləs-ipər nikiilat. ³² Jutas ne Saelas ilau ien mil rəha Uhgın. Kəmuəghat təfəməh kəm piatat min əh mətialəs-ipər nətəligən rəhalat matioal ilat koatətul əskasik. ³³ Kəmuatig tuwəh məsin ikin əh, kən piatat min kəmotəuatipin ilau kən motətapəh məmə Uhgın otos-ipən rəhan nəməlinuən kəm ilau, kən motahl-ipən ilau kiatalig-pən o netəm u kəmotahl-ipa ilau. ³⁴⁻³⁵ Kən Pol ne Panapas kəmuatig tuwəh məsin əpəh Antiok, kən ilat netəmin tēpət kəmoatən-iarəp ne moatəgətun netəmin e İərəmərə.

Pol ne Panapas kəmuəhap ilau min

³⁶ Nian neen uarisig, Pol təmən-ipən kəm Panapas məmə, “Təwir məmə kiatalig min mian muəplan pialau min e taon min itəm kəmuən-iarəp nəghatən ikin rəha

Iərəmərə kəm ilat, muəplan-tu məmə koatahratig.”³⁷ Kən Panapas tolkeike məmə otit min Jon Mak.³⁸ Məto Pol təplan məmə təsətuatipən, məto-inu Jon Mak tinapəs rəkis ilau əpəh Pamfilia mitəlig məsətəu-pənən ilau mətoarus kioal namnun e wək.³⁹ Kən kəmuən təskasik e nənən əh, kən muəhap ilau min. Kən Panapas təmit Mak kən mios nego kit mian əpəh Saepras.⁴⁰ Məto Pol təmit Saelas ilau min. Kən netəm koatəfak kəmotəfak məmə Iərəmərə otehm wir ilau e rəhan nəwirən, kən motahl-iarəp ilau.⁴¹ Kən kəmuəliwək mian-pən Siria ne Silisia ikin kən matuem əskasik niməfak min.

16

Timoti təmətəu-pən Pol ne Saelas

¹ Kən Pol təmaliwək min muwin əpəh Tepe ne Listra. Kən ikin əh, etənim kit əh-ikin rəha Iesu, nərgin u Timoti. Mama rəhan in noanol kit rəha Isrel, məto rəhan tata in etəm Kris.² Netəm koatəfak əpəh Listra ne Ikoniam kəmotən məmə Timoti in etəm təwir kit.³ Kən Pol tolkeike məmə otit ilau min. Kən təməhg-ipən in məto-inu təməsolkeikeən məmə noanol min rəha Isrel nikilat otəht rat məto-inu kotitun məmə tata rəha Timoti in etəm Kris.⁴ Kən nian iləhal kəməhaluwın e taon min, kəmətəhalən-iarəp kəm netənim rəha Uhgın nəghatən rəha aposol min ne elta min itəm kəmotələhəu əpəh Jerusalem. Kən mitəhaləgətun ilat məmə okotəkəike katətəu-pən nəghatən min əh.⁵ Kən e nolən əh, niməfak min kəmotəskasik e rəhalat nahatətən, kən nian rafin netənim koatuwa moatepət e niməfak.

Pol təməplan napiliiirən kit rəha Uhgın

15:37: Wək 12:12,25 15:38: Wək 13:13; Kol 4:10 16:1:
Wək 14:6; 2 Tim 1:5 16:2: Fil 2:19-22 16:4: Wək 15:23-29

⁶ Kən iləhal kəməhaluwın-pən əpəh Fritia ne Kalesia ikin, mətə-inu Narmin Rəha Uhgın təməsegəhan-inən iləhal məmə okəhaluwın-pən Esia ikin məhalən-iarəp nəghatən u əh-ikin. ⁷ Nian kəməhaluwa iuəhkir e ikin Misia ne ikin Pitinia, məhalolkeike məmə okəhaluwın Pitinia. Mətə Narmin rəha Iesu təsegəhan-inən məmə okəhaluwın. ⁸ Kən kəməhalaliwək məhaluwın-pən Misia ikin, kən məhalatite-pa e taon əh Troas. ⁹ Kən lapin in, Pol təməplan nat kit tahmen e napilairən. Təməplan məmə etəm Masetonia kit tatətul matətapəh əskasik ron məmə, “Awi, okol nakuwa Masetonia masitu etimat.” ¹⁰ Nian Pol tınəplan rəkis əm nat əh, kən enoataii-pən rəhatimat natimnat məmə ekotuwin Masetonia, mətə-inu enoatitun məmə Uhgın tətaun-in itimat məmə ekotən-iarəp namnusən təwir rəha Iesu kəm netəm ikin əh.

Litia əpəh Filipae təmən nıpahrienən e Iesu

¹¹ Kən emotos nego kit motiet əpəh Troas motaiu ətuatıp əm o nitən Samotres. Kən kəmən lawigin emotuwın motuar e taon Neapolis. ¹² Kən emotiet ikin-u motaliwək əm motuwın əpəh e taon əh Filipae, u tatəməhl aupən e nitən asol Masetonia. Netəm ikin əh, netəm Rom ətuatıp. Kən emotatig məsin əh-ikin.

¹³ Kən e Sapat, nian rəha nəfakən, emotiet e taon əh kən motuwın əpəh ləhau e nəhau kit itəm emotəto məmə netəmim kotuwın ikin katəfak. Kən emotuwın moatəpələh katəghat itimat nıpitan itəm kəmotaupən motuwa katəpələh. ¹⁴ Kən pətan Tuatira kit əh-ikin tatətəlig-in itimat, nərgin u Litia. In pətan itəm tatol-salim-in nıməhan nəgui-naris u nian rafin nıməhan əh nəmtin tiəkis pik. Pətan əh nian rafin in tatəfak kəm Uhgın, kən İərəməərə təmöl nikin tımətmətig məmə otən nıpahrienən e nəghatən itəm Pol tatən. ¹⁵ Kən kəmol

baptais lan ne rəhan mīn, ne rəhan iolwək mīn. Kən in tāmən-ipa kəm itimat məmə, “Awi, okol nakotuwa imak ikin kotatig məsīn məto-inu itəmat nīnotitun rəkis məmə io iatən nīpahrienən e lərəmərə.” Kən in təmatəkəike kəm itimat, kən ekotuwin iman ikin.

Kəmiləs-ipən Pol ne Saelas e kalapus əpəh Filipae

¹⁶ Kən nian kit, nian emoatuwin ikin rəha nəfakən əh, kən pətan əkəku kit təməplan itimat e suatip. In slef rəha netəmim neen itəm kəmos-nəmtin. Pətan əh narmin rat kit tətətig lan itəm tol in tatən-iarəp natimnat itəm otəpanuwa. Kən matol win e mənī tepət rəha rəhan netəm-iasol mīn məto-inu netəmim kotətou ilat məmə ilat okotəto rəhan nəghatən. ¹⁷ Kən in təmatuarisig-in itimat Pol, kən matən əfəməh məmə, “Netəm u, netəm rəha Uhgīn u in ilis, ilis pik. Koatən-ipinə kəm itəmat suatip rəha Uhgīn məmə in otosmegəh netəmim lan.”

¹⁸ Təmatol nəhlan etimat nian tepət, mətoarus nian kit Pol tinəto tərət o nat əh mīnərou in. Kən in təmeirair magət e narmin rat apon məmə, “E nərgi İesu Kristo iatən-ipinə kəm ik məmə onakiet rəkis e pətan əkəku un.” Kən roiu aɡin mīn, narmin rat apon təmīet e pətan əkəku əh.

¹⁹ Kən nian rəhan netəm-iasol itəm koatərəməərə lan kīnotitun məmə kīnotakīə e suatip rəhalat o nolən win e mənī, kəmotəto tərət. Kən kəmotaskəlīm Pol ne Saelas motiləs ilau motuwin əpəh e ikin rəha kaonsel rəha taon əh, ²⁰ məmə okuətul e nīganəmti netəm Rom, netəm rəha kot. Kən ilat kəmotən məmə, “Suah mil u ilau noanol rəha netəm İsrəl. İlau kətioal nat tərət tepət u imətət ikin. ²¹ İlau katuən məmə kitat okotəkəike kətəu-pən suatip pīsīn mīn. Məto suatip mīn əh kəsotətuatipən e lou rəhatat. Kitat netəm Rom. Okol kitat kəsotolən nəhlan.”

²² Kən netəm ikin əh kəmotuwa motəplan ilat mīnoatən rat ilau. Kən suah mil u rəha kot kuən-ipən kəm mopael

mīn mēmə okotapeg rəhalau natimnat motalis ilau. ²³ Kən kəmotalis ilau mau tepət, kən uarisig kotiləs-ipən ilau e kalapus. Kən motən-ipən kəm etəm tatehm kalapus mēmə otəsəmkarəpənən elau kiaiet muagim. ²⁴ Nian etəm rəha nehmən kalapus təməto nəghatən əh, təmīləs ilau muwīn e rum kit əpəh imə aɡin, kən mətu-pən nig e nelkilau tahmen e hankap.

Etəm tatehm kalapus təmən nīpahrienən e Iesu

²⁵ Kən nian tīnəlīs kīnkīn lapīn, Pol ne Saelas katuəfak, kən ilau katuan napuən mīn rəha nənwiwīən Uhgīn. Kən netəmim mīn e kalapus koatətəlig-in ilau. ²⁶ Kən roiu aɡin-əh mīn, namig asol kit təməlōal e nəptən kən mol nīmə kalapus təməlōal pīk, kən nafiluə mīn e kalapus kəmoterəh, kən sen itəm kəməlīs netəmim lan kəmotīsas. ²⁷ Kən nian etəm rəha nehmən kalapus təmāiir, məplan mēmə nafiluə mīn rəha kalapus kəmoterəh, nīkin təməht mēmə netəm koatəməhl e kalapus kīnotagim rafin. Kən mīləs-ipər rəhan naip mēmə otagimnu atip in lan.* ²⁸ Məto Pol təmagət əfəməh mēmə, “!Ei! !Əsaruan ik! Itimat rafin əpəh ikīn.”

²⁹ Kən suah əh təmaun mēmə okiləs lait ka, kən in təmaiu muwīn əpəh imə, mīsin-pən nulīn əpəh e nelki Pol ne Saelas ikīn mətasiəp. ³⁰ Kən mit ilau məhaliet əpəh ihluə kən mətapəh olau mēmə, “!Suah mil! ?Ekahro nulan mēmə Uhgīn otosmegəh io?” ³¹ Kən kuən-ipən kəm in mēmə, “Onəkəike mən nīpahrienən e Iərəmərə Iesu, kən mēmə Uhgīn otosmegəh ik ne rəham mīn.” ³² Kən kəmuən-ipən nəghatən rəha Iərəmərə kəm in ne netəmim itəm kotatig ilat mīn. ³³ Nat əpnapīn lapīn aɡin, məto suah

16:22: 2 Kor 11:25; 1 Tes 2:2 * 16:27: E nian əh, okəmə mopael kit tairaməg e etəm tatol kalapus tagim, okəike kohamnu mopael əh. 16:27: wək 12:18-19 16:30: wək 2:37

WƏK MĪN 16:34 70 WƏK MĪN 16:40

əh təmit ilau muwin maikuas e niməgəm min e nipətīlau itəm kəmalis ilau ikin. Kən e nian əm əh, kəmol baptais lan ilat rəhan min. ³⁴ Kən in təmit Pol ne Saelas muwin əpəh iman ikin mos-ipən nagwənən kəm ilau. Kən in ne rəhan min rafin nikilat təmagien marioah mətō-inu kəmotən nipahrienən e Uhgīn.

³⁵ Nian təmian, etəm rəha kot mil əh kuən-ipən kəm mopael min məmə, “Okotuwīn kerəh e suah mil əh kation.”

³⁶ Kən suah əh etəm rəha kalapus təmən-ipən kəm Pol məmə, “Etəm rəha kot mil kəmuən məmə ekoterəh etəlau nakatian, kən ialet mətian kən muətul mətīg.”

³⁷ Mətō Pol təmən-ipən kəm mopael min əh məmə, “? Ei, mətō naka əh? Itīmlau etəm Rom mil.† Kən etəm rəha kot mil əh kəsueplanən nat kit məmə emioal tərət, mətō e niganəmti netəmim kəmotalis itīmlau, kən kiləs-ipən itīmlau e kalapus. ?Kən roiu kioalkeike məmə oekiaiet anion əm? !Kəp! Ilau əm okuəike muea ikin-u kən mialəs-iarəp itīmlau.”

³⁸ Kən mopael min əh kəmotuwīn kən-ipən kəm etəm rəha kot mil əh. Kən nian kəmuətō məmə Pol ne Saelas ilau etəm Rom mil, ilau kəmuəgīn pik. ³⁹ Kən kəmian muən-ipən kəm Pol ne Saelas məmə, “!Ei, kəsi! Emioal tərət etəmlau.” Kən uarisig kiaiet ilau motiet e nipəg noa kalapus, kən muən-ipən wir kəm ilau məmə okiaiet e taon əh.

⁴⁰ Kən Pol ne Saelas, ilau kəmiaiet e kalapus mian e nimə rəha Litia. Ikin əh kəmuəplan piatat ne winitat min

† 16:37: Okəmə suah kit in etəm Rom, mətō katətu-pən nəghatən kit lan, kən lou kit əh-ikin rəhalat məmə aupən kapman otol nalpinən kəm in, mətō in otəkəike mətul e kot mən-iarəp nəwtain nəghatən katətu-pən lan. Afin e Wək 25:15-16.

rəha niməfak, kən muəghat məsın kəm ilat mətialəs-ipər nikilat. Kən uarisig u, kiaiet mətian.

17

Pol ne Saelas kəmian əpəh Tesalonaeka

¹ Kən Pol ne Saelas kəmualiwək mian-pən əpəh e taon mil əh Amfipolis ne Apolonia, mueia miaet-pa e taon əh Tesalonaeka. İkin əh, nimə rəha nuəfiminən kit əh-ikın rəha netəm Isrel. ² Kən Pol təmöl tahmen əm e itəm tatol nian mın, təmuwın əpəh imə e nimə əh. Kən e Sapat kisil ilat netəm əh noanol mın rəha Isrel kəmoatol nəghatən tepət o Naoa Rəha Uhgın. ³ In tatən kəm ilat məmə, “Naoa Rəha Uhgın tatən wir agın-əh məmə Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ıpa, otəpanəto nahməən e nıpətin, muwa mətoarus mimis, kən Uhgın otəpanosmegəh mın in e nımısən. İesu u itəm iatən kəm itəmat, inu Kristo əh.” ⁴ İlat neen kəmotən nıpahrienən e nəghatən əh, kən kəmotətəu-pən Pol ne Saelas. Kən netəm Kris tepət itəm koatəfak kəm Uhgın, ne nıpitan asol tepət itəm koatərəməə e nıpitan mın, kəmotətəu-pən ilau.

⁵ Məto netəm-iasol rəha noanol mın rəha Isrel, kəmotətəhak, kən motuwın moategəs-in netəm nol təfagə, əpəh e nıkal suatıp mın ne ikın mın, motuwa mınətos ilat mın, kən mınətol nəratən tepət əpəh e taon əh. Kən kəmotuwın e nimə rəha suah kit nərgın u Jeson, moteatəp nafiluə e nimə, moategəs-in Pol ne Saelas. Kəmotolkeike məmə okotıləs-ipən ilau e nelmi kaonsel əh-ikın əh.

⁶ Nian kəməsotəplanən ilau, kən kəmotaskəlım Jeson ne piatat mın neen motəmki-pən ilat məmə okotətul əupən in netəm-iasol mın rəha kaonsel. Kən kəmotagət əfəməh moatən məmə, “Suah mil əh Pol ne Saelas kətıoal nat tərət tepət e ikın mın, kən mınuea e taon rəhatat. ⁷ Kən suah u Jeson təmaun-in ilau kian iman ikın, məto ilat koatətəghl

lou rəha Sisa itəm tatərəmərə e nitən min. Ilat koatən məmә İərəmərə kit min əh-ikin tətətig, nərgin u İesu.”
⁸ Nian noanol min rəha İsrəl kəmotən nəghatən əh, motol netəmim ne netəm-iasol min əh kinotəruru əfəmәh məmә okotol naka. ⁹ Kən netəm-iasol min əh kəmotol Jeson ne piatat min kəmos-ipən məni neen, məmә in nəniəkisən kit məmә okəsotol minən nat əh, kən motahl-ipən ilat koatuwin.

Pol ne Saelas kəmian əpəh Perea

¹⁰ Nian tinapinəp, kən piatat min ikin əh kəmotahl-ipən Pol ne Saelas məmә okian e taon əh Perea. Nian kəmiaiet-pa ikin əh, kəmian e nimə rəha nuəfiminən rəha netəm İsrəl. ¹¹ Noanol min rəha İsrəl ikin əh nətəligən rəhalat təwir, maprəkis-in netəm Tesalonaeka, məto-inu kotolkeike pik məmә okotətəlig-in nəghatən rəhalau. Kən nian rafin, koatafin wir e Naoa Rəha Uhgın, moategəs-in məmә nəghatən rəhalau tətuatip o kəp. ¹² Məto-inu e nolən əh, kən tepət kəmotən nıpahrienən e İesu. Kən nıpitan asol min Kris tepət, ne netəm Kris tepət kəmotən nıpahrienən e İesu.

¹³ Məto nian noanol min rəha İsrəl əpəh Tesalonaeka kəmotəto məmә Pol tatən-iarəp min nəghatən rəha Uhgın əpəh Perea, kən ilat kəmotuwa min əpəh ikin minoatol netəm Perea kinotol min təməht kəm ilau. ¹⁴ Kən e nian əm əh, piatat min kəmotahl-ipən min Pol tuwin əpəh itəhəi muwin e nego muwin Atens, mapəs əm Saelas ne Timoti kətuatig əpəh Perea. ¹⁵ Kən netəmim itəm kəmotit Pol moatuwin Atens, kinoatitəlig-pa min Perea, Pol tahləpis ilat məmә okotən-ipən kəm Saelas ne Timoti məmә okuaut uəhai əm mian muəplan min in.

Pol əpəh Atens

¹⁶ Nian Pol təmatəsaḡin Saelas ne Timoti əpəh Atens, in təməto tərət pik məto-inu nian taliwək mətan ikin əh, məplan ikin əh tərtoah e narmi nat min. ¹⁷ Məto-inu o nat əh, kən in tuwin əpəh e nimə rəha nuəfiminən rəha netəm Isrel ilat netəm Isrel ne Iaihlua min itəm koatəfak kəm Uḡin, moatəḡhat pik o nat əh. Kən nian rafin in tatuwin ikin katol maket ikin matəḡhat kəm netəm əpnəpin min əm. ¹⁸ Kən iəḡətun min neen netəm Kris, kətaun-in ilat Epikiurien ne Sitoik,* ilat min koatəḡhat. Ilat neen koatən məmə, “?Suah əh təmiləs əm nəḡhatən əpəh kit e suatip matən, kahrmə tatən naka əpəh?”

Kən netəmin neen kotəmə, “Itimat ekotəto məmə tatəḡhat-in uḡin min rəha ikin pisin pisin min.” Koatəḡhat nəhlan məto-inu Pol tatəḡhat-in Iesu, matən məmə təminis məto Uḡin təmosmegəh min.

¹⁹ Kən kəmotəun-in-pən Pol məmə otuwa mətul e niḡanəmti kaonsel rəha netəm koatəpələh e nitot əh Areopakus. Kən kaonsel əh təmən-ipən kəm in məmə, “Ekotolkeike məmə ekotitun nipəti nəḡhatən wi itəm nakatən. ²⁰ Nəḡhatən min əh neen, ekotəto məmə tol pisin aḡin-əh, kən ekotolkeike məmə ekotitun nipətin.”

²¹ Kəmotəḡhat nəhlan məto-inu netəm Atens ne netəm ik pisin min itəm kəmotuwa Atens, kotolkeike məmə okotəpələh əm katətəlig-in nəḡhatən wi min əh, kən motəuhlin wir nənən lan.

²² Kən Pol tətul e niḡanəmti netəm rəha kaonsel əh məmə, “Netəm Atens. Io enəplan rəkis məmə rəhatəmat nətəligən tepət tatuwin o uḡin min. ²³ Nian io etaliwək

17:17: wək 18:19 * 17:18: Epikiurien ne Sitoik - iəḡətun min neen itəm koategəs-in nipəhrienən. Ilat Epikiurien koatən məmə natimnat itəm tatol suah kit nikin tagien, inu nəukətin rəha nəmegəhən təwir. Ilat Sitoik koatən məmə təwir okəmə suah kit təsətoən nəḡienən ne nahməən e nikin.

ikin-u imatəmat ikin, matəplan ikin nəkoatəfak min ikin ne narmi nat min, kən eməplan nəghatən kit itəm itəmat nəmotəte-pən rəkis e kəpiel kit məmə, INU IKİN KATƏFAK-PƏN KƏM UHGİN KIT ITƏM ITİMAT EKOTƏRURU. Məto uhgin itəm itəmat nəkoatəfak kəm in, itəm nəkotəruru, UhgİN əh inəh itəm io iatən-ipinə kəm itəmat. ²⁴ UhgİN əh inəh təmol nəptən u, ne natimnat rafin itəm koatatig lan, kən in matərəmərə e neai ne nəptən, in təsatigən e niməfak min itəm kitat əm netəmim kəmotol. ²⁵ Nat kit təsikəən ron itəm kitat netəmim kotitun nolən kosipən kəm in. Məto-inu in pişin əm tatos-ipa nəmegəhən kəm kitat kitiah kitiah, matos-ipa natimnat rafin kəm kitat. ²⁶ Aupən, aupən agin-əh, in təmol əm suah kitiah əm. Kən netəm rafin ikin min kəmotiet əm e suah əh, kən in pişin əm təmələhəu ilat rafin e ikin min, kən in pişin əm təmən nian itəm ilat okotan lan, ne nuantən min rəhalat. ²⁷ UhgİN əh təmol nəhlan məmə kitat rafin okotəkəike kegəs-in məmə okotehm, tahmen e etəmim itəm tateameam ərnapin əm məmə otehm nat kit. Məto niphrienən məmə UhgİN əh, sənəmə in isəu o kitat. ²⁸ Tahmen e itəm suah kit təmən aupən məmə, ‘Məto-inu kitat koatəkul-pən əm e UhgİN, kən moatos nəmegəhən, moataliwək, moatol natimnat rafin.’ Kən mahmen e suah kit rəhatəmat itəm təməte rəkis napuən kit məmə, ‘Kitat min kitat nenətİN min.’

²⁹ “Məto-inu kitat nenəti UhgİN, okol kitat kəsotənən məmə in tahmen e natimnat itəm netəmim koatol ilat e iaen u kol tatipit-ipit, ne silfa ne kəpiel. In sənəmə nat kit itəm suah kit titun nol əmən e nelmin o e rəhan nenatigən. !Kəp!

³⁰ “E nian əh aupən itəm netəmim kotəruru UhgİN, tahmen e itəm UhgİN təmahtosig-in niğanəmtİN məmə

17:25: 1 King 8:27; Wək 7:48 17:25: Sam 50:12 17:27: Sam 145:18;
Jer 23:23 17:29: Aes 40:18-20; 44:10-17; Wək 19:26

otəsəplanən nolən rat min əh. Məto roiu tatən kəm kitat rafin e ikin min rafin məmə, 'Itəmat rafin onəkotəuhlin itəmat e rəhatəmat min nolən rat min.' ³¹ In təmən nəhlan, məto inu in tinəmitəpun rəkis nian itəm in otakil nolən lan rəha netəmim, kən in otol əm e suatip itəm tətuatip. Uhgın tinitəpun rəkis etəmim itəm otakil nolən min rəha netəmim, kən in tinəmol rəkis kəm netəmim məmə in otol nəhlan, məto-inu tinol rəkis suah əh təmegəh e nimisən."

³² Nian ilat kəmotəto nəghatən məmə Uhgın təmol suah kit təmegəh min e nimisən, neen kəmotalah-əmnu, məto neen katən məmə, "Itimat ekotolkeike məmə ekotəto min rəham nəghatən." ³³ Kən Pol təmiet e nəghatən əh rəha kaonsel. ³⁴ Kən netəmim neen kotuwın kəkul-pən lan, moatən nıpahrienən e İesu. Netəm əh kit nərgin u Taionisəs, in etəm kit rəha kaonsel əh, ne pətan kit min nərgin u Tamaris, ne netəmim neen min.

18

Pol təmuwin Korin

¹ Uarisig e natimnat min əh, Pol təmiet əh Atens, muwin e taon pisin kit min, nərgin u Korin. ² İkin əh, təməplan suah kit, in noanol rəha İsrəl, nərgin u Akwila. Təmaiir əpəh Pontas, məto təmuwin mətatig əpəh İtali e taon asol əh Rom. Uarisig, kən etəm Rom əh, Klotias itəm tatərəməyə e ikin min, təmol lou kit məmə noanol min rəha İsrəl okotəkəike motiet Rom. Kən Akwila ne rəhan pətan Prisila kəmiaet mueia mətuatig əpəh Korin. Kəməsuatigən təfəməh kən Pol tiet-pa, məplan ilau. ³ Kən mətatig iləhal min ilau, matəkul-pən elau e wək rəhalau, məto-inu wək rəhan rəha nosən məni tahmen əm əh wək rəhalau. İlat netəm rəha nəhlən nimə tapolən. ⁴ Kən e nian rafin e Sapat, nian rəha nəfakən, Pol ne noanol

mīn rəha Isrel ne netəm Kris koatol nəghatən tepət əpəh e nimə rəha nuəfiminən rəha netəm Isrel, mətō-inu Pol tolkeike mēmə otiuw-pa ilat mēmə okotən nīpahrienən e Iesu.

⁵ Kən Saelas ne Timoti kəmiaiet Masetonia, kən nian kəmiaiet-pa ikin əh, Pol təmapəs wək kən matən-iarəp əm nian rafin namnusən təwir matən wīr kəm noanol mīn rəha Isrel mēmə Iesu in Kristo itəm Uhgīn təmən mēmə otahl-īpa. ⁶ Mətō ilat kəmotətəhau, kən moatəhai. Kən Pol təmorautin-orautin rəhan sot asol e niganəmtilat. Kən mən mēmə, “Okəmə nəkotatīg e nərətən lan nian Uhgīn otakil netəmim e Namnun Nian, mətō rəhatəmat atīp. Tətuoun əh-roiu, ekuwīn mən-iarəp namnusən təwir o laihluə mīn.” ⁷ Kən in təmīet elat muwīn mətatīg e nimə rəha suah kit sənəmə noanol rəha Isrel, mətō in tatəfak kəm Uhgīn, nərgīn u Titias Jastas. Rəhan nimə in e nīkal nimə rəha nuəfiminən rəha netəm Isrel. ⁸ Kən Krispas u in tatərəmərə e nimə əh, in ne rəhan mīn, ilat kəmotahatətə e Iərəmərə. Kən netəm Korin tepət mīn kəmotətō nəghatən rəha Pol, kən kəmotahatətə e Iesu, kən kol baptais elat.

⁹ Kən nian kit lapin, Pol təməplan nat kit tahmen e napilaiirən. E napilaiirən əh, Iərəmərə təməghat kəm in mēmə, “Əsəginən ilat. Uwīn mən-iarəp rəhak nəghatən məsamegən, ¹⁰ mətō-inu kilau min ik. Netəmim okol kəsotərəkinən ik, mətō-inu netəmim tepət e taon əh ilat rəhak netəmim mīn.” ¹¹ Kən Pol təmatīg ikin əh nup kitīəh kən məwīg sikis, matəgətun netəmim e nəghatən rəha Uhgīn.

Netəm Isrel kəmotiləs-īpən
Pol e kot

¹² Kæn nian Kalio, in kapman ræha netəm Akaea, kæn netəm Isrel kæmotuwa kitiaḥ motaskəlīm Pol motilæs motuwīn e kot. ¹³ Kæn motən mæmæ, “Suah u tətalkut mæmæ otiuw-pæn netəmim mæmæ okotəfak kəm Uhgīn e nolæn kit itəm tæsətuatipæn e Lou.”

¹⁴ Kæn Pol tæmətul mæmæ otəghat, mæto Kalio tæmən-ipæn kəm ilat mæmæ, “Netəm Isrel. Otətəlig-in-tu. Okæmæ nat u in nat kit tæsətuatipæn, o tæsətəu-pænən lou, itəmat nəkotitun rækis mæmæ ekæike mæto nəghatən rəhatəmat. ¹⁵ Mæto, nəghatən u in musmus æm kit rəhatəmat e nərig min ne natimnat min ræha Lou rəhatəmat, kæn tətətig æm etəmat mæmæ onəkotən kələhəu wīr. Io nīkik təsəgienən mæmæ ekakil nat tol nəhlan kit.” ¹⁶ Kæn in mahl-iarəp ilat e kot. ¹⁷ Kæn nian kæmotuwīn ihluə, æmun kæmotaskəlīm Sostenes u etəm-iasol ræha nimæ ræha nuəfiminən ræha netəm Isrel. Kæn kæmotoh kæmotoh əpəh e nafiluə e nimæ kot. Mæto Kalio tæsələn nat kit mæmæ otən-iəhau ilat.

Pol tæmitəlig Antiok əpəh Siria

¹⁸ Pol tæmatig nian tepət əpəh Korin ilat piatat min. Kæn uarisig tapəs ilat muwīn ikin əh-ikin Kegkria. Aupæn Pol tæmol nəniəkisən kit kəm Uhgīn, kæn ikin-u in tæməte min æm noanun matol namnun nəniəkisən lan rəhan. Kæn in tæmos min nego kit ikin əh mitəlig-pa Siria. Kæn Akwila ne Prisila kəmuətəu-pæn in. ¹⁹⁻²¹ Nian kæmotuwa e taon əh Efesas, iləhal kəməhaluar. Kæn Pol tæmuwīn əpəh imə e nimæ ræha nuəfiminən ræha netəm Isrel, kæn kæmotən nəghatən tepət. Ilat kæmotətapəh ron mæmæ otətig mæsīn ilat min ilat. Mæto in tæmæ, “Ei kəsi, kəpə. Okol esatigən.” Mæto nian in tæmīet tæmən-ipæn kəm ilat mæmæ, “Okæmæ Uhgīn tolkeike mæmæ ekuwa min, kæn epanuwa min məplan itəmat.” Kæn in tæmos nego kit mīet Efesas, mæto təmapəs Akwila ne Prisila kətuatig ikin əh.

²² Nian Pol təmuwa e taon əh Sisaria, kən muar. Kən maliwək muwin məmə otəplan netəm rəha niməfak əpəh Jerusalem. Kən uarisig, təmitəlig-pa mīn əpəh Antiok.
²³ Təmatig məsīn ikin əh, kən miet mīn maliwək muwin-pən əpəh Kalesia ne Fritia ikin matem əskasik netəm rəha Iesu.

Apolos təmuwin Efesas ne Korin

²⁴ Kən suah kit təmuwa əpəh Efesas, in noanol kit rəha Isrel, nərgin u Apolos. In təmaiir əpəh Aleksantria, kən in etəm wir kit rəha nəghatən, kən mitun wir mīn nəghatən mīn e Naoa Rəha Uhgīn. ²⁵ Ilat kəmoatəgətun rəkis in e suatip rəha İərəmərə. Kən nian rafin nigəm tatuəp e nikin o nən-iarəpən nəghatən rəha Uhgīn. Kən nəghatən rəhan e Iesu in tətuatip tətuatip. Məto in titun əm nolən baptais itəm Jon təmatol aupən. ²⁶ Kən in təmatən-iarəp əskasik nəghatən rəha Uhgīn əpəh e nimə rəha nuəfiminən rəha netəm Isrel. Nian Prisila ne Akwila kəmuəto in, kəmiait məhaluwīn əpəh e rəhalau nimə, kən muən-iarəp wir kəm in suatip rəha Uhgīn. ²⁷ Kən nian Apolos tolkeike məmə otuwīn əpəh Akaea, kən piatat mīn əpəh Efesas kəmotasitu lan motəte naoa kit tuwin kəm netəm rəha Iesu əpəh Akaea, motətapəh olat məmə kotitun nosən Apolos motuwīn əpəh iməlat ikin. Kən nian in təmuwin ikin əh, in təmasitu wir elat. Ilat mīn əh, ilat kəmotahatətə e Iesu e nəwirən rəha Uhgīn. ²⁸ Apolos təmasitu elat nəhlan məto-inu in etəm wir kit rəha nəghatən, kən in matən-iarəp wir e Naoa Rəha Uhgīn məmə Iesu in Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa. Kən e niganəmti netəmim, təmatoh-İəhau nəghatən rəha netəm Isrel.

19

Pol təmuwin mīn Efesas

¹ Nian Apolos tәмәtatig əh әpәh Korin, Pol tәмәtip suatip kit әpәh ilis ikin e nitot min miet-pa әpәh Efesas. Ikin әh tәмәplan netәmim neen rәha Iesu. ² Kән tәмәtapәh olat mәмә, “?Tahro? ?Narmin Rәha Uhgın tinuwa mәrioah mәtatig etәmat nian nәmotahatәtә e Iesu, o kәpә?”

Kән kәmotән-ipән kәм in mәмә, “Itimat esotәto aginән mәмә nat kit min әh-ikın Narmin Rәha Uhgın.”

³ Kән Pol tәмәtapәh olat mәмә, “?Mәto kәmol baptais ahro nulan etәmat?”

Kән kәmotән-ipән kәм in mәмә, “Kәmol baptais etimat e nolән baptais itәм Jon tәmatol.”

⁴ Kән Pol tәмә, “Nolән baptais itәм Jon tәmatol tatol e netәmim itәм koatәuhlin ilat e rәhalat nolән rat min. Mәto Jon tәmatән-iarәp mәмә netәmim okotәkәike mō-tahatәtә e etәmim itәм otәpanuarisig in. Suah u in Iesu.” ⁵ Kән nian netәmim kәmotәto nәghatән әh, kән kәmol baptais elat e nәrgi Iәрәmәрә Iesu. ⁶ Kән nian Pol tәmәlәhәu-pән nelmin e rәhalat-kapә, Narmin Rәha Uhgın tәmuwa mәrioah mәtatig elat. Kән kinoatәghat e nәghatән ik pisin min, kән moatән-iarәp nәghatән itәм Uhgın tatos-ipән kәм ilat. ⁷ Kән netәм әh, ilat rafin tuelef.

⁸ Kән Pol tәmatuwın e nimә rәha nuәfiminән rәha netәм Isrel e mәwig kisil matән-iarәp әskasik nәghatән e namnusән tәwır rәha Uhgın mәsәginән. Kән ilat min ilat, kәmotol nәghatән tәpәt mәto-inu in tolkeike mәмә otiuw-pa ilat o nәрәmәрәән rәha Uhgın. ⁹ Mәto netәmim neen, rәhalat-kapә tiәkis pik mәмә okotән nipahrienән e rәhan nәghatән. Kән kәmoatәghat rat e suatip rәha Iәрәmәрә rәhatat e niğanәmti netәmim rafin. Mәto-inu o nolән min әh, kән Pol tәmiet elat kән mit netәм rәha Iesu kotuwa koatuarisig-in. Kән nian rafin ilat netәmim

koatəghat əpəh e nima sikul asol kit itəm suah kit, nərğın u Tiranas, təmatəgətun ikin aupən. ¹⁰ Kən Pol təmatol wək əh o nup kəiu apiəpiə. Məto-inu təmatol nəhlan, kən netəmim itəm koatatig e ikin əh Esia, noanol mın rəha Isrel ne netəm əpnarın əm, ilat rafin kəmotəto nəghatən rəha İərəmərə.

Nenəti Skefa mın

¹¹ Kən Uhgın təmöl Pol tatol nat pişpis mın itəm tol pişin ağın-əh. ¹² Natimnat rəha Pol təhmen e iagkəsip ne natimnat itəm təmatuwın lan, netəmim koatəmik moatuwin moatek netəm koatimis lan. Kən nimisən mın kəmotəwir, kən narmin rat mın kəmotiet elat.

¹³ Kən netəm Isrel neen koatuwin ikin pişin pişin mın neen, moatəhg-iarəp narmin rat mın e netəmim, kən netəm əh kəmotalkut məmə okotol nat əh e nərği İərəmərə İesu. Kən kəmoatən-ipən kəm narmin rat mın məmə, “E nərği İesu, etəm kitiah əm itəm Pol tatən-iarəp, otiet.”

¹⁴ Kən e netəm kəmoatol nat əh, sepın əh-ikin nenəti suah kit, nərğın u Skefa, u in pris asol ağın rəha Isrel.

¹⁵ Məto narmin rat təməni-ipən kəm ilat məmə, “Ekitun suah u İesu, kən mıtun mın Pol. ?Məto itəmat pah mın un?” ¹⁶ Kən suah apon narmin rat tətətig lan, təmətul maht ilat mərəkin ilat, məhap-əhap rəhalat natimnat mapeg rəkis, kən kotaiپیپیə əm motağim e rəhan nimə kəmotəig e nita kəməhap-əhap ilat. ¹⁷ Nian noanol mın rəha Isrel ne netəm Kris kəmotəto nat əh, kəmotəğın pik. Kən netəmim komotiləs-ipər nərği İərəmərə İesu tər pik.

¹⁸ Kən netəmim tēpət itəm kotahatəta e İesu, kəmotən-iarəp kəm netəmim nat tərət mın itəm kəmoatol. ¹⁹ Neen itəm kəmoatəmik nərık, ilat mın kəmotəmik naoa mın rəhalat e nat əh moatuwa, moatan-ətıp e niganəmti

netəmim. Nian netəmim kəmotafin e nəm̄ti naoa m̄in əh, tahmen e fifti-milian fatu ilat rafin. ²⁰ Kən nəghatən rəha İərəmərə təmaiu iahgin e nəsanənən asol rəha Uhḡin.

Nərgəhəuən asol kit əpəh Efesas

²¹ Kən uarisig e nat əh, Pol tinən e nikin məmə otitəlig-pən əpəh Jerusalem, məto otuwin-pən Masetonia ne Akaea ikin. Kən in tən məmə, “Nian emuwin rəkis Jerusalem, ekəike muwin m̄in Rom.” ²² Kən in təmahl-ipən Timoti ne Erastas itəm katuasitu lan, məmə okuaupən mian əpəh Masetonia. Məto in otatig pitən məsin əpəh ikin Esia.

²³ Kən e nian əh, nərgəhəuən asol kit təmə̄r əpəh Efesas o Suatip rəha İərəmərə. ²⁴ Suah kit əh-ikin itəm tatol natimnat e iaen kit katən məmə silfa, nərgin u Temetrius. İkin-u netəmim tēpət koatəfak kəm uhgin kit pətan, nərgin u Atemis. Kən Temetrius tatol narmi nimə m̄in e silfa itəm tahmen e nimə rəha narmi nat rəha Atemis. Kən nian tatol-salim-in ilat, matos məni asol ilat rəhan netəmim m̄in.

²⁵ Kən təmaun-in rəhan netəmim m̄in ne netəm̄ p̄isin itəm koatol wək kitiəh əm məmə okotuwa kitiəh. Kən tən məmə, “İo m̄in, nəkotitun rəkis məmə koatol win e məni asol e wək u rəhatat. ²⁶ Məto itəmat nəmotəplan ne motəto məmə tahro nulan suah əh Pol tatərək̄in netəmim tēpət kən kinoatətəu-pən, sənəmə e Efesas əm, məto iuəhk̄ir ikin m̄in rafin e nitən əh Esia. In tatən-iarəp məmə uhgin m̄in itəm netəmim əm koatol e nelm̄ilat, sənəmə uhgin m̄in pahrien. ²⁷ Kən roiu əh, iuəhk̄ir əm tatərək̄in suatip rəhatat o nosən məni, kən iuəhk̄ir əm m̄in in tatol məmə netəmim okotəplan rat nimə rəha Atemis, u itəm in ilis p̄ik. Kən namnun, okəmə naka nəghatən rəhan otərək̄in nərgin Atemis itəm ilis p̄ik tuwa mol nat əpnəp̄in

əm lan. Məto ikin-u Esia ne ikin min rafin, netənim koatəfak kəm uhgin u rəhatat.”

²⁸ Nian kəmotəto nəghatən əh, nikilat təmahmə təmahmə, kən əmun minotagət əfəməh məmə, “!Ure e Ateṃis u Efesas!” ²⁹ Kən nat əh təmaiu mirəfin taon. Kən netənim tepət kəmotuwa kitiaḥ motuwın kaskəlim etəm Masetonia mil əh itəm katualiwək iləhal Pol, nərgilau u, Kaeas ne Aristakas. Kən kəmotuwın kələh kiuw-pən ilau əpəh ikin nian rafin koatol mitig asol ikin.

³⁰ Kən Pol tolkeike məmə otuwın məghat kəm netəm əh, məto netəm rəha İesu kəsotegəhan-inən. ³¹ Ne netəm-iasol neen rəha kaonsel asol əpəh Esia itəm kotolkeike Pol, kəmotahl-ipən nəghatən kəm in moatən-iəhau əskasik məmə otəsuwınən əh netəm əh-ikin.

³² Kən ikin əh, netənim koatol wilig wilig tepət motagət əfəməh. Neen koatən nat pişin, kən neen koatən nat pişin. Məto tepət kotəruru məmə kəmotuwa o naka. ³³ Kən noanol min neen rəha İşrel kəmotətgi-pən suah kit nərgin u Aleksanta məmə otuwın mətul aıpən-in ilat. Kən təmos-ipər nelmin matəfətutu ilat məmə otən-iarəp nəhmən rəhan. ³⁴ Məto nian netənim kəmotitun məmə in noanol kit rəha İşrel, kəmotagət əfəməh min məmə, “!Ure e Ateṃis əpəh Efesas! !Ure e Ateṃis əpəh Efesas!” Kəmotagət əfəməh motos aua kəiu.

³⁵ Kən etəm-iasol kit u kapman asol rəha taon Efesas, təmətul mən-iəhau ilat məmə, “!Okəsotagətən-tu!” Kən mən məmə, “!Ei, netənim! Ateṃis u, in uhgin rəhatat. Kən nərgin in ilis. Kən netəm ikin min rafin kotitun məmə in wək rəhatat netəm Efesas məmə okotehm wir niməfak rəhan, kən motehm wir kəpiel asim rəhan itəm təmisi-pən e neai muwa. ³⁶ Kən suah kit tikə itəm otən məmə

iateiuə. Kən tol nəhlan, təwir məmə nətəligən rəhatəmat teiuaiu. Təsəwirən məmə nakotalməl nulan.

³⁷ “Nəmosos suah mil un motuwa ikin-u, məto ilau kəsuaqləh-inən nat kit e nimə rəha narmi nat rəhatat, kən məsuəghat ratən e nərği pətan əh, uhgin rəhatat.

³⁸ Okəmə Temetrius ne rəhan iolwək mīn koatəplan-pən nəghatən rat e suah kit, nian əh-ikin rəha kot ne netəm u kot əh-ikin. Təwir məmə okotuwīn kən-iarəp nəghatən rat mīn əh itəm kəmotəto kəm ilat. ³⁹ Məto okəmə nat kit mīn əh-ikin itəm nakotolkeike məmə onəkotol, onəkotəkəike motiləs motuwīn e mitig ətuatip rəhan.

⁴⁰ Timətig əm məmə okotiləs-ipən kitat e kot o nolən u-roiu məmə koatərgəhəu pīk. Iuəhkīr kotəμου təpiə əm ikin. ?Kən okol kəsotənən nat kit məmə kəmotuwa ikin-u e nəpələhən u-roiu o naka? Məto-inu nəpələhən u, nīpətīn tikə.”

⁴¹ Nian təmən rəkis nəghatən əh, kən mən-iəhau nəghatən mahl-ipən ilat məmə okotagim mīn.

20

Pol təmuwīn əpəh Masetonia ne Akaea

¹ Nian nəratən əh təmol namnun, Pol təmaun-in netəm rəha İesu məmə okotuwa kitəh. Kən matəghat kəm ilat o nem əskasikən elat. Kən uarisig in, tauiatipin ilat miet maliwək muwīn əpəh Masetonia. ² Təmuwīn əh-ikin əh tēpət ikin kən matos-ipən nəghatən tēpət kəm netəmim rəha İesu matem əskasik ilat, kən miet-pa Kris.

³ Matig mos məwīg kisil ikin əh, kən uarisig təmə otos nego kit mītəlig-pa Siria. Məto təməto məmə noanol mīn rəha İsrəl kīnoatol noa anion kit məmə okotohamnu əpəh e nego. Kən təməuhlin rəhan nətəligən, kən mapəs nego mətalīwək əm mītəlig-pən Masetonia. ⁴ Netəmim itəm kəmoatətəu-pən e nian əh, kit u Sopata nəti Piras etəm Perea, ne Aristakas, ne Sekantas, etəm Tesalon-aeka mil, ne Kaeas etəm Tepe, ne Timoti, ne netəm

Esia mil u Tikikas ne Trofimas. ⁵ Kən e Filipae, netəm əh kəmotaupən motuwın katəsahgin itimat əpəh Troas. ⁶ Nian lafet rəha Pret U Is Tikə Lan təmöl namnun, itimat emotos nego kit motiet əpəh Filipae motaiu nian faif kən panotuwın əpəh Troas, motuwın motəplan ilat kən mətətig motos wik ariəpiə.

Iutikas təmimis kən məmegəh mın əpəh Troas

⁷ E Sarare lapın, emotuwa kitiah məmə ekotəfak, kən moatəgwən, kən moatun Nagwənən Rəha Nəmtətın Rəha İesu. Kən Pol təməghat kəm netəmim məto-inu titun məmə olawig tatuwın mapəs ilat. Kən təməghat mətoarus nalugi nian lapın. ⁸ Nipəgnoa nimə itəm ioatəpələh ikin, in e nimə kəmol kilpın-ilpın tər. Kən kəmasiepən e lait tərət əh-ikin. ⁹ Kən etəm aluə kit, nərgin u Iutikas, tatəpələh e winta ikin. Nian Pol tatən-iarəp nəghatən rəha Uhgın matən matən, kən Iutikas, napılən tınatos, tınatiuw nəm, əmun məmə e winta misipər muwın morin əpəh ləhau e nəptən. Kən nipəg noa nimə itəm təməmə ikin, in tatol kisil lan. Kən nian kəmotəiuaiu motuwın, məto tınimis rəkis. ¹⁰ Kən Pol təmuwın mın əpəh ləhau muwın misin nulin e nikali etəm əlue əh, kən miləs mago-ipa e nelmin mil, kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Nikitəmat təsahmən. In tınəmegəh mın.” ¹¹ Kən Pol təmər mın muwın əpəh ilis kən mol Nagwənən Rəha Nəmtətın Rəha İesu ilat mın ilat, kənu motəgwən kitiah. Kən tatəghat mın kəm ilat mətoarus tian, əmun tatuwın mapəs ilat. ¹² Kən ilat kəmotit etəm aluə un motuwın latuənu. Nikilat tətəgien məto-inu netəm aluə təməmegəh mın.

Kəmotiet Troas motuwın Maelitas

¹³ Kən Pol təmən məmə otaliwək əm muwın əpəh e taon əh Asos, məto itimat ekotuwın e nego motuwın kiləs in əh-ikin. Kən itimat ekotos nego kaupən kan əpəh Asos,

kən in tuarisig muwa. ¹⁴ Nian tāmiet-pa, ekotit motuwın e nego. Kən itimat rafin motuwın əpəh Mitilen. ¹⁵ Emotiet motuwın ikin əh, kən lawigin ekotuwa katəmahl ihluə e nəptən əh Kios. Kən lawigin mın ekotuwa e nəptən əkəku Samos. Kən lawigin mın epanotuwa Maelitas kən motuwar ikin. ¹⁶ Pol təmən rəkis məmə esotətulən Efesas məto-inu təsolkeikəən məmə ekotan pık əh e nitən Esia. In təmarkut məmə ekotuwın uəhai Jerusalem məmə in otuwın e lafet rəha Nagwənən Wi katən məmə Pentekos.

Pol təmauiatipin netəm-iasol mın rəha niməfak əpəh Efesas

¹⁷ Kən nian emotuwar əpəh Maelitas, Pol təmahlipən nəghatən əpəh Efesas məmə elta mın rəha niməfak okotuwa-tu kəplan. ¹⁸ Nian kəmotuwa, təməghat kəm ilat məmə, “Itəmat nəkotitun rəkis rəhak nolən itəm iatol nian emuwa əpis ikin-u Esia mətoarus-pa roiu. ¹⁹ Io iolwək əm rəha lərəməərə. Kən rəhak nətəligən in ləhau əm. Kən nian rafin nahui nəmtək tətaiu otəmat. Kən nian rafin etatig e nian əskasik mın, məto-inu noanol mın rəha Isrel kotolkeike məmə okotohamnu io. ²⁰ Itəmat nəkotitun məmə o nian iatəghat kəm itəmat ne matəgətun itəmat e niki netəmim natimnat mın itəm otasitu etəmat, məsəhluaig-inən nat kit otəmat, iatənipinə rafin e nıpəgnoa nimə mın kən ihluə e nigamnəmti netəmim. ²¹ Iatən-ipən ətuatip kəm netəm Isrel ne netəm Kris məmə okotəkəike motəuhlin ilat e rehalat nəmegəhən motuwa o Uhgın, kən motahatətə e rəhatat lərəməərə Iesu Kristo.

²² “Kən roiu əh, enatuwin Jerusalem məto-inu Narmin Rəha Uhgın təmən kəm io məmə ekuwin. Esitunən məmə ekahratig əh-ikin. ²³ Nat kitiəh əm ekitun məmə taon mın

rafin itəm iatuwin-pən ikin, Narmin Rəha Uhgın tatən-
ipa kəm io məmә nian ekuwin ikin əh ekatig e nərātən
kit kən muwin e kalapus. ²⁴ Kən esəginən natimnat min
əh. Nəmegəhən rəhak in nat əpnəpin əm. Məto iakolkeike
pik məmә ekol namnun wək itəm İərəmərə İesu təmos-
ipa məmә ekol o nən-iarəpən namnusən təwir e nəwirən rəha
Uhgın.

²⁵ “Emuwin e ikin min rafin matəghat kəm itəmat e
nərəmərəən rəha Uhgın, kən roiu əh ekitun məmә okol
nəsotəplan minən io nian kit. ²⁶ Kən iatən-
ipinə kəm itəmat əh-roiu e niğanəmti Uhgın məmә,
okəmә itəmat kit otuwin tərāt ikin, məto sənəmә io emol.
²⁷ Emən-
ipinə rafin natimnat kəm itəmat itəm Uhgın tolkeike
məmә onəkotitun.

²⁸ “Onakoatəto wir itəmat. Kən netənim itəm
Narmin Rəha Uhgın təmos-
ipinə e nelmitəmat, onəkotəkəike
kehm wir ilat e niməfak rəha Uhgın
tahmen e etəm rəha sipsip itəm
tatehm wir rəhan sipsip min. İlat
min əh, Uhgın təmos-
nəmtin ilat e niṭa nətin.* ²⁹ Enitun
rəkis məmә nian ekiet rəkis etəmat,
netənim neen itəm kotahmen e
kuri iarupin min okotuwa məmә
okotus itəmat netənim rəha İesu.
³⁰ Itəmat atip min əm neen
okəpanotətul moteiuə məmә
okotit-irəkis netəm rəha İesu.
³¹ Kən onakoatəto wir itəmat
kən məsotaluinən məmә e nup
kisil eməsapəsən nən-
ipinəən nəghatən u kəm itəmat
e nian min rafin. Kən nian neen,
emitasək otəmat.

³² “Kən roiu əh, iatos-
ipən itəmat e nelmi Uhgın,
ne nəghatən rəhan kəm itəmat
məmә in təmolkeike pik

20:23: wək 9:16; 21:11 20:24: wək 21:13; 2 Tim 4:7 * 20:28:
Suatip kit min o nəuhlinən nəghatən u “niṭa nətin” in tol
min-nulan: “niṭan atip.” 20:28: 1 Tim 4:16; 1 Pita 5:2-4 20:29:
Mat 7:15; Jon 10:12 20:31: 1 Tes 2:11

itəmat. Nəghatən u nəsanənən lan əh-ikin məmə otol itəmat nakotəskasik, kən mos-ipinə nəwirən itəm Uhgın təmən rəkis məmə otos-ipən kəm rəhan netəmim min.

³³ “Io sənəmə etəmim itəm iakolkeike pik məni rəha etəm pisin, o natimnat itəm koatuwin lan. ³⁴ Itəmat nəkotitun rəkis məmə io atip əm, iatol wək o nosən natimnat itəm io ne netəm koatuarisig-in io kotalkeike o natigən. ³⁵ Nian nəmotehm rəhak nolən min, eməgətun suatip min əh kəm itəmat məmə onəkotol mihin motasitu e netəm u kəsotəskasikən. Kən onəsotaluinən nəghatən rəha İərəməərə İesu itəm təmən məmə, ‘Təwir agın o netəm u itəm koatos-ipən kəm netəmim maprəkis-in itəm koatəsağın məmə okos-ipən kəm ilat.’ ”

³⁶ Nian Pol təmol namnun rəhan nəghatən, təmeiuaiu misin nulin kən məfak ilat min ilat. ³⁷ Kən kəmotasək pik motaskəlim Pol katəpah nıkapın motauiatipin. ³⁸ Kəmoatəto tərət pik məmə təmən kəm ilat məmə okol kəsotehm minən niğanəmtin. Kən ilat min kəmotaliwək motuwın əpəh nego ikin.

21

Pol təmuwin Jerusalem

¹ Nian emotauiatipin rəkis ilat, emotuwın e nego kən motiet, motaiu ətuatip əm o nitən əkəku əh, Kos. Kən lawigin ekotuwa e nitən əkəku əh, Rotes. Kən emotiet min ikin əh motuwa min e ikin kit katən məmə Patara, kən motuwar ikin. ² İkin əh emotəplan nego kit, kınatən məmə otiet muwin əpəh Fonisia. Kən ekotətıpən lan motiet min. ³ İtimat emotuwa kəplan nitən asol əh Saepras, kən motaiu-pən e nıkalın u pis ikin kən motaiu e nitən Siria. Nego əh təmuwa e taon əh Taea məmə otəmki-par natimnat ikin. Kən ekotuwar ikin.

⁴ Ikin əh emotuwın kəplan netəm rəha İesu. Kən motatig itimat min ilat, kos wik apıəpiə kit. Kən Narmın Rəha Uhgın təghat kəm ilat, kən ilat kəmotən-ipən əskasik kəm Pol məmə otəsuwinən Jerusalem. ⁵ Məto nian rəhatimat natigən ikin-u tinol namnun, kən ekotiet minoatuwin, kən netəm rəha İesu ikin əh, ne rəhalat nıpitan min, ne nətilat min kəmotətəu-pa itimat ekotuwın əpəh itəhəi e niməkləkil. Kən motisin nulitimat ikin motəfak, kən motauiatipin itimat min. ⁶ Kən ekotuwın e nego, ilat kotitəlig-pən iməlat ikin.

⁷ Kən nego təmıet Taea maiu o nitən Toleme. Kən ekotuwar ikin motuwın kəplan piatimat min, kos nian kitiəh. ⁸ Kən lawigin, ekotiet min motuwın kuwar əpəh e taon Sisaria kən motuwın kətatig e nimə rəha Filip u itəm tatuwin ikin min matən-iarəp namnusən təwir. Kən in tatol sepin lan e netəmim itəm kəməmki-pər ilat aypən o nasituen e aposol min. ⁹ Netin pətan kuwit kəsotətəu-pənən iərman. Nıpitan əh koatən-iarəp nəghatən itəm Uhgın tatos-ipən kəm ilat.

¹⁰ Emotatig nian kisil o kuwit ikin əh, kən ien kit rəha Uhgın əpəh Jutia təmuwa, nərgin u Akapus. ¹¹ Təmuwa məplan itimat kən miləs-irəkis kətət rəha Pol, kən məlis əfımən atip nelmin ne nelkin lan, kən mən-iarəp məmə Narmın Rəha Uhgın təmən kəm in məmə, “Netəm-iasol neen rəha İsrəl okotəlis nəhlan suah əh rəhan u kətət, kən motiləs-ipən e nelmi İaihluə min.” ¹² Nian emotətə nəghatən əh, itimat netəm ikin əh, emotən-iəhau əskasik Pol məmə otəsuwinən Jerusalem.

¹³ Məto Pol tən-ipin kəm ilat məmə, “?Tahro nakotasək? Nəkotol katətəghl nikik o nuwinən ikin əh. İo esəgin

21:4: wək 20:23 21:8: wək 6:5; 8:40 21:10: wək 11:28
21:11: wək 20:23; 21:33

əmən o nuwinən e kalapus o nərǵi İərəmərə İesu, məto iategəhan min məmə ekimis ron əpəh Jerusalem.”

¹⁴ Nian emotəplan məmə okol Pol təsəuhlinən rəhan nətəligən, kən ekotapəs əm, moatən məmə, “Pəs İərəmərə otol əm nulan itəm in tolkeike mihin.”

¹⁵ Emotatiǵ məsin ikin-u, kən uarisig ekotaii-pən rəhatimat natimnat, moataliwək əm motuwın Jerusalem.

¹⁶ Netəmin neen rəha İesu əpəh Sisaria kəmotətəu-pa itimat motit itimat motuwın e nimə rəha etəm Saepras kit u in etəm rəha İesu nuwəh rəkis mətoarus-pa əh-roiu, nərǵin u Nason. Kən motapıl ikin.

Pol təmuwin məplan Jemes

¹⁷ Nian emotuwa Jerusalem, piatat min nikilat təmagien pik məmə okotəplan itimat. ¹⁸ Kən lawigin Pol ne itimat rafin ekotuwın məmə ekotəplan Jemes. Kən elta min rafin rəha niməfak kəmotuwa. ¹⁹ Pol təmən təwir kəm ilat kən mən-iarəp wir kəm ilat natimnat rafin aǵin-əh e rəhan naliwəkən itəm Uhgın təmol kəm İaihlua min.

²⁰ Nian kəmotəto nəǵhatən əh, ilat rafin nikilat təmagien, kən kotənwiwi Uhgın motən-ipən kəm Pol məmə, “Ik ninitun rəkis məmə roiu əh netəm İsrəl təhmen e taosan tərət kinotitun İesu, kən ilat rafin kotaskəlim pik Lou rəha Moses. ²¹ İlat kinəmotəto rəkis nəǵhatən neen itəm katən məmə nakatəgətun noanol min rəha İsrəl əpəh ikin rəha netəm pisin pisin min məmə okotapəs Lou rəha Moses. Kən motəto məmə ik nakatən kəm ilat məmə okəsəhg-ipənən nenətilat min, kən kəsətəu-pən minən kastom rəhatat. ²² Roiu əh ilat okotəto məmə ik ninuwa ikin-u mətatig. ?Kən okotəhro nulan əh-roiu? ²³ Təwir məmə onəkol nat u itəm ekotən-ipinə kəm ik əh-roiu. Nəman kuwit ikin-u itəm kəmotol nəniəkisən kit

ilat Uhgĭn. ²⁴ Olawĭg nəkəike mit ilat motuwĭn, kən mos-nəmtĭn rəhalat nat megəh mĭn rəha sakrifais, kən itəmat mĭn ilat motol sakrifais rəha nafələn itəm Lou rəhatat tatən. Kən ilat kotitun nakən rəhalat-kapə təpiə. Nian natol natĭmnat rafin əh, kən netəmim okotitun məmə kateiuə lam, məto nĭpahrienən, ik nataskəlĭm əh Lou rəha Moses. ²⁵ Itimat emotahl-ipən rəkis naoa kit kəm Iaihlua mĭn itəm kotahatətə e Iesu. Naoa tatən nəhlan məmə ilat okəsotunən nĭta, ne nagwənən itəm katol sakrifais lan kəm narmi nat mĭn, kən məsotunən nat megəh itəm kəmaril nentou məto-inu nĭtan əpəh ikĭn e nĭpətĭn, kən məsotolən təfagə e pətan.” ²⁶ Kən lawĭgin, Pol ne netəm əh kuwit kotuwĭn kol natĭmnat itəm Lou tatən. Kən Pol tuwĭn əpəh e Nĭmə Rəha Uhgĭn məmə otən-ipən kəm pris mĭn məmə nian kuwəh əh-ikĭn tətətig əh məmə Lou tatən, kən pris mĭn okotol sakrifais kuwit tĭnahmen-in netəm mĭn əh.

Netəm Isrel kəmotaskəlĭm Pol əpəh e Nĭmə Rəha Uhgĭn

²⁷ Nian tĭnuwa iuəhkir o nian sepĭn itəm sakrifais rəha nafələn otol namnun lan, netəm Isrel neen itəm kəmotisi-pən Esia aupən, kəmotəplan Pol əpəh e nĭməfak, kən kĭnotos nĭmanĭn netəmim rafin əh, kən motaskəlĭm Pol, ²⁸ motagət əfəməh lan məmə, “!Ei, netəm Isrel! !Otuwa kasitu etimat! Suah ilouin əpə itəm tatuwĭn ikĭn mĭn matəgətun netəmim məmə okotetəhau kitat matən kəm ilat mĭn məmə Lou rəha Moses in nat ənəpĭn əm ne Nĭmə Rəha Uhgĭn. Kən mit netəm Kris neen u Iaihlua mĭn motuwa ikĭn-u imətət pĭsĭn əm ikĭn e Nĭmə Rəha Uhgĭn, kən nolən əh təmətgəhl Lou kən mĭnol tĭnamkĭmĭk ikĭn-u.” ²⁹ Kəmotən nəhlan məto-inu kəmotəplan suah əh Trofimas etəm Efesas təmətaliwək ilau Pol əpəh i taon.

21:24: Nam 6:1-20; Wək 18:18

21:25: Wək 15:29

21:26: 1 Kor

9:20

Kən nikilat təht məmə okəm-naka Pol təmit muea e ikin rəha netəm Isrel e Nimə Rəha Uhgın.

³⁰ Kən netəmim rafın e taon kəmotagət əfəmäh o nat əh, motaiu motuwın kaskəlīm Pol motewkəkan-iarəp əpəh e Nimə Rəha Uhgın. Kən pris mın kotahtosig uəhai əm e nafiluə e Nimə Rəha Uhgın. ³¹ Nian kəmotalkut məmə okotohamnu Pol, kən etəm tatərəməre e mopael mın rəha Rom əpəh Jerusalem, təmos nəghatən məmə katol nat asol kit əpəh e taon. ³² Kən təmaut məmik rəhan neen mopael mın ne netəm-iasol mın lan motaiu motuwın əpəh netəmim koatəmou ikin. Nian netəmim kəmotəplan ilat, kən kotapəs nohən Pol, kətul kəpnarın əm.

³³ Kən etəm tatərəməre e mopael mın təmuwa o Pol maskəlīm, kən magət e rəhan mopael mın kotuwa motəlis e sen kəiu. Kən motətapəh o netəmim məmə, “?Etəmim pah u? ?Təmol nat tərət naka?” ³⁴ Kən nımanın netəmim neen koatən nəghatən pısın, neen koatən nəghatən pısın. Məto-inu kinotəruru ətuatıp nəukəti nəghatən, kən nagətən tınepət. Etəm tərərəmə e mopael mın apon tınəruru məmə kəmahrol nulan, kən magət e rəhan mopael mın məmə otıləs Pol kan e nimə rəhalat.

³⁵ Nian Pol tınategupər-egupər məmə otuwın imə, kən mopael mın kəmotəpən ron kiləs-ipər, məto-inu netəmim nikilat təmahməh pik məmə okotoh. ³⁶ Ilat rafın kəmoatuarisig-in moatən əfəmäh məmə, “!Otohamnu ! Otohamnu!”

Pol təmən nəwtain nəghatən

³⁷ Nian kəmotıləs motuwın məmə okotegu-pən imə, kən tən-ipən kəm etəm tərərəmə e mopael mın məmə, “!akolkeike məmə ekən nat kit kəm ik.”

Kən etəm tərəmərə e moɓael min təmә, “?Nakahro mitun nəghatən Kris? ³⁸ ?Okәмә naka ik etəm Ijip ilouin itәм nəmatol nərātən kәм rəhatimat kapman aupән, kән mәмik netәmim fo-taosan ilat Netәм Rəha Neim Apin itәм kotohamnu netәmim, kән motuwin kətatig әpәh ikin taruән-aruән ikin?”

³⁹ Mәto Pol tәмә, “Kәp. Io noanol kit rəha Isrel. Emaiir әpәh Silisia e taon keike Tasas, kән io iatos nәрәмәрәән rəha ikin әh e taon әh. Awi, kol nakegəhan-in io pəs ekəghat-tu kәм netәм min әh.” ⁴⁰ Kән tegəhan in. Kән Pol tәtul-pәр әpәh kategupər-egupər ikin mīlēs-ipər nelmin mefәtutu ilat lan mәмә okәsotagətән. Nian kәмәsotagətән, kән tәghat kәм ilat e nəghatən Isrel mәмә,

22

¹ “Tata min ne piak min. Otәtәlig-in-tu io. Pəs ekән rəhak kәм itәmat.” ² Nian kәmotәto mәмә tәмәghat kәм ilat e nəghatən әtuatip rəhalat, kән nəghatən tәmikә agin-әh, moatәtәlig-in.

Kән tән mәмә, ³ “Io noanol kit rəha Isrel. Emaiir әpәh Silisia e taon әh Tasas, mәto emepәt u Jerusalem. Kamaliel tәмәgәtun io. Tәмәgәtun wir io e Lou rəha tipitәt min mәмә ekәtәu-pән әtuatip. Kән e nian әh, ematәsanән o nolән natimnat itәм Uhgın tolkeike tahmen etәmat u-roiu. ⁴ Aupән ematoh netәmim itәм kotәtәu-pән Suatip Rəha Iesu. Kән mәtaskәlim ilat, nәman ne nipitan, matәmki-pән ilat e kalapus. ⁵ Nəghatән min u pris asol agin ne netәм-iasol min rəha kaonsel rəhatat kotitun nәнән mәмә nipahrienән. E nian әh, emos naoa rəhalat muwin әpәh o netәм Isrel әpәh Tamaskes. Kән ematuwin ikin әh mәмә ekaskәlim netәм min әh rəha Iesu mәмik

ilat muwa məmki-pən ilat e kalapus əpəh Jerusalem mol nalpınən kəm ilat.

Pol təmən-iarəp məmə təmahro mətəu-pən İesu
(Wək 9:1-19; 26:12-18)

⁶ “E nian mitgar tinalalin əm, kən enuwa iuəhkir o Tamaskes, kən nəhag-əhagən kit tatuəp təruən təruən, təmisi-pən e neai, masiəgəpın-pınə io ikin. ⁷ Kən ekisi-pər morin e nəptən. Məto nəwia suah kit tatən-ipa kəm io məmə, ‘!Sol! !Sol! ?Tahro natol tərət kəm io nulan?’ ⁸ Kən ekəmə, ‘?Məto İərəməərə, ik pah?’ Kən təmə, ‘İo İesu, etəm Nasaret u itəm ik natol tərət lan.’ ⁹ Netəm itəm kəmoatuarisig-in io e suatip, kəmotəplan nəhag-əhagən əh, məto kəməsətətəən nəwia suah əh itəm təməghat kəm io. ¹⁰ Kən ekətapəh ron məmə, ‘?İərəməərə, ekahro nulan əh-roiu?’ Kən İərəməərə tən-ipa kəm io məmə, ‘Ətul maliwək muwın əpəh Tamaskes. İkin əh, suah kit əh-ikin itəm otən-ipınə kəm ik natimnat itəm Uhgın tınəmən rəkis məmə ik onəkol.’ ¹¹ Məto-inu nəhag-əhagən əh təsanən pik, kən mol niğanəmtək təpis, kən netəmim itəm koatuarisig-in io kotos əm nelmək motit io ekotuwin Tamaskes.

¹² “Kən ikin əh, suah kit əh-ikin, nərgın u Ananaeas, in suah kit itəm tətəskəlīm wir Lou rəhatat, kən netəm İsrəl əh-ikin əh kotisiai-in pik. ¹³ Kən təmuwa məplan io mətul-pa iuəhkir ron io məmə, ‘Piak Sol, roiu əh niğanəmtim otəwir min.’ Kən e nian əm əh, niğanəmtək təmaiiir min enatəplan in. ¹⁴ Kən tən-ipa kəm io məmə, ‘Uhgın rəha tıpıtət min aıpən, in təmitəpun rəkis ik məmə ik onəkıtun natimnat itəm in tolkeike. Kən ik məplan Etəm Ətuatip əh rəhan, kən məto ətuatip rəhan nəghatən e nohlin. ¹⁵ Onəkəike mən-iarəp kəm netəmim rafin natimnat itəm ik nəməto kən məplan. ¹⁶ ?Kən roiu əh, nakatəsağın

naka? Ətul muwin məfak-pən kəm Iesu, kən kol baptais lam, kən in otafəl rəham nolən rat min.’ ”

Uhgin təmahl-ipən Pol kəm netəm u sənəmə netəm Isrel

¹⁷ Kən təmatən məmə, “Uarisig e nat u, kən ekuwin Jerusalem. İkin əh, emuwin e Nimə Rəha *Uhgin* matəfak, kən məplan napilairən kit itəm *Uhgin* təmos-ipa. ¹⁸ E napilairən əh, eməplan İərəməyə tatən-ipa kəm io məmə, ‘Ətul uəhai əh-roiu agin miet Jerusalem. Məto-inu netəm ikin-u okol kəsotətəlig-inən rəhak nəghatən itəm ik natən.’ ¹⁹ Məto ekəmə, ‘İərəməyə, netəm əh kotitun wir məmə aupən ematuwin əpəh e nimə rəha nəfakən rəhalat mətaskəlim netəm u kotahətətə lam muwa mətəlis ilat matəmki-pən ilat e kalapus. ²⁰ Kən nian netəmim kəmoatətimnu Stipen, kən nitan təmaiu məto-inu təmatən-iarəp ik. Məto io min, ematətul itimat min ilat. Kən nikik tətəgien məto-inu kotaht Stipen e kəpiel, kən mətehm rəhalat natimnat.’ ²¹ Məto İərəməyə təmənipə kəm io məmə, ‘Uwin. Məto-inu io etahl-ipən ik ikin əh kəm laihluə min.’ ”

²² Kən kəmoatətəlig-in wir kətoarus tən namnun. Məto nian kəmotətə nəghatən əh, motagət əfəməh məmə, “!Otıləs-iarəp suah un, kəhamnu! !Təsəwirən məmə otatig!” ²³ Kəmoatəkəike motagət əfəməh motərakin əpnapin əm rəhalat natimnat, moatəmik nimoulul katərakin əpnapin əm. ²⁴ Kən etəm Rom itəm tərəməyə mopaəl min tən məmə okiləs kan əpəh e nimə rəha mopaəl min. Kən təmə okəlis məto-inu tolkeike məmə Pol otən kəm in məmə netəmim kotagət pik lan nəhlan o naka.

²⁵ Məto nian kəmoatietain wir Pol məmə okətalıs, kən tən-ipən kəm netəm-iasol min əh kit rəha mopaəl min

itəm tatətul iuəhkir ron mämə, “!Ei! Io etəm Rom u. ? Tətuatip mämə onəkotalis io nian esuwinən əh e kot?”

²⁶ Nian etəm-iasol rəha mopael min təməto nəghatən əh, təmuwin məplan etəm tərəmərə elat mən-ipən kəm in mämə, “!Ei! !Okəmə naka ik nəkəruru suah əh in etəm Rom!”

²⁷ Kən etəm tərəmərə e mopael min əh tətəpəh o Pol mämə, “!Ei! Ən wir-tu mämə ik etəm Rom pahrien o kəp.”

Kən Pol tən mämə, “Əwəh. Iatən pahrien.”

²⁸ Kən etəm tərəmərə e mopael min təmə, “Emətou mənı pık o negəhan-inən io mämə ekuwa io etəm Rom.”

Məto Pol təmə, “Rəhak tata in etəm Rom. Kən tol nəhlan, io etəm Rom.” ²⁹ Kən əmun mopael min itəm kəmoatətul matip mämə okotalis Pol kəmotaut kani məntaalat ka isəu. Kən nian etəm-iasol əh təmitun mämə Pol in etəm Rom, kən təməgin məto-inu tinəlis rəkis e sen.

Pol təmətul aypən e kaonsel

³⁰ Kən lawigin, kən etəm tərəmərə e mopael min əh tolkeike mämə otitun ətuatip mämə tahro netəm Isrel koatol nəhlan e Pol. Kən mən kikis rəkis sen lan, kən maun-in pris asol min ne netəm-iasol rəha kaonsel rəha netəm Isrel mämə okotəpələh kəghat, kən muwin mıləs Pol muwa tətul aypən in ilat.

23

¹ Kən Pol təmətag-pən ətuatip əm o netəm rəha kaonsel, kən mən mämə, “Piak min. E rəhak nəmegəhən aypən mətoarus-pa u-roiu, esətoən mämə nıkkik otəgin mämə emol nat tərət kit e nıganəmıti Uhgın.” ² Kən pris asol agın əh Ananaeas tən-ipən kəm netəm koatətul iuəhkir ron mämə kit otem-pən nohlin. ³ Məto Pol təmən-ipən kəm in mämə, “!Uhgın otol mihin min lam! Ik nakahmen

e nimə itəm kəmol pen lan tərüən pik əm ihluə, məto tamkimik əpəh imə. ?Tahro natəpələh ikin-u mətakil io e Lou rəhatat, məto ik nəmən məmə kit otem io? Ik ninətgəhl rəkis Lou əh.”

⁴ Netəm koatəpələh iuəhkir o Pol kotəmə, “? Tahro natəghat rat e pris asol aɡin rəha Uhgın?”

⁵ Kən Pol təmə, “Piak mın. Io esitun aɡin-əhən məmə in pris asol aɡin rəha Uhgın. Məto io ekitun məmə Naoa Rəha Uhgın tatən nəhlan məmə, ‘Əsəghat ratən e netəm itəm kotepət lam.’”

⁶ Kən təməplan məmə nəwtain kaonsel məsin ilat Satusi mın, kən nəwtain məsin ilat Farisi mın. Kən in təməghat əfəməh məmə, “Piak mın. Io Farisi kit. Rəhak tata ne tipik mın, ilat Farisi mın. Məto netəm u kotolkeike əm məmə okotiuw-iarəp io e kot məto-inu emələhəu-pən rəhak nətəligən e nahatətəən u rəhatat məmə etəm təmimis otəpanəmegəh mın.”

⁷ Nian təmən rəkis əm nəghatən əh, kən Farisi ne Satusi mın kəmotərgəhəu asol əpəh imə e kaonsel, kən minotəhap ilat mın, minotol nənən kəiu. ⁸ Məto-inu Satusi mın koatən məmə nian etəmim otimis, okol təsəmegəh minən. Kən moatən məmə nagelo tikə, kən narmin tikə. Məto Farisi mın koatən məmə, nat miləhal əh, in nıpahrienən.

⁹ Məto-inu o nat əh, kən ilat kəmotagət pik ron. Kən nəghatən rəhalat təmər muwin ilis.

Kən iəgətun mın neen rəha Lou u Farisi mın, kəmotən əskasik məmə, “Itimat esotəplan-pənən nəghatən rat kit ne e suah u. Okəm-naka nıpahrienən məmə narmin kit o nagelo kit təməghat kəm in.”

¹⁰ Kən nərgəhəuən təməskasik pik. Kən etəm tərəmərə e mopael mın əh, təgin məmə okəmə okotiləs Pol əh-roiu,

okotearəsin-earəsin. Kən tahl-ipən rəhan mopael min məmə okotuwin kiləs-irəkis Pol kiləs kan min əpəh iməlat ikin.

¹¹ Kən lapin əmun, İərəməyə tuwa o Pol mən-ipən kəm in məmə, “Nat əh, nat ərnapin əm. Əsəginən. Ik nəməni-iarəp rəkis io ikin-u Jerusalem. Kən onəkol mihin min əpəh Rom.”

Netəm Isrel neen kəmotən anion məmə okotohamnu Pol

¹² Kən lawigin, netəm Isrel neen kəmotəpələh e nəghatən kit, kən motən anion məmə okotohamnu Pol. Kən motol nəniəkisən kit məmə okəsotagwənən ne motənim nəhau kətoarus okotohamnu Pol. Kən okəmə okotətgəhl nəniəkisən əh, pəs Uhgın otoh ilat kotimis.

¹³ İlat taprəkis-in foti itəm kəmoatol anion noa əh. ¹⁴ Kən kəmotuwın o pris asol min, ne netəm-iasol min rəha niməfak rəha netəm Isrel, motən-ipən kəm ilat məmə, “Emotol nəniəkisən kit məmə esotunən nat kit mətoarus ekotohamnu Pol. ¹⁵ Kən itəmat ne netəm rəha kaonsel onəkotəkəike kahl-ipən nəghatən kəm etəm tərəməyə e mopael min rəha Rom motətapəh ron məmə, otəkəike miləs min Pol muwa u ikin-u, kən moteiuə lan məmə onəkotəplan o natimnat min əh rəhan. Kən itəmat ekotəhluaiğ e suatip kətəlkəlik məmə okotiləs kətah u, kən ekotaskəlim kohamnu.”

¹⁶ Məto rəhn ioanian Pol kit iərman, nəti winin, təməto nəghatən əh, kən muwin əpəh imə mopael min ikin mən-iarəp kəm Pol. ¹⁷ Kən Pol taun-in etəm-iasol kit rəha mopael min tuwa, kən tən-ipən kəm in məmə, “Awi, okol nakit etəm aluə u muwin tehm etəm tərəməyə e mopael min. In tatos nəghatən kit məmə otən kəm in.”

¹⁸ Kən mopael əh tit mian o etəm tərəmərə elat. Kən mən-ipən kəm in məmə, “Suah u Pol itəm tətətig e kalapus, təmaun-in io məmə oekit etəm aluə u muwa kəm ik. In tatos nəghatən kit məmə otən kəm ik.”

¹⁹ Kən etəm tərəmərə e mopael mīn əh, tos nelmi suah apon mian əpəh ikin kit ilau pisin əm, kən mətapəh ron məmə, “?Naka əh nakəmə nakehm io ron?”

²⁰ Kən suah un təmə, “Netəm-iasol mīn əpəh Isrel kəmotegəhan rəkis məmə olawig kotuwa kətapəh ron ik məmə onakit Pol mian əpəh e kaonsel rəhalat. Okoteiuə-in ik məmə kaonsel tolkeike məmə otəplan wir mīn-tu nəghatən mīn rəha suah əh. ²¹ Məto awi, əsegəhan-inən ilat kotiuw-pən ik. Məto-inu rəhalat netəmim taprəkisi foti okotuwa katəhluaiğ e suatip katəsahgin. İlat kəmotol nəniəkisən kit məmə okəsotagwənən məsotənimən nəhau mətoarus okotohamnu pitən Pol. Kən mīnoatətul matip əm əh-roiu məmə okotol nat əh, moatəsahgin əm rəham nəghatən.”

²² Kən etəm tərəmərə e mopael mīn apon təmə, “Əsən mīnən kəm suah kit məmə nəmən-ipa nəghatən u kəm io.” Kən mahl-ipən tatuwin.

Kəmahl-ipən Pol kəm Filiks u kapman rəha Rom

²³ Kən etəm tərəmərə e mopael mīn taun-in rəhan etəm-iasol kəiu mən-ipən kəm ilau məmə, “Okian muən kəm mopael mīn ilat rafin fo-hanrit-sepinte məmə okotətul matip o nuwinən Sisaria. Kən tu-hanrit okotaliwək əm, kən sepinte okotasuə e hos, kən tu-hanrit itəm okotəmik niro okotətul matip. Okotiet e nain klok əh-roiu lapin. ²⁴ Kən motəkəike kıləs hos neen məmə Pol otəpələh elat, kən motiləs motuwīn kəm kapman əh Filiks, kən moatehm wir məmə okəsolən nat kit lan e suatip.”

²⁵ Kən etəm-iasol rəha mopael min təməte naoa kit mos-ipən kəm itəm mil un məmə okotiləs kan kəm kapman asol əh Filiks. Naoa un tatən məmə,

²⁶ “Filiks. Ik etəm ilis pİK pahrien. Io Klotias Lisias iatəte naoa kəm ik itəm ik natərəmərə e kapman, kən iatən təwir kəm ik.

²⁷ Suah u, noanol min rəha Isrel kinotaskəlim rəkis, kən iuəhkir kotohamnu. Məto io eməto məmə in etəm Rom, kən ekuwin itimat rəhak mopael min kiləs-irəkis olat. ²⁸ Emolkeike məmə ekegəs-in-tu məmə nat naka təmol təsətuatipən itəm koatəplan-pən lan, mol kotiləs motuwin e kaonsel rəhalat. ²⁹ Kən eməplan məmə in təsolən nat tərət kit ne itəm otimis ron, o məmə otuwin o kalapus ron. Nəghatən min itəm koatətu-pən lan in nat kit e rəhalat atip əm lou. ³⁰ Məto uarisig suah kit təmuwa mən-ipa kəm io məmə netəm Isrel koatol anion noa kit məmə okotohamnu, kən nikik təht məmə təwir məmə ekahl-ipinə kəm ik. Enən-ipən rəkis kəm netəm əh itəm koatol timəht kəm in məmə okotimnə kən-ipinə kəm ik nat tərət min itəm koatəplan-pən lan. Inəh namnu rəhak nəghatən.”

³¹ Kən mopael min kəmotol əm məmə inu ne etəm tərəmərə elat təmən mihin. Kəmotiləs Pol motuwin e taon əh Antipatris lapin. ³² Kən lawigin, mopael min itəm kəmotaiu e hos min, ilat əm kotiləs Pol motuwin. Kən mopael neen min kəmotitəlig-pa iməlat ikin. ³³ Mopael min əh kəmotiləs motuwin əpəh Sisaria, kən motiləs-ipən naoa kəm etəm-iasol əh Filiks, kən motələhəu-pən Pol e nelmin. ³⁴ Nian kapman u təmafin naoa, kən mətəpəh o Pol məmə, “?Ik etəm hiə?” Kən nian təməto məmə Pol in etəm Silisia, ³⁵ in təmən məmə, “Nian netəmin okotuwa kən-iarəp natimnat itəm koatəplan-pən əh lam, io ekən kot otəpələh o nətəligən u rəham, kən io ekakil.”

^{23:27:} Wək 21:30-33; 22:25-27

^{23:28:} Wək 22:30

^{23:30:}

wək 23:16-23; 24:1-9

Kən mən-ipən kəm rəhan mopael min məmə okotiləs-ipən Pol e nimə rəha kapman rəha Rom itəm Kig Herot Asol təmیلəkin aupən, motaskəlim əh-ikin.

24

Pol təmətul aupən e Filiks e kot

¹ Nian faif tinuwın rəkis, kən pris asol agin, nərgin u Ananaeas, təmuwin Sisaria ilat netəm-iasol min neen rəha Isrel ne ienatig e lou,* nərgin u Tetalas. Nian kəmotiet-pa, kən motuwın kətul e niğanəmti Filiks kən motən-iarəp nəghatən min itəm nikilat təht məmə Pol təmöl təsətuatipən. ² Kən kəmotəun-in Pol məmə otuwa imə e nəghatən, kən Tetalas tatən-ipən nəghatən min rəhalat kəm Filiks məmə, “Etəm-iasol. Ekotisiai-in pik ik mətə-inu ik ilis pahrien. Kən nolən rəham o nəmikən itimat in tatətuatip wir. Imatimat ikin təməməlinu nuwəh rəkis mətəarus-pa u-roiu. Kən ik nəməg-ətuatip-in rəkis nolən u ikin-u məmə otol nəmegəhən ne natigən rəhatimat təwir. ³ Kən nian rafin kitat koatəto təwir o natimnat min əh, kən ekotənwiwi pik ik ron. ⁴ Esotolkeikeən məmə ekaskəlim pik ik, mətə ekətapəh ron ik məmə onakasəkitun itimat mətəlig-in wir-tu nəghatən əkuəkir u rəhatimat.

⁵ “Itimat emotəplan rəkis məmə suah əh in etəm tərət kit. In nəukəti nəratən tərət e ikin min e nitən min. In tatol itimat netəm Isrel ekoatərgəhəu pik, kən etəm-iasol rəha netəm koatuarisig-in suah ilouin etəm Nasaret. ⁶ Kən in mətəlkut məmə otol Nimə Rəha Uhgın tamkimik

* ^{24:1}: Ienatig e lou in suah kit itəm titun wir lou matəghat e kot. ^{24:5}: Wək 17:6

e niganəm̄ti Uhḡin, kən ekotaskəl̄im.† 8 Kən okəm̄ə nakətapəh ron, nəkitun nətoə̄n nəghatən m̄in u tiet e nohlin itəm̄ iatən-ip̄inə kəm̄ ik.”

9 Kən netəm̄ Isrel kəmotegəhan e nəghatən rəha loea əh moatən məm̄ə, “Nəghatən m̄in rafin əh, in n̄ipahrienən.”

Pol təm̄uhalp̄in nəghatən

10 Kən Filiks torin-pən rəhn-kapə kəm̄ Pol məm̄ə otəghat. Kən Pol təghat məm̄ə, “Etəm̄-iasol Filiks. Io ekitun wir məm̄ə ik nəmatakil e kot netəm̄ u ikin- u imatimat ikin e nup tepət rəkis. Kən tol nəhlan nikik tagien məm̄ə ekən-iarəp nəwtain nəghatən rəhak kəm̄ ik. 11 Io emuw̄in Jerusalem minos əm̄ nian tuelef əm̄ məm̄ə ekuw̄in məfak. Kən ik nəkitun natətapəh-inən nat u məm̄ə in n̄ipahrienən o neiuə̄n. 12 Netəm̄ u koatətu-pa nəghatən u lak, kəsotəplanən ne məm̄ə ekuərgəhəu itimlau suah kit əpəh e Nimə Rəha Uhḡin. Kən məsotəplanən məm̄ə iatol netəm̄im koatərgəhəu əpəh e nimə rəha nuəfiminən rəha netəm̄ Isrel, o ikin m̄in əpəh e taon. !Kəp! 13 Kən okol təsəgətun ətuatipən kəm̄ ik məm̄ə nəghatən itəm̄ koatən lak u-roiu in n̄ipahrienən, mətə-inu in neiuə̄iuə̄n.

14 “Mətə ekitun nən-ip̄inən kəm̄ ik məm̄ə n̄ipahrienən məm̄ə nian iatətəu-pən Suatip Rəha Iesu itəm̄ netəm̄ Isrel kotəm̄ə in nəfakən neiuə̄n, io iatəfak kəm̄ Uhḡin rəha

† 24:6: E kopi oas m̄in neen rəha Niutesteman itəm̄ kəm̄ətə e nəghatən Kris aupən, nəghatən p̄isin kit m̄in əh-ikin itəm̄ tat̄ilp̄in nəghatən u matən məm̄ə, “Kən emotən məm̄ə ekotətu-pən nəghatən kit lan e kot e nolən rəha Lou rəhatimat. 7 Mətə Lisias itəm̄ tərəmərə e mopael m̄in, təm̄iləs nəlugi nənən rəhatimat, kən ilat rəhan netəm̄im kəmotew̄ rəkis m̄in suah u otimat. 8 Kən mələhəu nənən kit məm̄ə netəm̄im itəm̄ koatəplan-pən nərātən kit e suah u, otəkəike muwa mən-ip̄inə kəm̄ ik.” 24:6: Wək 21:28-30

tipitimat min, kən io iatən nīpahrienən e nəghatən min itəm kəməte e Lou rəha Moses ne nəghatən rəha ien min rəha Uhgīn aupən. ¹⁵ Io iatələhəu-pən əm rəhak nətəligən kəm Uhgīn məmə in otol kəm netəm kəmotimis məmə okotəmegəh min, netəm u kotətuatip ne netəm kəsotətuatipən. Inu nətəligən kitīəh əm itəm nikilat tatəht. ¹⁶ Məto-inu tol nəhlan, kən etalkut pīk məmə ekol nat naka itəm io ekītun məmə tətuatip e nīganəm̄ti Uhgīn ne netəmim.

¹⁷ “Uarisig e nup neen itəm emiet u ikin-u Jerusalem, kən emitəlig-pa min məmə ekos mənī muwīn kəm netəm imak ikin, kən mol sakrifais min əpəh e Nīmə Rəha Uhgīn. ¹⁸ Kən nian ematol əh nat əh, kən enətuatip rəkis e nīganəm̄ti Uhgīn, kəmotəplan io əpəh e Nīmə Rəha Uhgīn. Kən sənəmə itimat netəmim tepət, kən məsotərgəhəu minən. ¹⁹ Məto netəm Isrel neen itəm kəmotisi-pən Esia, kəmoatətul əh-ikin e nian əh. Kən okəmə koatos nəghatən kit tərət lak, təwīr əm məmə ilat okotuwa kətul e nīganəm̄tim kən-iarəp. ²⁰ Məto okəmə kəpə, təwīr məmə netəm Isrel min u itəm koatətul ikin-u, okotən-īpīnə ətuatip kəm ik nat naka itəm emol təsahmenən e nian emətul e nīganəm̄ti kaonsel rəhalat. ²¹ Kəmotetəhau io o nəghatən kitīəh əm məmə nian emətul aupən-in elat, magət əfəməh elat məmə, ‘Itəmat nakotakil io u-roiu məto-inu io iatən nīpahrienən məmə netəm kəmotimis okotəmegəh min.’ ”

²² Suah əh Filiks in tītun wir Suatip Rəha Iesu. Kən təmahtosiḡ-in nəghatən əh məmə, “Nian Lisias u etəm tərəmərə e mopael min otiet-pa ikin-u, kən epanos-īpīnə nəghatən e nəpələhən u-roiu.” ²³ Kən Filiks təmən-īpən kəm etəm tepət e mopael min məmə okoatehm wir

24:15: Jon 5:28-29

24:18: wək 21:17-28

24:21: wək 23:6

24:22: wək 23:26

Pol kən təmegəhan-in rəhan min məmə kotitun nosən natimnat itəm in tolkeike motuwa kəm in.

Pol təməghat kəm Filiks ne rəhan pətan

²⁴ Kən uarisig e nian neen, Filiks təmit rəhan pətan Trusila muwa u noanol kit rəha Isrel. Kən Filiks tən-ipən kəm ilat məmə okotit Pol motuwa-tu tətul aupən in. Kən nian Pol təmuwa, kən matəghat kəm ilau matən-ipən nolən min rəha nahatətəən e Kristo Iesu. ²⁵ Kən Pol təmatən-iarəp rəhan nīpəgnəmtin min kəm ilau məmə otiuw rəhalau nətəligən. Kən nian in təməghat e nolən rəha nəmegəhən itəm tətuatip, ne nolən itəm suah kit tatəməmə e rəhan nətəligən ne nolən min, ne nian Uhgīn otakil netənim lan, kən Filiks təməgīn təməgīn kən mən məmə, “Tinahmen. Iet əh. Okəmə ekos nian kit min, kən panaun-in min ik.” ²⁶ Kən nian tēpət tatən-ipən məmə Pol otuwa matuəghat, məto-inu in tolkeike məmə otəto Pol, məto nat kit min, nikin təht məmə okəmə naka Pol otos-pən mēni neen kəm in pəs in tahl-iarəp.

²⁷ Kən nian tinos nup kəiu, Filiks təmeiuaiu e kapman, kən suah kit nərgīn u Posias Festas təmos nəmeen. Məto Filiks təmapəs Pol tətətig əm e kalapus məmə otol niki netəm Isrel tətəgien.

25

Pol təmətapəh məmə otəplan Sisa

¹ Nian Festas təmol kapman minos əm nian kisil, kən miet Sisaria muwin əpəh Jerusalem. ² Ikin əh, pris asol min ne netəm-iasol min rəha Isrel kəmotən-ipən kəm Festas nakilən rəhalat e natimnat neen itəm nīkilat təht məmə Pol təmol təsətuatipən. ³ Kəmotətapəh məmə Festas otol nəwialat, kən motolkeike məmə otahl-ipən Pol titəlig-pən əpəh Jerusalem, məto-inu ilat kəmotol anion noa kit

məmә okotohamnu Pol e suatip. ⁴ Məto Festas təmə, “Pol otətətig əm e kalapus əpəh Sisaria. Kən otəsuwəhən, ekitəlig-pən əh-ikin. ⁵ Kən rəhatəmat neen netəm-iasol okotəkəike motətəu-pa io ekotuwin Sisaria, kən okəmә Pol təmol nat kit təsahmenən, kən okotətu-pa kəm io.”

⁶ Kən Festas təmatig mos nian eit o ten ilat min ilat, kən mitəlig muwin əpəh Sisaria. Kən kəmən lawigin, tahl-ipən nəghatən məmә okit Pol ka, tətul e kot, kən muwin məpələh e jea itəm etəm tətakil nəghatən tatəpələh ikin. ⁷ Nian Pol təmuwa imә, netəm Isrel itəm kəmotisi-pən Jerusalem kəmotətul kitəlau in moatən-iarəp nəghatən əskasik neen e Pol, məto suatip tikә itəm otəgəتون rəhalat nəghatən məmә koatən pahrien. ⁸ Kən Pol təmuhalpən nəghatən rəhalat məmә, “Esolən nat kit tərət e Lou rəha netəm Isrel, ne Nimә Rəha Uhgın, ne Sisa u tərəmərә e ikin min.”

⁹ Məto Festas tolkeike məmә otol niki netəm Isrel tagien kən mətəpəh o Pol məmә, “?Nikim tagien məmә onəkuwin Jerusalem? ?Pəs ekimnә ikin makil rəham nəghatən e nənən min u?”

¹⁰ Kən Pol təmə, “Io iatətul e kot rəha Rom, itəm rəhan etəm-iasol in Sisa. Kən tətuatip məmә onakakil nəghatən ikin rəhak. Kən ik nəkitun rəkis məmә esolən nat kit tərət e netəm Isrel. ¹¹ Okəmә emətgəhl lou o emol nat kit tərət məmә ekimis ron, kən okol esətapəhən kəm ik məmә, nakiləs-irəkis io o nat əh. Məto okəmә nənən min əh koatən lak kəsotətuatipən, kən suah kit tikә məmә otos-ipən io e nelmilat. Məto ekolkeike əm məmә Sisa in otakil nənən min u itəm koatən lak.”

¹² Kən Festas təməghat e nənən əh məsin ilat rəhan min netənim itəm kotakil nəghatən. Kən uarisig tən-ipən kəm Pol məmә, “Ik nəmən məmә nakolkeike məmә

onəkuwin məplan Sisa o nəghatən u rəham. Kən təwir əm. Ik onəkuwin məplan Sisa.”

Pol təmətül aupən e Kig Akripa 2

¹³ Nian neen min təmuwa muwin, kən Kig Akripa ne winin nərgin u Pernis, ilau kəmuea Sisaria məmə okuəplan Festas muən təwir kəm in. ¹⁴ Kən nian kəmuatig ikin əh nian neen, kən Festas tən-ipən kəm kig natimnat neen itəm katən e Pol. In təmən məmə, “Suah kit u ikin-u e kalapus, itəm Filiks təmİLəs-ipən. ¹⁵ Nian emuwin Jerusalem, kən pris asol min ne netəm-iasol rəha Isrel kəmotən-iarəp nİpəgnəmtin neen lan məmə tatol təsətuatipən motətarəh məmə ekən-iarəp məmə in təmol tərət kən otos nalpİNən ron. ¹⁶ Məto emən-ipən kəm ilat məmə, ‘Itimat netəm Rom sənəmə nolən u rəhatimat məmə okotegəhan-in əm etəmim tuwin e nelmi netəmim itəm koatən məmə təmol nat kit təsətuatipən. Məto təkəike mətul aupən-in ilat muhalpİN rəhalat nəghatən itəm katətu-pən lan.’ ¹⁷ Kən nian netəm Isrel min əh kəmotuwa, eməsiuw-pən minən, məto kəmən lawİgin əm, kən ekotuwin kəpələh e nimə kot kən motaun-in min Pol məmə otuwa mətul aupən. ¹⁸ Nian rəhan tikimir min kəmotətul motəghat, məto kəsotənən məmə təmol nat naka tərət itəm nİkik təmatəht məmə okotən mihİN. ¹⁹ İlat kəmoatən-iarəp əm nərgəhəuən kit rəhalat e nəfakən rəhalat, kən moatən nənən e etəm təmİmis kit, nərgİN u İesu, itəm Pol tatən məmə suah əh tatəmegəh. ²⁰ E natimnat min əh, io esitun wirən nənən lan məsİN, kən mol ekətarəh o Pol məmə, ‘?Tahro, nİkim tagİen məmə nakuwin Jerusalem? ? Pəs ekİmnə ikin makİl nənən min itəm katən lam?’ ²¹ Məto Pol təmasegəhanən, kən mətarəh məmə ekahl-ipən in Rom kəm Sisa, pəs in otakİl nənən min əh itəm katən lan. Kən emən-ipən məmə rəhak

netəmim okoatehm wir mətəarus ekehm suatip kit, kən panahl-ipən tuwın məplan Sisa.”

²² Kən Kig Akripa təmən kəm Festas məmə, “Io mın iakolkeike məmə ekəto nəghatən rəha suah əh.” Kən Festas təmə, “Təwir əm. Olawig nakəto rəhan nəghatən.”

²³ Kəmən lawigin, kən Kig Akripa ne Pernis kəmuea e nimə kot, kən netəm-iasol itəm koatərəmərə e mopael mın, ne netəm-iasol pik mın e taon əh Sisaria kəmotuwa, kən kəmotol nolən asol mın rəha nisiiən. Kən Festas tahl-ipən rəhan mopael mın məmə okotuwin motiləs Pol motuwa. ²⁴ Kən Festas təmə, “Kig Akripa ne itəmat rafin itəm nakoatəpələh u ikin-u roiu. Suah u itəm tatətul aupən-in itəmat, netəm Isrel u ikin-u ne Jerusalem koatəghat kəm io ron nian rafin. Nian rafin kotagət əskasik lak məmə təsəwırən məmə ekegəhan-in suah əh tətətiq, mətə təkəike mımıs. ²⁵ Mətə io esəplanən nat tərat kit lan ne, itəm ekol nalpınən kəm in e nımısən. Mətə nian in təmətapəh məmə otuwın məplan Sisa əpəh Rom, kən nikik təht məmə ekegəhan-in. ²⁶ Mətə esosən nəghatən ətuatip kit ne e nat u məmə ekəte naoa lan mahl-ipən kəm Sisa. Kən tol nəhlan, ekiləs muwa məmə otətul aupən e nıganəmtim, Kig Akripa, ne itəmat rafin. Iakolkeike məmə ik onakehm mın-tu kən mıtun natımnat mın əh, kən nian kilau okuəplan natımnat rafin mın əh, pəs ekitun nəteən naoa lan kit mahl-ipən kəm Sisa. ²⁷ Ekitun məmə təsətuatipən məmə ekahl-ipən etəm tatol kalapus kit kəm Sisa, kən məsən-ipən ətuatipən kəm in məmə nat naka təmol tərat.”

26

Pol təməghat e nıganəmti Kig Akripa

¹ Kən Kig Akripa tən-ipən kəm Pol məmə, “Ik nəkitun nənən nəwtain nəghatən əh itəm katən lam.” Kən Pol

təmİLəs-ipər nelmin mefətutu ilat lan, kən muhalpın rəhalat nəghatən mən məmә, ² “Kig Akripa. Nĭkik tagien pik aġin roiu məmә ekətul e niġanəmtim, kən mən-iarəp rafin nənən mĭn itəm netəm Isrel koatətu-pa lak. ³ Nĭkik tagien mətō-inu ik nəkĭtun wir nolən mĭn e kastom rəha netəm Isrel e natĭmnat mĭn itəm ilat koatəghat pik ron. Kən awi, okol nakətəlig-in mətĭg-tu rəhak nəghatən.

⁴ “Netəm Isrel rafin kotĭtun natĭmnat rafin e rəhak nəmegəhən məmә tahro nulan e rəhak natĭġən, nian ematəkəku e nətuounən imak ĭkĭn e rəhak nəptən, mətōarus-pa uarisĭġ emuwĭn Jerusalem. ⁵ Netəm əh kotĭtun io nuwəh rəkis, kən okəmә nĭkilat tagien, kotĭtun nənən məmә io Farisi kit nian ematəkəku rəkis mətōarus-pa u-roiu. Kən netəm əh Farisi mĭn, ilat koatətəu-pən wir aġin Lou rəha nəfakən rəha netəm Isrel, maprəkis-in netəmim rafin. ⁶ Kən roiu u, iatətul ĭkĭn-u məmә ik onakakil rəhak nəghatən mĭn mətō-inu io iatələhəu-pən rəhak nətəligən e nəniəkisən itəm Uġgin təmol aupən ilat tĭpĭtĭmat mĭn. ⁷ Nəniəkisən u kitĭəh əm itəm netəm tuelef noanol mĭn rəhatĭmat itəm kəmoatəfak kəm Uġgin lapĭn ne e nərauiəġən məmә okotos. ?Kig Akripa, iatələhəu-pən nətəligən rəhak nəhlan, mətō tahro netəm Isrel mĭn u koatən-ipən nəghatən mĭn əh lak? ⁸ ?Tahro tiəkis pik otəmat o nənən nĭpahrienən məmә Uġgin titun nolən etəm təmĭmis təmegəh mĭn?

⁹ “Aupən, io mĭn eməplan məmә tətuatĭp məmә ekol natĭmnat tēpət pəs mərəkĭn suah İesu, etəm Nasaret. ¹⁰ Nat əh inəh ematol əpəh Jerusalem. Pris asol mĭn kəmotegəhan-in io kən ekəmki-pən netəmim tēpət rəha İesu e kalapus. Kən nian kəmakil ilat e kot, kən kohamnu ilat, kən io emegəhan məmә in nat təwir aġin kit. ¹¹ Nian tēpət iatuwĭn e nĭmә rəha nuəfĭmĭnən rəha netəm Isrel

matol nalpınən kəm ilat matol məmə ilat okotən rat Iesu. Nı́kik təmətahmə pik ematetəhau ilat, kən matitəp ilat nian rafin. Kən kotagım kan e taon isəu min ikin pisin pisin min, mətə ematitəp əh ilat.”

Pol təmən-iarəp rəhan nuwamən o Iesu
(Wək 9:1-19; 22:6-16)

¹² Kən Pol təməkəike matən məmə, “Nian kit ematuwin əpəh Tamaskes məmə ekol nat əh. Pris asol min koategəhan-in io, kən motən əskasik kəm io məmə ekəike mol. ¹³ Kig Akripa, e nilugi nian, ematuwin e suatip, kən məplan nəhag-əhagən kit təmisi-pən e neai muwa masiəgəpin io ne netəm koatuarisig-in io. Nagəhagən əh, tatuəp taprəkis-in mitgar. ¹⁴ Kən emotiet e nəptən motətə nəwian kit təmisi-pər e neai matəghat kəm io e nəghatən Isrel məmə, ‘!Sol! !Sol! ?Tahro nakatol tərət pik kəm io nulan? Nolən əh in tatərəkın atip əm ik. Ik nakatoh rəhak nalpəkauən, kən nakahmen e kau itəm kəmaru e nig kəməgət tasilə lan, mətə in tatol wael, kən nig təməha mətəru, kən matol nahməən asol atip əm kəm in.’ ¹⁵ Kən ekətəpəh ron məmə, ‘?Mətə İərəmərə, ik pah un?’

Kən İərəmərə tən-ipa kəm io məmə, ‘İo Iesu itəm nakatol tərət lan. ¹⁶ Mətə ətul. Emitəpun rəkis ik məmə ik rəhak etəmim. Kən onakən-iarəp kəm netəmim rafin natimnat itəm nəməplan u-roiu, ne natimnat itəm epanol, ik nəkəplan. ¹⁷ Oekiləs-irəkis ik e nelmi netəm Isrel ne nelmi İaihlua min itəm io ekahl-ipən ik məmə onəkuwin mən-iarəp io kəm ilat. ¹⁸ Onəkəike merəh e niganəmtilat məmə okotəuhlin ilat motiet e napinəpən motuwa e nəhag-əhagən. Kən motiet e nəsanənən rəha İərmis motuwa o Uhgın. Kən Uhgın otafəl rəhalat nolən rat min, mətə-inu kəmotən nı́pahrienən e nəghatən itəm

iatən. Kən ilat okotuwa iməlat ikin ilat netəm u Uhgın tinəmitəpun rəkis ilat.’ ”

Pol təmən rəhan wək

¹⁹ Kən Pol təkəkəike matən məmə, “Kig, io iatol natimnat itəm Uhgın təmən kəm io e nat kit tahmen e napilairən. ²⁰ Io iatən-iarəp rəhan nəghatən emətuoun əpəh Tamaskes, kən uarisig u ekuwin matən-iarəp əpəh Jerusalem, ne ikin mın e nitən Jutia, ne ima netəm ikin mın rafin u Iaihlua mın. Kən matən-iarəp kəm ilat məmə okotəkəike kəuhlin ilat e rəhalat nolən rat mın motahatətə e Uhgın, kən motol natimnat itəm tatəgətun məmə kəmotəuhlin pahrien ilat. ²¹ Məto-inu o nat əh, kən netəm Isrel kotiləs io əpəh e Nimə Rəha Uhgın motolkeike məmə okotohamnu io.

²² Məto Uhgın tətəsitə lak nian rafin mol iatətul ikin-u-roiu matən kəm netəm u ləhau, ne netəm koatos nərəməərəən, nat naka itəm eməplan, kən matən əm natimnat itəm Moses ne ien mın rəha Uhgın kəmoatən məmə otəpanol mihin. ²³ Kəmotən məmə Kristo əh itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa, in otətə nahməən e nıpətın kən panimis. Kən meto inu in otətuoun məmegəh mın e nimisən, kən otəgətun nəhag-əhagən kəm netəm Isrel ne Iaihlua mın, məmə nəhag-əhagən u in suatip itəm Uhgın otosmegəh ilat.”

Pol təmalkut məmə Kig Akripa otitun Iesu

²⁴ Nian Pol təmatəghat əh, Festas təmagət əfəməh lan məmə, “!Pol ik ninətəlməl! !Rəham nitunən tinəfəməh pik agin, kən roiu əh rəhm-kapə natitəlau!”

²⁵ Məto Pol tən-ipən kəm in məmə, “Etəm-iasol rəhak Festas, io esəlmələn. Nəghatən mın u iatən, kotətəuatip əm, kən ilat nıpahrienən. ²⁶ Io ekıtun nəghat ətuatipən

kəm kig, kən okol esaulisən mətə-inu ekitun məmə in titun rəkis natimnat min u. Ekitun məmə in təmos rafin nəghatən min əh, kən sənəmə in nat kit itəm kəmol anion-pən huə kit təkəku ikin. ²⁷ ?Kig Akripa, tahro? ? Nakotən nīpahrienən e nəghatən itəm ien min rəha Uhgīn kəmotəte? Ekitun məmə ik nakatən nīpahrienən elat.”

²⁸ Məto kig tən-ipən kəm Pol məmə, “?Nīkim təht məmə e nian əkuəkīr əm huə roiu, nəkitun niuw-pəmən io məmə io ekuwa Kristin kit?”

²⁹ Məto Pol təmə, “Nat əpnəpīn əm məmə in nian əkuəkīr o in nian əfəməh, iatəfak-pən kəm Uhgīn məmə sənəmə ik pīsīn əm, mətə netəmim rafin itəm kəmotəto rəhak nəghatən roiu, Uhgīn otosmegəh ilat, kən məmə otahmen lak, mətə sen əm u itəm kəməlis io lan, es-olkeikeən məmə okəlis itəmat lan.”

³⁰ Kən Kig təmətul ilat kapman u Festas, ne Pernis, ne netəmim rafin itəm koatəpələh, ³¹ kən motiet, moatən-ipən kəm ilat min məmə, “Suah əh təsolən nat kit tərət məmə in otimis ron o muwin e kalapus ron.”

³² Kən Kig Akripa tən-ipən kəm Festas məmə, “Nəkitun nahl-iarəpən suah əh, mətə in əmun in tolkeike məmə Sisa otakil rəhan nəghatən.”

27

Mopael min kəmotit Pol motuwīn Rom

¹ Nian kəmotegəhan məmə oekotuwīn Itali, kəmotələhəu-pən Pol ne netəm koatol kalapus neen min e nelmi etəm-iasol kit rəha mopael min, nərgīn u Julias. In tatərəməərə e mopael wan-hanrit. In e mopael u katən məmə, “Mopael Rəha Sisa.” ² Kən nego kit təmiet əpəh Atramitiam matuwa, kən minatig məmə otitəlig-pən min əpəh Esia, kən ekotuwīn lan. Kən etəm Masetonia kit təmətəu-pa

itimat, nərgin u Aristakas, in etəm Tesalonaeka. ³ Kən lawigin ekotiet-pa Saeton. Kən Julias təmatol təwir kəm Pol, kən megəhan in məmə otuwar muwin məplan rəhan neen netəmim itəm titun ilat. Kən ilat kəmoatehm wir Pol.

⁴ Kən ekotiet min ikin əh, kən nimətag tatiləs itimat, kən motitəlau e nikali nitən əh Saepras itəm nitəhəi təməlinu ikin. ⁵ Kən emotaiu ihluə e Silisia ne Pamfilia, kən motiet-pa Lisia e taon Maera. ⁶ Ikin əh, etəm tərəmərə mopael min təmuwin məplan nego kit itəm təmiet Aleksantria matuwin Itali. Kən təmki-pən itimat lan.

⁷ Kən emotiet min, məto e nian tepət nego əh tətaiu mətig əm. Emotalkut məsin məmə ekotətoarus taon Nitas, kən emotuwa iuəhkir, məto tiəkis, məto-inu ioatiləs pikən nimətag, kən okol esotaiuən motuwin təhmin. Kən ekotaiu e nikalin pis ikin məmə ekotuwin Krit. Emotitəlau e poen asol əh nərgin u Salmone. Kən motitəlau e nəwtain nəptən əh, ⁸ emotaiu ipar ipar əm, məto tiəkis əh. Kən ekotuwa motiet-pa e ikin kit katən məmə, Pasis Wir, iuəhkir o taon əh Lasea.

⁹ Məto-inu emotərəkin əm nian wir tepət təmuwa muwin, kən nian wir o nuwinən e nego tinol namnun, kən otəsuwəhən əh-roiu, nian rəha niमितə, kən itəhəi tərət. Nian asol rəha netəm Isrel u katən məmə, Nian Rəha Nafələn Təfagə, tinuwa rəkis minuwın e məwig Oktopa. Kən Pol təməghat məmə okoatəto wir ilat, matən məmə, ¹⁰ “Piak min. Iatəplan məmə okotatig e nəratən tepət e naliwəkən u rəhatat. Timətig əm məmə itəhəi otərəkin kako min u, ne nego u, kən okəmə naka kitat min okotimis.” ¹¹ Məto etəm-iasol rəha mopael min tatətəlig-in pik etəm tatiləs nego ne etəm-iasol rəha nego. Kən məsətəlig-in pikən nəghatən rəha Pol. ¹² Kən pasis əh təsəwir pikən məmə nego otətul ikin e nian rəha nətəpən

məto-inu nian əh, in nian nitəhəi tatəsəsau pik lan. Kən ilat tepət kotən məmə təwir məmə okotiet. Nīkilat təməht məmə okotuwin əpəh e pasis əh Finiks motəhluaig ikin. Pasis əh in pasis kit əpəh Krit itəm təmol nohlin kəiu, kit tatuag-pən e nəwtain pəhap ikin, kən kit tatuag-pən nəwtain pis ikin. Kən nego titun nəməhlən ikin e nian rəha nəsəsauən.

Nimətag asol təmoh ilat

¹³ Kən nimətag wir kit tinatīsi-pis matelel nat, kən netəm e nego, nīkilat təht məmə nimətag əh inəh kotolkeike məmə okotaiu lan. Kən motəmə pəs okotiet. Kən motiuw-pər iagke, motiuw niuwən, kən motiet. Emotaiu ipar ipar əm e nitən əh Krit. ¹⁴ Məto təsuwəhən, nimətag asol kit tinatuwa min, nərgin u, Luətuəmlae, tātisi-pən e nəptən apon, ¹⁵ minatīləs itimat, minatoh nego. Kən nego tinəruru naiuən miləs pikən nimətag, kən ekotapəs naiuən moatətəlig-in əm nimətag tatīləs itimat.

¹⁶ Emotuwīn-pa Koata ikin e nīkalīn pis ikin. Ikin əh emotəhluaig ikin məsin, kən motalkut məmə ekotiuw-pər pot rəha nego un. Kən netəm koatol wək e nego, nahgilat təmikə o nīləs-ipərən pot. ¹⁷ Kən motəmki-pən təulə neen e nəwtain nego ləhau ikin, kən kietain tiəkis məmə otaskəlīm nego. Ilat kəmotəgin məto-inu ihluə e Lipia, sənəmə lokamnīm pik, kən nīkilat təht məmə nego otīləs pikən nīməkləkīl ikin əh. Kən kəmotiuw-iəhau niuwən rəhalat, kən motapəs əm nimətag tiləs nego matuwīn. ¹⁸ Kəmən lawīgin kən nimətag tatol əm nulan, kən kəmotəmki-arəp kako neen e nego. ¹⁹ Kəmən lawīgin min, kəmotəmki-arəp natīmnat min katol wək lan e nego tahmen e təulə ne neen min. ²⁰ Kən nian tepət eməsotəplanən mītgar ne məhau min lapīn. Kən nimətag təmatol əm nulan nīkitimat təht məmə okol esotəmegəh minən.

²¹ Nian eməsotagwənən o nian tepət məsin, kən Pol tətul aupən-in itimat mən məmə, “Nəman. Okol nəmotətəlig-in io, ko kəməsotietən Krit, kən okol kəsotatigən e nərətən u kən məsotərəkinən natimnat tepət. ²² Məto roiu ekən-ipinə kəm itəmat məmə əsotəginən. Okol kitat kit ikin-u təsimisən, məto nego əm otərat. ²³ Nagelo kit rəha Uhgın rəhak itəm iatəfak kəm in təmən-ipa nəghatən u kəm io ehnaipən məmə, ²⁴ ‘Pol. Əsəginən. Onəkəike muwin mətul e niganəmti Sisa əpəh Rom. Məto-inu Uhgın təwir, kən nikin tagien məmə otosmegəh netəm u ilat min ik itəm noatasuəh e nego.’ ²⁵ Kən Piak min, əsotəginən. Io etahatətə e Uhgın məmə natimnat min rafin otol əm məmə inu ne nagelo təmən-ipa mihin kəm io. ²⁶ Məto nimətag otıləs-ipar kitat əpəh e nəptən əkəku kit.”

Nitəhəi təmiləs-ipar nego

²⁷ Tinos nian ilat rafin fotin, kən lapin lan nimətag tiləs nego muwin əpəh e nitəhəi asol Metiterenian. Kən e nalugi nian lapin, netəm koatol wək e nego, nikelat təht məmə enoatuwa iuəhkir o nəptən kit. ²⁸ Kən kəmotətupən nat figəm kit əpəh e nipəgnəmti təulə kəhlman-əhlman teiuaiu məmə okotehm-tu məmə lokamnım o lokipar. Kən kəmotəplan məmə tahmen e negopagən tate-sepın ilat rafin. Kən motaiu məsin min u kotəhlman-əhlman min, məto tınahmen e negopagən ilat rafin tuente-eit əm. ²⁹ Kən netəm koatol wək e nego kəmotəgin məmə nego otıləs pikən kəpiel, kən motəmki-arəp iagke kuwit əpəh uarisig moatəfak məmə otian uəhai əm. ³⁰ Kən netəm koatol wək e nego kəmotalkut məmə okotuwar kagim, kən motıləs-iəhau pot rəha nego moteiuə məmə okotuwın əpəh e nohlın nego kəmki-arəp min iagke neen.

³¹ Məto Pol təmən-ipən kəm etəm tərəmərə e mopael min ne mopael min məmə, “Okəmə netəm əh kəsotəpələhən u ikin-u e nego, okol Uhgin təsosmegəhən itəmat.” ³² Kən mopael min kəmotətətip təulə, kən pot tiet-pən itəhəi.

³³ Tīnuwa iuəhkir əm o nianən, kən Pol təmuəh nīkilat məmə okotəkəike kəgwən. Təmən məmə, “E nian ilat rafin fotin nəmoatəpələh əm moategəs məsotunən nat kit. ³⁴ Kən roiu iatən-ipinə məmə onəkotəkəike kun nat kit məmə onəkotəsanən. Kitat rafin okotəmegəh. Suah kit otəsatiğən e nəratən.” ³⁵ Kən Pol təməmīk pīret, kən mətul aypən-in elat məfak-pən ron kəm Uhgin, kən məmkas mun. ³⁶ Kən nīkilat təməwir mīnoatos nəgwənən mīnoatun. ³⁷ Itimat rafin tu-hanrit-sepīnte-sikis e nego. ³⁸ Nian ilat rafin kəmotəgwən rəkis, kən motəmīk pak flaoa min kəmki-arəp e nego məmə nego otoigoig.

Nego təmīləs nīməkləkīl

³⁹ Kən nian təmian, netəm koatol wək e nego kəmotəplan məmə enotuwa iuəhkir o nəptən əkəku kit, məto kotəruru məmə nəptən naka. Kən motəplan pāsīs kit u nīməkləkīl kit əh-ikīn. Kən nīkilat təht məmə okotīləs-ipar nego əh-ikīn. ⁴⁰ Kən kəmotətətip təulə e iagke mīn kəpəs ilat kotəmmīn itəhəi. Kən motīkis rəkis təulə mīn itəm kəməlis ətain nuwəə asol mīn lan ikīn katīləs nego ikīn. Kən motīuw-pər niuwən əpəh aypən məmə nīmətəg otīləs nego muwar. ⁴¹ Məto ikīn əh lokīpar məsīn, kən nohli nego təmaru nīməkləkīl, nego təməruru nəloalən. Kən nītəhəi tīnatəhap-əhap naunisīn nego.

⁴² Kən mopael mīn kīnoatən məmə okotohamnu netəm koatol kalapus u nego tatəmīk ilat məta neen kotəgīm. ⁴³ Məto Julias u tərəmərə elat tolkeike məmə otosmegəh Pol kən mən-iəhau məmə okəsotolən nat əh koatən. Kən mən-ipən kəm netəm u kotītun neaiən məmə okotətīpən paupən əpəh itəhəi, moteai par. ⁴⁴ Kən mən-ipən kəm ilat

rafin əh-ikin məmə okotəmik nimismisi timpa ne nəwtain nego min itəm nitəhəi tətəhap-əhap moteai lan. Emotol nəhlan kən motuwar rafin, suah kit təsəmisən.

28

Pol əpəh e nəptən əh Malta

¹ Nian emotuwar, kən itimat rafin ekotəsanən əm, kən panotəto uarisig məmə nəptən əh, nərgin u Malta.

² Netəm ikin əh kəmotəwir pik otimat. Kən e nian əh nuhuan təmatəfik, nətəpən tərət. Kən kotahl nigəm asol kit məmə otəhg itimat. ³ Kən Pol təmea-pən o nig neen itəm kəmərgətəin məmə otəmki-pən e nigəm. Əmun sineik kit itəm tus itəm katimis, təgin nahgi nigəm miet məkul-pən e nelmi Pol matus. ⁴ Netəm ikin əh kəmotəplan sineik tatəkul-pən e nelmi Pol, kən moatən kəm ilat min məmə, “Okəm-naka suah u in iol təfagə kit iohamnu itəm. Təməsəmisən əpəh itəhəi, məto uhgin u nərgin u Nalpinən otəsegəhan-inən məmə otəmegəh.”

⁵ Məto Pol təmorautin-pən sineik əpəh e nigəm məsolən ne məmə sineik təmus otəto nahməən.

⁶ Netənim nikilat təht məmə nıpəti Pol otasis o otəsuhəhən əh-roiu, tisi-pər morin mımis. Kəmoatəpələh kətəlkəlik ron roe, məto təsolən nat kit ne. Kən nikilat təməuhlin kən məht məmə okəm-naka suah u in uhgin kit.

⁷ İkin əh sənəmə isəu o nəptən rəha suah kit, nərgin u Puplias, itəm tatərəməərə e netəm ikin əh. Təməmik itimat ekotuwin iman ikin, kən matol təwir kəm itimat. Kən ekotətig iman ikin kos nian kışil. ⁸ Kən əmun tata rəha suah apon Puplias, tinatimis matətəp-ətəp, kən mətaiu e nita. Kən Pol tuwin ron əpəh iman ikin imə, mələhəu-pən nelmin lan, məfak lan, əmun nimisən rəhan təwir

mīn. ⁹ Nian netəmim kəmotəto nat əh, kən ilat rafin e nitən un itəm koatimis kəmotuwa mīn o Pol. Kən Pol təfak elat kotəwīr. ¹⁰ Netəm ikin əh, kəmos-ipa natimnat tərət kəm itimat. Nian enoatol əpen-əpenə məmə ekotiet, kəmotəmki-pən rafin rəhatimat natimnat ne nagwənən əpəh e nego itəm otətasitu etimat e suatip.

Pol təmuwīn Rom

¹¹ Emotatiḡ ikin əh motos məwig kisił, kən emotuwīn e nego kit təmiši-pən Aleksantria matəhluaig e nəptən əh e nian rəha nətəpən. E nohli nego əh, kəməf əpən narmi uhḡin mil əh mil-mil mil, nərgilau u Kasto ne Polakis. ¹² Emotuwa əh Saerakus, kən motətul ikin kos nian kisił. ¹³ Kən motiet ikin əh motuwa e taon kit mīn, nərgin u Retiam. Kən lawiḡin, nimətag iasi-pis tinatelel nat, kən ekotiet motaiu o nian kəiu, motiłəs nat əpəh Puteoli. ¹⁴ Ikin əh emotəplan piatat mīn neen əh-ikin itəm koatəfak. Kən kotəpəh məmə ekotatiḡ itimat mīn ilat o wik kitih. Kən uarisig emotaliwək əm motuwīn əpəh Rom. Kən inu suatip rəhatimat itəm emotaliwək lan motiet-pa Rom.

¹⁵ Kən nian piatat mīn itəm koatəfak əpəh Rom kəmotəto məmə emotuwīn, kən kəmotuwa məmə okotəplan itimat əpəh e suatip. Kəmotuwa katəpələh əpəh Apias təmol nimə makit ikin rəhan. Ikin əh, hotel kisił əh-ikin. Kən nian Pol təməplan ilat, təmənwīwi Uhḡin, kən nikin təmagien mər ilis. ¹⁶ Nian emotiet-pa, kən kapman təmegəhan-in məmə Pol otətatiḡ pišin əm e nimə kit, pəs mopael kit tatehm.

Pol təmən-iarəp nəghatən rəha Uhḡin əpəh Rom

¹⁷ Tinos nian kisił, kən Pol tahl-ipən nəghatən kəm netəm-iasol mīn rəha Isrel məmə okotuwa o nəghatən kit. Nian kəmotuwa, kən təmən-iarəp kəm ilat məmə, “Piak mīn. Io eməsolən nat tərət kit e netəm imətət ikin, ne

kastom rəhatat itəm tıpitat mın kəmotəgətun kitat lan aupən. Məto netəm Jerusalem kəmotaskəlīm io kiləs-ipən io kəm netəm Rom. ¹⁸ Kən netəm Rom kəmotətapəh-in nəghatən tepət ron io. Məto kəsotəplanən nəghatən kit ne məmə oekimis ron. Kən kətolkeike məmə okotahl-iarəp io. ¹⁹ Məto netəm Isrel ikin əh kəsotolkeikeən. Kən io atıp əm ekətapəh məmə ekuwa ikin-u Rom mətul e kot e niğanəmti suah u Sisa, məto esənən nəghatən kit tərət e natimak mın.

²⁰ “Məto-inu tol nəhlan, kən ekolkeike məmə ekahl-ipən nəghatən otəmat məmə ekəplan itəmat məghat lan məsin kəm itəmat. Kəməlis io e sen u məto-inu o Iosmegəh əm u, itəm kitat netəm Isrel koatən məmə otəpanuwa.”

²¹ Kən kəmotən-ipən kəm Pol məmə, “Esotosən naoa lan kit ne itəm təmisi-pən Jutia. Kən kitat mın neen kəsotisi-pənən ikin əh motos nəghatən ka məmə katən nəghatən tərət neen lam. ²² Məto ekətolkeike məmə ekotəto-tu məmə rəham nətəligən təhrol nulan. Məto-inu ekotitun məmə kınatən rat nolən rəha nəfakən u rəhatəmat əpəh ikin mın rafin.”

²³ Kən ilat kəmotos nian kit o nəghatən. Kən e nian əh, ilat tepət mın netəm Isrel kəmotuwa əh Pol tətətig ikin. Kən in təməghat kəm ilat e nian apıəpiə əh, matən wir kəm ilat nərəmərən Rəha Uhgın. Kən matən mın Lou rəha Moses ne ien mın rəha Uhgın, məmə otiuw ilat kotuwa o Iesu. ²⁴ Neen kəmotəto rəhan nəghatən, motən nıpahrienən lan. Məto neen kəsotənən nıpahrienən lan. ²⁵ Kən mınəatərgəhəu mınəatol məmə okotəgım mın. Məto uarisig kotiet, Pol tən-ipən nəghatən kit mın kəm ilat məmə, “Nəghatən itəm Narmin Rəha Uhgın təmos-ipən kəm ien rəha Uhgın u Aesea məmə otən-iarəp kəm

28:18: Wək 26:31

28:19: Wək 25:11

28:20: Wək 26:6-7

28:22: Wək 24:14

tipitat min aupən, in tətuatip əm. Uhgın təmən kəm ien məmə,

²⁶ ‘Uwın mən-iarəp kəm netəm əh məmə io Uhgın iatən məmə,

“Onəkotəto motəto motəto,
məto okol nəsoṭitunən nian kit ne.
Kən onəkotəplan motəplan motəplan,
məto okol nəsoṭitunən nian kit ne.”

²⁷ In tol min-nulan məto-inu nīkilat tiniəkis rəkis.
Kəmotahṭosig-in matəlgilat ne niḡanəmtilat.

Məto okəmə kəsotolən nəhlan,
okəm-naka kotitun nəplanən e niḡanəmtilat ne motəto e
matəlgilat,

o kotitun nitunən e nīkilat,
kən motəuhlin ilat motahatətə lak,
kən məmə ekol ilat kotəwir min.’”

²⁸ Kən Pol təmə, “Onəkotəkəike kitun wir məmə Uhgın təmöl suatip u rəhan o nosmegəhən netəmim. Tinuwın rəkis o Iaihlua min. Kən netəm min əh okotətəlig-in nəghatən əh kən motən nīpahrienən lan.”*

³⁰ Kən e nup kəiu apīəpiə, Pol təmatətou əm nimə əh mətatig lan. Kən nīkin tətəgien o netəmim rafin itəm koatuwa moatehm. ³¹ In təməkəike matən-iarəp nərəməərən Rəha Uhgın, kən matəgətun əskasik ilat e namnusən təwir rəha lərəməərə İesu Kristo. Kən suah kit tikə məmə otən-iəhau o nən-iarəpən nəghatən əh.

^{28:27}: Aes 6:9,10 * ^{28:28}: E kopi oas min neen rəha Niutesteman itəm kəmətə e nəghatən Kris aupən, nəghatən pişin kit min əh-ikin itəm tatilpin nəghatən u matən məmə, “²⁹ Nian Pol təmöl namnun rəhan nəghatən, kən kəmotiet nətəligən rəhalat təman kitiəh kitiəh kən moatərgəhəu.”

North Tanna New Testament

The New Testament in the North Tanna Language of Vanuatu
Le Nouveau Testament dans la langue du Nord Tanna de Vanuatu
copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: North Tanna

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 13 Jun 2022

46e9a2b5-26b8-5301-a079-623f3a20ef8b